

UDĀNA
ITIVUTTAKA

Ova knjiga namenjena je isključivo za BESPLATNU distribuciju
kao dar Dhamme, a ne za prodaju

Izdavač

Theravada budistička zajednica u Srbiji

Čortanovci

www.theravada.rs

kontakt@theravada.rs

2022.

© Branislav Kovačević, 2022.

Korice

Irena Stepančić

Printed for free distribution by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F, No. 55, Sec. 1, Hang Chow South Road, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415

Email: overseas@budaedu.org

Website: <http://www.budaedu.org>

Mobile Web: m.budaedu.org

This book is strictly for free distribution, it is not to be sold.

**Ova knjiga je namenjena isključivo za BESPLATNU distribuciju,
kao dar Dhamme, a ne za prodaju.**

ISBN 978-86-81588-04-8

CIP – Каталогизacija у публикацији

Библиотека Матице српске, Нови Сад

24-31-1

24-4

UDĀNA : Nadahnuća ; Itivuttaka : Tako je rečeno / uvod, prevod
sa palija i napomene Branislav Kovačević. - Čortanovci : Theravada
budistička zajednica u Srbiji, 2022 (Tajvan). - 221 str. ; 24 cm

Tiraž 2.000. - Bibliografija.

ISBN 978-86-81588-04-8

a) Будизам / COBISS.SR-ID 69229833

Udāna
Nadahnuća
i
Itivuttaka
Tako je rečeno

Uvod, prevod sa palijskih i napomene
Branislav Kovačević

Sadržaj

I Udāna / *Nadahnuća*

Udāna ili Budini nadahnuti iskazi	15
1. Probuđenje	
1.1 Posle probuđenja I	25
1.2 Posle probuđenja II	26
1.3 Posle probuđenja III	26
1.4 Mrzovoljni brahman	27
1.5 Brahman	28
1.6 Mahākassapa	28
1.7 Demon Aḍakalāpaka	29
1.8 Saṅgāmaḍi	30
1.9 Asketa sa pundoḡ	30
1.10 Poduka Bāhiyi	31
2. Mućalinda	
2.1 Mućalinda	34
2.2 Kraljevi	35
2.3 Štap	36
2.4 Poštovanje	36
2.5 Nezareḍeni sledbenik	37
2.6 Trudnica	37
2.7 Sin jedinac	38
2.8. Suppavāsā	39
2.9 Visākhā	41
2.10 Bhadiyya	42

3. Nanda	
3.1 Rođen kao plod kamme	44
3.2 Nanda	44
3.3 Yasoda	47
3.4 Sāriputta	50
3.5 Mahāmoggallāna	50
3.6 Pilindavaćcha	51
3.7 Sakkino nadahnuće	52
3.8 Monah koji prosi hranu	53
3.9. Veština	54
3.10 Svet	55
4. Meghiya	
4.1 Meghiya	58
4.2 Razuzdanost	62
4.3 Pastir	62
4.4 Udarac demona	63
4.5 Slon	65
4.6 Piṇḍola	66
4.7 Sāriputta	67
4.8 Sundarī	67
4.9 Upasena	70
4.10 Sāriputtino smirenje	71
5. Soṇa	
5.1 Ko ti je draži?	72
5.2 Kratak život	73
5.3 Gubavac Suppabuddha	73
5.4 Dečaci	76
5.5 Dan predanosti	76
5.6 Soṇa	81
5.7 Revata Sumnjičavac	84
5.8 Razdor u monaškoj zajednici	85
5.9 Ismevanje	86
5.10 Ćūlapanthaka	86

6. Slep od rođenja	
6.1 Napuštanje životnog procesa	87
6.2 Sedam asketa sa puṇḍom	90
6.3 Razmatranje	92
6.4 Sledbenici drugih tradicija I	92
6.5 Sledbenici drugih tradicija II	95
6.6 Sledbenici drugih tradicija III	97
6.7 Subhūti	100
6.8 Kurtizana	100
6.9 Strmoglavce	101
6.10 Pojavljivanje	102
7. Kratko poglavlje	
7.1 Patuljak Bhaddiya I	103
7.2 Patuljak Bhaddiya II	103
7.3 Vezanost I	104
7.4 Vezanost II	105
7.5 Još jedan govor o Patuljku Bhadiyi	105
7.6 Iskorenjivanje žudnje	106
7.7 Iskorenjivanje opsednutosti	107
7.8 Kaćcāna	107
7.9 Izvor	108
7.10 Kralj Udena	109
8. Seljani iz Pāṭaligāme	
8.1 Govor o nibbāni I	110
8.2 Govor o nibbāni II	111
8.3 Govor o nibbāni III	111
8.4 Govor o nibbāni IV	111
8.5 Ācūnda	112
8.6 Seljani iz Pāṭaligāme	116
8.7 Raskršće	120
8.8 Visākha	121
8.9 Dabba I	122
8.10 Dabba II	123

II Itivuttaka / *Tako je rečeno*

Uvod	127
Poglavlje jedinica	
1. Pohlepa	131
2. Mržnja	131
3. Obmanutost	132
4. Bes	132
5. Prezir	133
6. Sujeta	133
7. Potpuno razumevanje svega	134
8. Potpuno razumevanje sujete	134
9. Potpuno razumevanje pohlepe	135
10. Potpuno razumevanje mržnje	135
11. Potpuno razumevanje obmanutosti	136
12. Potpuno razumevanje besa	136
13. Potpuno razumevanje prezira	137
14. Neznanje kao prepreka	134
15. Žudnja kao okov	138
16. Učenik I	139
17. Učenik II	139
18. Razdor u monaškoj zajednici	140
19. Jedinstvo monaške zajednice	141
20. Iskvaren um	142
21. Predan um	142
22. Prijateljska ljubav	143
23. Dve dobrobiti	144
24. Hrpa kostiju	145
25. Laž	145
26. Darivanje	146
27. Prijateljska ljubav	147

Poglavlje dvojki	
28. Život u patnji	149
29. Život u sreći	149
30. Griža savesti	150
31. Bez griže savesti	151
32. Vrlina I	151
33. Vrlina II	152
34. Marljiv	152
35. Neobmanjivanje I	153
36. Neobmanjivanje II	153
37. Radost	154
38. Misao	154
39. Pouka	156
40. Znanje	156
41. Uskraćenost u mudrosti	157
42. Dobra	158
43. Nerođeno	158
44. Neuslovljeni element	159
45. Osama	160
46. Korist od vežbanja	160
47. Bdenje	161
48. Osuđen na pakao	162
49. Pogrešno gledište	163
Poglavlje trojki	
50. Koreni	164
51. Prirodno stanje	164
52. Osećaji I	165
53. Osećaji II	165
54. Traganja I	166
55. Traganja II	166
56. Otrovi I	167
57. Otrovi II	167
58. Žudnja	168
59. Mārino carstvo	168

60. Načini sticanja dobrobiti	169
61. Oko	169
62. Sposobnosti	170
63. Vreme	170
64. Loši postupci	171
65. Dobri postupci	172
66. Čistota	172
67. Svetost	173
68. Strast I	173
69. Strast II	174
70. Oni koji pogrešno razumeju	174
71. Oni koji ispravno razumeju	175
72. Izlazak	176
73. Mirnije	176
74. Dete	177
75. Suša	178
76. Težnja ka sreći	180
77. Krhko	181
78. Poput elemenata	181
79. Propadanje	182
80. Misao	183
81. Poštovanje	183
82. Božanske objave	185
83. Pet znamenja	186
84. Na korist mnogima	187
85. Kontemplacija odvratnosti	189
86. Praktikovanje Dhame u skladu sa njom samom	189
87. Slepilo	190
88. Unutrašnja prljavština	191
89. Devadatta	193
90. Najviše poverenje	194
91. Zarađivanje za život	196
92. Rub ogrtača	197
93. Vatra	198
94. Istraživanje	199

95. Bića u svetu čulne želje	199
96. Jaram želje	200
97. Divna vrlina	201
98. Dar	202
99. Trostruko znanje	203
Poglavlje četvorki	
100. Brahman, Dhamma i darivanje	206
101. Lak dobitak	207
102. Uklanjanje nečistoća	208
103. Askete i brahmani	208
104. Usavršeni u vrlini	210
105. Nastanak žudnje	211
106. Sa Brahmom	211
107. Velika korist	212
108. Obmanjivači	214
109. Rečna struja	214
110. Dok hoda	215
111. Savršen u vrlini	217
112. Svet	218
Literatura	221

I

UDĀNA
Nadahnuća

Udāna ili Budini nadahnuti iskazi

Udāna je treća knjiga *Khuddaka nikāye*, poslednje od pet *nikāya* u okviru *Sutta piṭake*, dela budističkog Pali kanona u kojem su okupljeni Budini govori. Sastoji se od *vagga*, grupa ili poglavlja, sa po deset *sutta* u svakoj, tako da ukupno sadrži 80 govora.¹ Slično nekim drugim knjigama u okviru Pali kanona, i u ovoj zbirci je svaki govor kombinacija proze i stihova, nazvanih *udāna* (nadahnuti iskazi ili inspirativni stihovi). Prozni uvod opisuje situaciju koja je navela Budu da saopšti svoje nadahnuće. U samo dva slučaja *udāne* nije izgovorio Buda, već poštovani Bhaddiya (*sutta* 2:10) i Sakka, kralj bogova (*sutta* 3:7). Takođe, osim govora 6:8, 6:10, 8:1, 8:3, 8:4 i 3:10, gde su *udāne* u prozi, sve ostale sadrže strofe sa dva ili četiri stiha, koje su uglavnom sastavljene u uobičajenom metru kao što su *śloka*, *tristubh* ili *ḍagatī*. Na osnovu ovih iskaza (*udāna*), koji obično zaključuju govor i donose vrhunac poruke, cela zbirka je dobila svoje ime.

Dhammapala, autor komentara za *Udānu (Paramatthadīpani)*, daje objašnjenje značenja reči *udāna*:

Tako: *udāna (udānaṃ)*: U kom smislu *udāna*? U smislu *udānane* (uzdizanje). Šta je to što (ide) pod imenom *udāna*? Iskaz (*udāhāro*) prouzrokovan uzbuđenjem i radošću.

Šire tumačenje značenja povezano je sa drevnom indijskom fiziologijom, prema kojoj tri ili pet vrsta vazduha cirkuliše ljudskim telom. *Udāna* je ime za onaj koji uvek ide prema gore, od grla (srca) do glave.

¹ Zanimljivo je da Buddhaghosa, u jednom od svojih komentara (*Papañcasudānī II*, 106, 8-28) pominje 82 sutte sa stihovima, pogrešno identifikujući termin *udāna* sa knjigom o kojoj je ovde reč. Kao što je to zapazio A. K. Norman: „...verovatnije je da taj termin ukazuje na posebnu vrstu literature, od koje je *Udāna* samo jedan primer. U tom kontekstu je zanimljivo primetiti kako Dhammapāla tvrdi da je većina Budinih *udāna* sakupljena u *Dhammapadi*... a sarvāstivāda verzija *Dhammapade* nosi naslov *Udānavarga*.”

Inače, ova zbirka govora mora da je postala popularna vrlo rano, još za Budinog života, jer se, baš kao i *Itivuttaka*, ovakav tip tekstova našao na spisku devet vrsta koje čine budistički kanon, a pominju se već u samom kanonu: 1. govori u prozi (*sutta*), 2. mešavina proze i stihova (*geyya*), 3. razrada ukratko izloženog učenja (*veyyākaraṇa*), 4. stihovi (*gāthā*), 5. nadahnuti iskazi (*udāna*), 6. izreke Blaženog (*itivuttaka*) u prozi i stihu, 7. priče o rođenjima (*ḍātaka*), 8. izuzetne stari i čuda (*abbhutadhamma*) i 9. pitanja i odgovori (*vedalla*). Ova klasifikacija je prethodila današnjoj podeli na *nikāye*, a danas u Pali kanonu imamo tri knjige s ovim nazivima: *Udāna*, *Itivuttaka* i *Ḍātaka*.

Udāna sadrži osam poglavlja: 1. *Bodhi vagga*, 2. *Muçalinda vagga*, 3. *Nanda vagga*, 4. *Meghiya vagga*, 5. *Soṇa vagga*, 6. *Ḍačchanda vagga*, 7. *Čūla vagga* i 8. *Pāṭaligāmiya vagga*. Naslovi su nastali uglavnom na osnovu prvog govora u svakom od poglavlja i često prozni delovi ostalih govora unutar njega nemaju baš mnogo veze sa naslovom. S druge strane, analiza stihova pruža nam uvid u princip kojim su se redaktori ove zbirke vodili prilikom organizovanja materijala koji im je bio na raspolaganju. Na primer, u prvom poglavlju *Bodhi vagga*, podudaranje reči je sasvim očigledno. Otuda bi prikladniji naslov ovog poglavlja bio *Brāhmaṇa vagga*, jer svi stihovi na kraju govora imaju u sebi reč *brāhmaṇa*, ideal duhovne osobe koju je Buda veoma cenio. Zajednička tema drugog poglavlja je *sukha* (sreća), jer se ta reč pojavljuje u devet *udāna*, dok u narednom poglavlju sve one sadrže reč *bhikkhu* (monah). *Nanda vagga* sadrži dobro poznati govor o Budinom polubratu Nandi, kojeg Buda odvođi da vidi nebeski svet. Dok u Kanonu nije neobično da Buda i njegovi probuđeni učenici posećuju svet božanstava, ovo je možda jedini slučaj u celom Kanonu da je Buda, zahvaljujući svojoj moći, poveo nekog drugog među bogove. U četvrtom poglavlju pojam koji okuplja govore je *ċitta* (um).

Nažalost, stihovi u drugoj polovini ove zbirke nisu tako dobro povezani kao u prvoj i manje ih je koji imaju zajednički pojam. Tako stihovi u četiri govora u petom poglavlju imaju *pāpa* (loše), a pet u šestom poglavlju imaju *dassino/diṭṭhi* (gledalac/gledište). Dok nekoliko strofa u sedmom poglavlju imaju reči povezane sa vodom, samo dve imaju *oghaṃ* (bujica). U poslednjem poglavlju većina strofa govore o *nib-*

bāni, ali postoji samo jedna sintagma koja se ponavlja dva puta: *anto dukkhassā* (kraj patnje).

Koliko je snažan bio ovaj princip grupisanja govora prema zajedničkoj reči u strofama, naročito u slučaju prva četiri poglavlja, može se videti na osnovnu jednog od primera. Prvo poglavlje sadrži četiri sutte koje opisuju Budu neposredno posle probuđenja (1.1-1.4). Neočekivano, *Muḥāḥinda sutta* nije u istom tom poglavlju, iako tematski pripada istom nizu događaja i sadrži epizodu o kralju *nāga*, htonskih bića, koji štiti Budu od oluje dok je ovaj utonuo u meditaciju. Umesto toga, ona je našla svoje mestu u drugom poglavlju. Ovo je još čudnije ako znamo da su recimo u *Vinaya pitaki*¹ iste ove sutte grupisane zajedno. Razlog možda leži u činjenici da stihovi na kraju ove sutte ne sadrže reč *brāhmaṇa*, već *sukha*, koja je povezujući termin za govore u drugom poglavlju.

Ovakvo odvajanje govora koji su inače tematski bliski uočljiv je i u nekim drugim slučajevima. Na primer, *Mahākassapa sutta* (1.6) i *Sakkudāna sutta* (3.7) su vrlo slične, jer govore o petsto božanstava koja žele da daruju hranu poštovanom Mahākassapi, ali se nalaze u različitim poglavljima. Isto se odnosi i na *Rāḍa suttu* (2.2) i *Piṇḍapātika suttu* (3.8), gde Buda kritikuje monahe zbog naklapanja. Postoji još nekoliko ovakvih slučajeva gde sadržaj govora nije bio odlučujući faktor u njihovom organizovanju u poglavlja. I ponovo je uočljiva diskrepancija između prva i poslednja četiri poglavlja ove zbirke. Naime, u poslednja četiri poglavlja sutte čiji prozni deo je sličnog sadržaja nalaze se u istom poglavlju. Tako *Paṭhamakunḍakabhaddiya sutta* (7.1) i *Dutiyakunḍakabhaddiya sutta* (7.2) slede jedna drugu u sedmom poglavlju. Isto se odnosi na prva četiri i na poslednja dva govora u završnom poglavlju.

Struktura *Udāne* pokazuje još jednu zanimljivu osobinu. Očigledno je da strofe u nizu sutta unutar istog poglavlja imaju više zajedničkih reči. Na primer, u prvom poglavlju, pored stihova prve tri sutte, koji su skoro identični, stihovi u četvrtoj i petoj suttu dele reč *dhamma*. Dalje, zajednička reč stihova u petoj i šestoj suttu je *khīṇa* (raskinuti/ukloniti). Stihovi u šestoj i sedmoj suttu sadrže bliske termine *anañña* (ne drugi)

¹ *Vinaya piṭaka* I.1-3.

i *saka* (svoj), a u sedmoj i osmoj sutti su u pitanju semantički bliski pojmovi *pāragū* (otišao izvan) i *mutta* (oslobođen). Na kraju, stihovi u devetoj i desetoj sutti imaju dve reči istog značenja: *udaka* i *āpo* (voda). Ovakvo ponavljanje značenjski bliskih reči u stihovima koji slede jedan za drugim je poznato kao „povezivanje”. Reč je o često korišćenom mnemoničkom sredstvu unutar usmenih tradicija, koje je pomagalo recitatorima da lakše memorišu tekst. Ovakva sredstva nalazimo ne samo u budizmu, već i u drugim indijskim duhovnim tradicijama.

Pomno analiziranje teksta navelo je savremene proučavaoce na zaključak da su stihovi, naročito u prva četiri poglavlja, verovatno predstavljali jezgro *Udāna* zbirke, dok su prozni delovi dodati kasnije. Ovu hipotezu potkrepljuje nekoliko činjenica. Prva je jezička analiza stihova i proze, koja pokazuje karakteristike različitih faza u razvoju pali jezika. Drugi argument je prisustvo povezivanja. Naime, ovo mnemoničko sredstvo ima smisla samo ako delovi koji se recituju slede jedan za drugim, ali ne i kada su razdvojeni proznim delovima. Da je *Udāna* od početka imala današnji izgled, ne bi imalo smisla uključivati povezivanje. Na kraju, zanimljivi zaključci mogu se izvući iz poređenja *Udāne* sa njenim pandanom u drugim budističkim kanonima. Jedan od njih je *Udānavarga*, tekst sačuvan na takozvanom budističkom hibridnom sanskritu, a pripada kanonu sarvastivāda škole. Radi se o mnogo obimnijoj zbirci, jer sadrži više od hiljadu *udāna*, grupisanih u 33 poglavlja. Zanimljivo je da ova zbirka, iako sadrži neke od stihova iz pali *Udāne*, uopšte nema prozne uvodne delove, niti komentare stihova.

Ako se sada okrenemo sadržaju *Udāne*, može se videti da su prozni delovi uglavnom vrlo kratke priče, sasvim jednostavnog stila. Sa druge strane, među stihovima nailazimo na neke od najenigmatičnijih Budinih iskaza u čitavom Pali kanonu. Na primer, njegov opis *nibbāne* u sutti 8.1.

*Postoji područje, monasi,
gde nema ni zemlje, ni vode,
ni vatre, ni vazduha,
ni područja beskrajnog prostora,
ni područja beskonačne svesti,
ni područja ničega,*

*ni područja ni opažanja ni neopažanja,
gde nema ovoga sveta, ni drugoga sveta,
a ni meseca, ni sunca.
Tu, monasi, kažem vam,
zasigurno nema ni dolaženja, ni odlazjenja,
ni ostanka, ni umiranja, ni preporađanja.
To je bez oslonca, nepokretno, ničim uslovljeno
– samo to jeste kraj patnje.*

Zanimljiv je način na koji je ova *udāna* preformulisana i sumirana u *Udānavargi*:

*To mesto na kojem nema elemenata ja znam.
Tu nema ni prostora, ni svesti, ni sunca, ni meseca;
ni dolaženja, ni odlazjenja, ni preporađanja, ni umiranja.
Ono je bez oslonca i objekta – samo to jeste kraj patnje.*

A sada pogledajmo kratki sadržaj svakog od osam poglavlja.

Poglavlje 1: Opisuje neke od događaja koji su se odigrali odmah posle Budine duhovne transformacije, dok se još nalazio u blizini drveta probuđenja. Tu je on promišljao o lancu uzročnosti (*patićca-samuppāda*). Ostatak poglavlja prikazuje neke od najistaknutijih Budinih učenika, koji se raspituju kako da dosegnu najviši ideal *brāhmana*, nekoga „u kome su okovi raskinuti”. Takođe, vidimo sledbenike drugih tradicija koji praktikuju asketske prakse, s pogrešnim uverenjem da će ih one odvesti do oslobođenja od patnje. Poslednji govor u ovom poglavlju je čuvena *Bāhiya sutta*, koja sadrži možda najraniju Budinu formulaciju o praktikovanju obuzdavanja čula. Učitelj savetuje Bāhiyi da sva čulna iskustva posmatra samo kao objektivne fenomene, ne dodajući bilo šta suvišno u vidu sopstvenih reakcija, procenjivanja ili pretpostavki. Uverava ga da je samo to dovoljno da stigne do stupnja arahanta, potpuno probuđenog čoveka. Isto ovo učenje, zabeleženo je u Kanonu, dao je i Māluṅkyaputti (SN 35.95). Zanimljivo je da samo ovo poglavlje završava standardnom formulom: „Ovo je još jedna *udāna* koju je izgovorio Blaženi – tako sam ja to čuo”. Ona *Udānu* povezuje sa jednom drugom zbirkom govora, a to je *Itivuttaka*, koja istu takvu formulu ima na kraju

svakog govora. Vrlo je lako da je ista situacija bila i sa *Udānom*, ali su redaktori Pali kanona iz nekog razloga odlučili da je uklone, tako da je valjda greškom ostala samo u prvom poglavlju. Detalji koji navode na ovakav zaključak nalaze se u komentaru *Udāne*, gde je ova formula objašnjena na kraju prvog govora (na mestu gde je nema u verziji teksta koji je došao do nas). Takođe, komentator Dhammapāla kaže da se ista formula pojavljuje i na drugim mestima u zbirci.

Poglavlje 2: Nastavlja Budin životopis posle probuđenja, na mestu gde je on prekinut u prethodnom poglavlju. Sada je on kraj *mućalinda* drveta, a tokom oluje koja traje čitavu sedmicu štiti ga kralj *nāga* bića. Ovaj govor razlikuje se od ostalih u ovom poglavlju, koji uglavnom prikazuju scene iz svakodnevnog života: grupa dečaka muči zmiju na koju su naišli; obavezama zaokupljeni Budin nezaređeni sledbenik nema vremena da ga poseti; nevolje izvesnog askete da obezbedi ono što je neophodno za porođaj svoje žene; tugovanje neutešnog oca nad smrću sina jedinca i Buda svojim blagoslovom pomaže ženi da se porodi posle sedam godina trudnoće (što je verovatno nekakva metafora koju danas ne razumemo).

Poglavlje 3: Druga sutta u ovom poglavlju je takođe vrlo poznata priča o Budinom polubratu Nandi, koji postaje obeshrabren svojim slabim napredovanjem na monaškom putu i ujedno mučen žudnjom da se vrati ženi koju je napustio pre zamonašenja. Sve to ga navodi na razmišljanje da se razmonaši i vrati porodičnom životu. Videvši šta se događa, Buda primenjuje prilično neuobičajen „lek” i odvodi Nandu na Tavatimsa nebo, među nebeske nimfe. Oduševljen njihovom lepotom i pošto je dobio obećanje da će se ukoliko dostigne viša meditativna zadubljenja preporoditi u njihovom društvu, Nanda ponovo biva ispunjen entuzijazmom za vežbanje. No kasnije, kad čuje podsmeh monaha zbog razloga svoje prilježnosti i zgađen nad sopstvenim mislima preplavljenim požudom, Nanda uzima pravi smer prakse i uskoro postaje arahant. U suttama 3.3, 3.6 i 3.8 Buda se nosi sa nedelima loše uvežbanih monaha. Prva je jedan od više slučajeva kada je Buda revoltiran nemarom svojih učenika, što za posledicu ima njegov zahtev da napuste manastir. U drugoj suti Buda kritikuje monaha koji ne može da obuzda svoj go-

vor, a u trećoj nekog drugog monaha obuzetog pohlepom. Poslednji govor u ovom poglavlju je još jedan opis Bude posle probuđenja.

Poglavlje 4: Počinje dobro poznatom *Meghiya suttom* (nalazi se takođe i kao AN 9.3, izuzev stihova na kraju), Budinom pohvalom duhovnom prijateljstvu i njegovoj važnosti u napredovanju ka krajnjem cilju. Prilikom da je izgovori dalo mu je insistiranje ličnog pratioca Meghiye da se povuče u obližnju šumu i tamo provede neko vreme, uprkos učiteljevom protivljenju. I opet, u nastavku poglavlja vidimo slučajeve pričljivih i bučnih monaha (*sutta* 4.5), koji ovoga puta nateraju Buda da i sam potraži neko osamljeno mesto za sebe. *Sundarī sutta* (4.8) nam daje zaista neuobičajenu i uznemirujuću sliku odnosa između suparničkih asketskih grupa Budinog vremena, gde neki od njih ne prezaju čak ni od ubistva kao sredstva da kompromituju i eliminišu suparnike, te za sebe obezbede počasti i materijalnu podršku.

Poglavlje 5: Govor koji otvara ovo poglavlje (takođe se nalazi u SN 3.8) jeste šarmanatna vinjeta o supružničkim odnosima između kralja Pasenadija i njegove glavne supruge Mallike, ali isto tako i o mudrosti koju pokazuje kraljica. Tako kralj, verovatno očekujući odgovor koji će zadovoljiti njegovu sujetu, pita kraljicu ko joj je najdraži na svetu. Kasnije, u razgovoru sa Pasenadijem, Buda kao nenadmašni psiholog i poznavalac ljudskog srca, podržava Mallikinu tvrdnju da je svakome najdraži on sam. *Sutta* 5.3 je priča o gubavcu Suppabuddhi, koji videvši okupljenu grupu ljudi pogrešno pretpostavlja da se na tom mestu deli hrana i da će umiriti želudac koji mu krči. Kad je prišao bliže, otkriva da se radi o jednoj drugoj vrsti hrane, daleko važnijoj, dakle da Buda izlaže svoje učenje. Iz znatiželje ostaje da ga sasluša i na kraju govora postaje onaj koji je ušao u tok, što je početni stupanj probuđenja. Nažalost, kao i u slučaju Bāhiye (1.10), neposredno posle toga nesrećnim slučajem biva ubijen.

Poglavlje 6: Ovde pronalazimo *ūdanu* (6.1) povezanu sa *Mahāparinibbāna suttom* i poznatom epizodom iz Budinog života kada on definitivno shvata da se kraj života približio. Reč je o čuvenom dijalogu između njega i pratioca Ānande kraj Ćāpāla svetilišta. Iako tokom razgovora Buda tri puta daje nagoveštaj o mogućnosti da svojom voljom

produži život, njegov lični pratilac to ne razume. Barem, tako nam to komentatori objašnjavaju. Ali ovo je neobično, jer upravo je Ānanda taj koji priča čitavu ovu priču. Tako da rečenica: „Ali poštovani Ānanda, uprkos što je Blaženi načinio tako vidljiv znak, tako vidljivu sugestiju, to nije bio u stanju da razume”, ostaje neka vrsta zagonetke. U ovom poglavlju nailazimo i na dobro poznatu priču o slepcima i slonu. Kada im daju da opipaju samo jedan deo životinje, svaki od njih ima u glavi svoju sliku slona, a koja naravno ne odražava stvarno stanje. Onda Buda slepce upoređuje sa sledbenicima drugih tradicija, koji se neprekidno svađaju oko svojih teorija i uverenja, a da nemaju direktno iskustvo o stvarima o kojima govore.

Poglavlje 7: sadrži govore čije teme pokrivaju preterano vezivanje stanovnika Sāvathīja za čulna zadovoljstva (7.3) ili čudo koje je Buda izveo u selu po imenu Thūna (7.9). Ova epizoda je slična onoj koju imamo u *Ćunda suttī* (8.5), a javlja se i u *Mahāparinibbāna suttī*, kada bolesni i od puta ožedneli učitelj traži od Ānande da mu donese malo vode iz reke Kakudhe. U preostalim nekoliko standardizovanih govora Buda vidi neke od svojih vodećih učenika kao što su Bhaddiya, Aññāta Koṇḍañña ili Mahā Kaćcāna i inspirisan istinskim meditativnim naporom ili postignućima, hvali njihovu predanost i čistotu.

Poglavlje 8: Četiti govora o *nibbāni* otvaraju finalno poglavlje ove zbirke. U jednom od njih (8.3) nailazimo i na ovaj zagonetni, često citirani opis krajnjeg odredišta budističkog puta:

Monasi, postoji nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno. Kada ne bi postojalo nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno, ne biste mogli da uočite izlaz iz rođenog, nastalog, sačinjenog, uslovljenog. Ali upravo zato što postoji nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno, vi možete da uočite izlaz iz rođenog, nastalog, sačinjenog, uslovljenog.

Ovo poglavlje sadrži još nekoliko zanimljivih govora. Jedan od njih (8.5) donosi još jednu poznatu epizodu s kraja Budinog života, kada Buda dobija svoj poslednji obrok od kovača Ćunde. To je još jedna paralela sa *Mahāparinibbāna suttom*. Drugi govor (8.9) je dramatična

priča kako je Dabba Mallaputta, kada se približio trenutak za njegovo konačno utruće, sam sebe spalio izdigavši se u vazduh. Poslednji govor u *Udāni* jeste Budin komentar o ovom čudesnom događaju, zapravo pohvala svim njegovim oslobođenim učenicima:

*Baš kao što kod gvođenog koplja, u vatri užarenog,
pa se postepeno hladi, sudbina te vreline ostaje nepoznata,
tako potpuno oslobođeni, što pređu bujicu zadovoljstva čula:
nepoznata ostaje sudbina onih što dostigoše nerazrušivi mir.*

Kao što smo videli, *Udāna* počinje događajima neposredno posle Budinog probuđenja i završava se pričom o njegovom poslednjem obroku. Ovo je indicacija da je zbirka nastala prema unapred smišljenom planu. Takođe smo videli da njen prvi deo poseduje jasnu unutrašnju povezanost, kroz povezivanje i tematsko jedinstvo individualnih poglavlja. U drugom delu organizacioni princip nije tako lako definisati, što može, ali i ne mora, biti signal da se radi o naknadnim dodacima. Videli smo takođe da nekoliko tema povezuje ovu zbirku sa ostalim delovima Pali kanona, naročito sa *Mahāparinibbāna suttom* i *Vinaya piṭakom*.

Niz proučavalaca je zaključilo da govori okupljeni u *Khuddaka nikāyi* pripadaju različitim slojevima u okviru razvoja samog Pali kanona. Tako i za *Udānu*, naročito za stihove, možemo reći da zajedno sa nekim delovima *Sutta nipāte*, *Dhammapade* ili *Theragathe* i *Therigathe* pripadaju bez sumnje najstarijim delovima Kanona. I u tome se krije prava vrednost ove male zbirke govora, jer nam omogućuje najbliži mogući uvid u početke budizma i ljude koji su prihvatili, a onda svojim životom na najbolji mogući način i ovekovečili Budino besmrtno učenje.

1. PROBUĐENJE

Bodhi vagga

1.1 Posle probuđenja I

Paṭhamabodhi sutta

Ovako sam čuo. Jednom je, neposredno posle probuđenja, Blaženi boravio kraj Uruvele, na obali reke Nerañđare, u podnožnju bodhi drveta. Tu je nedelju dana, bez prekida, sedeo prekrštenih nogu, obuzet srećom oslobođenja. A na kraju te sedmice, izašavši iz meditacije, Blaženi je tokom prve trećine noći duboko promišljao o uobičajenom redosledu uslovljenog nastanka:

”Kada ovo jeste, i ono postoji; sa nastankom ovoga, nastaje i ono. Dakle: sa neznanjem kao uzrokom, mentalni obrasci nastaju; sa mentalnim obrascima kao uzrokom, svest nastaje; sa svešću kao uzrokom, mentalno-materijalno nastaje; sa mentalnim-materijalnim kao uzrokom, šest područja čula nastaju; sa šest područja čula kao uzrokom, kontakt nastaje; sa kontaktom kao uzrokom, osećaj nastaje; sa osećajem kao uzrokom, žudnja nastaje; sa žudnjom kao uzrokom, vezivanje nastaje; sa vezivanjem kao uzrokom, bivanje nastaje; sa bivanjem kao uzrokom, rođenje nastaje; sa rođenjem kao uzrokom, starost i smrt, žalost, narićanje, bol, tuga i očaj nastaju. Tako nastaje čitav ovaj okean patnje.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kada priroda stvari postane zaista vidljiva
marljivom brahmanu dok meditira,
tada u njemu svaka neizvesnost iščili,
jer jasno vidi prirodu stvari i njihove uzroke.*

1.2 Posle probuđenja II

Dutiyabodhi sutta

Ovako sam čuo. Jednom je, neposredno posle probuđenja, Blaženi boravio kraj Uruvele, na obali reke Nerañđare, u podnožnju bodhi drveta. Tu je nedelju dana, bez prekida, sedeo prekrštenih nogu, obuzet srećom oslobođenja. A na kraju te sedmice, izašavši iz meditacije, Blaženi je tokom druge trećine noći duboko promišljao o obrnutom redosledu uslovljenog nastanka:

”Kada ovo nije, ni ono ne postoji; sa nestankom ovoga, nestaje i ono. Dakle: sa nestankom neznanja, mentalni obrasci nestaju; sa nestankom mentalnih obrazaca, svest nestaje; sa nestankom svesti, mentalno-materijalno nestaje; sa nestankom mentalno-materijalnog, šest područja čula nestaju; sa nestankom šest područja čula, kontakt nestaje; sa nestankom kontakta, osećaj nestaje; sa nestankom osećaja, žudnja nestaje; sa nestankom žudnje, vezivanje nestaje; sa nestankom vezivanja, bivanje nestaje; sa nestankom bivanja, rođenje nestaje; sa nestankom rođenja, starost i smrt, žalost, naricanje, bol, tuga i očaj nestaju. Tako nestaje čitav ovaj okean patnje.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kada priroda stvari postane zaista vidljiva
marljivom brahmanu dok meditira,
tada u njemu svaka neizvesnost iščili,
jer nestanak uzroka jasno vidi.*

1.3 Posle probuđenja III

Tatiyabodhi sutta

Ovako sam čuo. Jednom je prilikom, neposredno posle probuđenja, Blaženi boravio kraj Uruvele, na obali reke Nerañđare, u podnožnju bodhi drveta. Tu je nedelju dana, bez prekida, sedeo prekrštenih nogu, obuzet srećom oslobođenja. A na kraju te sedmice, izašavši iz meditacije, Blaženi je tokom poslednje trećine noći duboko promišljao o uobičajenom i obrnutom redosledu uslovljenog nastanka:

”Kada ovo jeste, i ono postoji; sa nastankom ovoga, nastaje i ono.

Kada ovo nije, ni ono ne postoji; sa nestankom ovoga, nestaje i ono. Dakle: sa neznanjem kao uzrokom, mentalni obrasci nastaju; sa mentalnim obrascima kao uzrokom, svest nastaje; sa svešću kao uzrokom, mentalno-materijalno nastaje; sa mentalnim-materijalnim kao uzrokom, šest područja čula nastaju; sa šest područja čula kao uzrokom, kontakt nastaje; sa kontaktom kao uzrokom, osećaj nastaje; sa osećajem kao uzrokom, žudnja nastaje; sa žudnjom kao uzrokom, vezivanje nastaje; sa vezivanjem kao uzrokom, bivanje nastaje; sa bivanjem kao uzrokom, rođenje nastaje; sa rođenjem kao uzrokom, starost i smrt, žalost, naricanje, bol, tuga i očaj nastaju. Tako nastaje čitav ovaj okean patnje.

Ali sa slabljenjem i nestankom neznanja, mentalni obrasci nestaju; sa nestankom mentalnih obrazaca, svest nestaje; sa nestankom svesti, mentalno-materijalno nestaje; sa nestankom mentalno-materijalnog, šest područja čula nestaju; sa nestankom šest područja čula, kontakt nestaje; sa nestankom kontakta, osećaj nestaje; sa nestankom osećaja, žudnja nestaje; sa nestankom žudnje, vezivanje nestaje; sa nestankom vezivanja, bivanje nestaje; sa nestankom bivanja, rođenje nestaje; sa nestankom rođenja, starost i smrt, žalost, naricanje, bol, tuga i očaj nestaju. Tako nestaje čitav ovaj okean patnje.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kada priroda stvari postane zaista vidljiva
marljivom brahmanu dok meditira,
on vojsku Māre na sve strane razgoni,
kao i sunce što razgoni tamu noći.*

1.4 Mrzovoljni brahman

Humhuṅka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je prilikom, neposredno posle probuđenja, Blaženi boravio kraj Uruvele, na obali reke Nerañḍare, u podnožju pastirovog banjanovog drveta. Tu je nedelju dana, bez prekida, sedeo prekrštenih nogu, obuzet srećom oslobođenja. A na kraju sedmice, Blaženi izađe iz meditacije.

Onda neki brahman, mrzovoljan po prirodi, dođe do Blaženog. Pošto je stigao, pozdravi se sa njim. Kada taj učtivi i prijateljski razgovor

bi završen, sede on sa strane, te ovako reče Blaženom: „Učitelju Gotama, po čemu je neko brahman? Koje to stvari nekog čine brahmanom?”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Brahman je onaj ko se loših stvari kloni,
bez mrzovolje i zajedljivosti, obuzdan;
znanjem je ovladao i čistim životom živi,
te s pravom brahmansko učenje propoveda,
ne gordeći se ni pred kim na svetu ovome.*

1.5 Brahman

Brāhmaṇa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tu do njega dođoše poštovani Sāriputta, Mahāmoggallāna, Mahākassapa, Mahākaśāna, Mahākoṭṭhika, Mahākappina, Mahācunda, Anuruddha, Revata i Nanda.

Blaženi je još izdaleka video poštovane kako dolaze, te reče monasima oko sebe: „Monasi, evo brahmani dolaze, evo brahmani dolaze!”

Kada to ču neki monah poreklom iz brahmanske porodice, upita Blaženog: „Po čemu je, gospodine, neko brahman? Koje to stvari nekoga čine brahmanom?”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Oni koji, kloneći se loših stvari,
uvek sa svesnošću žive,
okova raskinutih, budni,
takvi su pravi brahmani u svetu ovome.*

1.6 Mahākassapa

Mahākassapa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rādagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme poštova-

ni Mahākassapa je živeo u Pippali pećini, bolan, u mukama, ozbiljno bolestan. Onda jednom poštovani Mahākassapa uspe da umiri bolove, pa pomisli: „Kako bi bilo da odem u Rāḍagahu u prošenje hrane?” U to vreme pet stotina božanstava bilo je željno i spremno da poštovanom Mahākassapi daruju hranu. Odbivši ih, poštovani Mahākassapa se ujutro obukao, uzeo svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa otide do Rāḍagahe da prosi hranu i prođe kroz ulice gde je živela sirotinja, ubogi, sluge. I vide Blaženi poštovanog Mahākassapu kako u Rāḍagahi prosi hranu, prolazeći kroz ulice gde živi sirotinja, ubogi, sluge.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ne oslanja se na drugoga,
već obuzdan i u suštinskom učvršćen,
sve otrove uklonio, sve mane odbacio:
takvoga ja brahmanom zovem.*

1.7 Demon Aḍakalāpaka

Aḍakalāpaka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Pāve, kod Aḍakalāpaka svetilišta, na mestu gde je živeo demon Aḍakalāpaka. I tako je jednom Blaženi sedeo u sred noći, u mrklom mraku, na otvorenom, dok je padala lagana kiša. Onda demon Aḍakalāpaka priđe Blaženom kako bi ga uplašio, prestravio, sledio krv u žilama. Prišavši mu sasvim blizu, tri puta kriknu: „Neka je huka i buka!”, te zaista napravi i huku i buku: „To je zloduh iza tebe, asketo!”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kada se na svome putu brahman
našao izvan domašaja vezivanja,
tada je zaista umakao zloduhu,
svoj huci i buci ovoga sveta.*

1.8 Saṅgāmaḍi

Saṅgāmaḍi sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Onda poštovani Saṅgāmaḍi dođe u Sāvattḥī, kako bi video Blaženog. I doču nekadašnja žena poštovanog Saṅgāmaḍija: „Kažu da je gospodar Saṅgāmaḍi stigao u Sāvattḥī.” Na to ona uze svog sinčića i dođe do Đetinog gaja.

Tom prilikom poštovani Saṅgāmaḍi je sedeo u podnožju nekog drveta, kako bi se sklonio od vreline. A žena dođe do njega, pa mu reče: „Malo dete imam, asketo, nahrani me!” Na to poštovani Saṅgāmaḍi ostade nem.

Po drugi put... Po treći put njegovu nekadašnja žena reče poštovanom Saṅgāmaḍiju: „Malo dete imam, asketo, nahrani me!” I po treći put poštovani Saṅgāmaḍi ostade nem na to.

Na to ona spusti dete na zemlju pred njega: „Evo ti, asketo, tvoj sin, pa ga nahrani!” i otide. Poštovani Saṅgāmaḍi niti je pogledao dete, niti sa njim progovorio. A žena nije otišla daleko, pa se osvrnu i videvši da poštovani Saṅgāmaḍi niti gleda dete, niti sa njim govori, ovako reče: „Asketa ne želi svog sina”. Onda se vrati, uze dete i otide. A Blaženi je duhovnim okom, koje je pročišćeno i nadmašuje ljudsko, video kako se nekadašnja žena poštovanog Saṅgāmaḍija prema njemu odnosila bez poštovanja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Dolasku njenom se ne raduje,
zbog odlaska njenog ne tuguje,
U bici pobednik,¹ okova oslobođen:
takvoga ja brahmanom zovem.*

1.9 Asketa sa pundoḃom

Daṭṭila sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Gaye, na Gaya

¹ Buda ovde pravi igru rećima, koristeći asketino ime: *saṅgāma* = bitka + *ḍi* = pobednik. U isto vreme *saṅgā* = okov (u ablativu).

brdu. A u Gayi je mnogo asketa sa pundom u sred zime, dok je padao sneg, izranjalo iz reke, uranjalo u reku, izranjalo i uranjalo u reku, škropili jedni druge vodom i prinosili svetu vatru (misleći): „Ovim se pročišćujemo!”

Blaženi vide to mnoštvo asketa, što su u sred zime, dok je padao sneg, izranjali iz reke, uranjali u reku, izranjali i uranjali u reku, škropili jedni druge vodom i prinosili svetu vatru (misleći): „Ovim se pročišćujemo!”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Vodom se niko ne pročisti,
a mnogo je onih što se kupaju ovde.
U kome je istina, u kojem Dhamma,
tek taj je čist, taj je brahman.*

1.10 Poduka Bāhiyi

Bāhiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je Bāhiya, asketa s ogrtačem od kore drveta, živeo kraj Suppārake, na obali okeana. Tu je bio poštovan i obožavan, divili su mu se, klanjali i cenili ga, obezbeđivali sve što mu je neophodno: ogrtači, hrana, smeštaj i lekovi. I tako, dok je asketa Bāhiya jednom boravio u osami, ovakva misao mu se javi: „Ja sam jedan među onima na ovome svetu koji su probuđeni ili su stupili na stazu probuđenja.”

Onda neko božanstvo, koje je nekada bilo srodnik askete Bāhiye – iz saosećanja i dobre želje, razumevši o čemu razmišlja – dođe do njega i reče mu: „Ti, Bāhiya, svakako nisi probuđen, niti si stupio na stazu probuđenja. Staza kojom ideš nije takva.”

„Pa ko je onda na ovome svetu, zajedno sa božanstvima, probuđen ili je stupio na stazu probuđenja?”

„Postoji, Bāhiya, u severnim krajevima grad po imenu Sāvattḥī. Tamo sada boravi Blaženi, plemeniti i potpuno probuđeni. Bāhiya, on svakako jeste probuđen i podučava istinu kojom se postaje probuđen.”

Pometen onim što je reklo božanstvo, asketa Bāhiya odmah napusti Suppāraku. Usput se svuda zadržavao tek toliko da prenoći, sve dok nije stigao do Sāvattḥija, do Đetinog gaja, manastira koji je podigao Anāthapiṇḍika. A u to vreme mnogo monaha je praktikovalo hodajuću meditaciju na otvorenom. I priđe asketa Bāhiya tim monasima, pa im reče: „Poštovani, gde sada živi Blaženi, plemeniti i potpuno probuđeni? Želim da ga vidim.”

„Blaženi je, Bāhiya, otišao u grad u prošenje hrane.”

Onda asketa Bāhiya, pošto je hitro napustio Đetin gaj i stigao u Sāvattḥī, ugleda Blaženog kako prosi hranu, blag, zračeci blagošću, ukroćenih čula, ukroćenog uma, pošto je dostigao najvišu obuzdanost i mir, pažljiv, smotren, odmeren, plemenit. Ugledavši ga, priđe on Blaženom i pokloni se do nogu, pa mu se ovako obrati: „Poštovani gospodine, neka me Blaženi poduči Dhammi, neka me srećni poduči Dhammi, koja će zadugo biti na moju korist i sreću!”

Na to Blaženi reče: „Nije sada vreme, Bāhiya, došao sam u grad da prosim hranu”.

Po drugi put asketa Bāhiya ovako reče: „Teško je znati, poštovani gospodine, kakve opasnosti vrebaju život Blaženog ili kakve opasnosti vrebaju moj. Poštovani gospodine, neka me Blaženi poduči Dhammi, neka me srećni poduči Dhammi, koja će zadugo biti na moju korist i sreću!”

I po drugi put Blaženi reče: „Nije sada vreme, Bāhiya, došao sam u grad da prosim hranu”.

Po treći put asketa Bāhiya ovako reče: „Teško je znati, poštovani gospodine, kakve opasnosti vrebaju život Blaženog ili kakve opasnosti vrebaju moj. Poštovani gospodine, neka me Blaženi poduči Dhammi, neka me srećni poduči Dhammi, koja će zadugo biti na moju korist i sreću!”

„Ako je tako, Bāhiya, ovako treba da vežbaš: u onome što je viđeno, neka bude samo to što je viđeno, u onome što je čuto neka bude samo to što je čuto, u onome što je osećano neka bude samo to što je osećano, u onome što je shvaćeno neka bude samo to što je shvaćeno. Tako, Bāhiya, sebe treba da vežbaš. I pošto će, Bhāhiya, za tebe u onome što je viđeno biti samo to što je viđeno, u onome što je čuto samo to što je čuto, u onome što je osećano samo to što je osećano, u onome što

je shvaćeno samo to što je shvaćeno, tada ti, Bāhiya, nećeš biti sa tim. A pošto nećeš biti sa tim, Bāhiya, tada tebe ni nema u tome. I pošto tebe nema u tome, tada nećeš biti ni ovdje, ni tamo, a ni između to dvoje – samo to jeste kraj patnje.”

Zahvaljujući ovoj kratkoj pouci Blaženog, um askete Bāhiye na tom mestu postade oslobođen otrova, bez vezanosti. A Blaženi, pošto je ovom kratkom poukom podučio asketu Bāhiyu, otide. I ne zadugo pošto je Blaženi otišao, neka zalutala krava s teletom nasrnu na asketu Bāhiyu i liši ga života.

Kada je kasnije završio prošenje hrane u Sāvathhiju i vraćao se u pratnji mnoštva monaha, Blaženi ugleda mrtvoga asketu Bāhiyu. Videvši ga, reče on monasima: „Monasi, uzmite telo askete Bāhiye, pa pošto ga stavite na nosila, odnesete do lomače i spalite, napravite humku za njega. Monasi, umro je vaš saputnik u svetačkom životu.”

„Da, poštovani gospodine”, rekoše monasi, postaviše telo na nosila, odnesoše ga do lomače i spališe, te napraviše humku. Potom odoše do Blaženog i sedošu sa strane. Dok su sedeli, monasi ovako rekoše Blaženom: „Poštovani gospodine, spaljeno je telo askete Bāhiye i humka napravljena. Koje je sada njegovo odredište? Na kojem će se on mestu preporoditi?”

„Monasi, mudar je bio asketa Bāhiya. Vežbajući u skladu sa učenjem, nije pravio poteškoće u pogleda učenja. Potpuno oslobođen je, monasi, asketa Bāhiya.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Gde voda ni zemlja, vatra ni vazduh
uporišta svog nemaju,
tu zvezde ne sjaje,
niti sunce ikada zablista.
Tamo ni meseca bledog nema,
niti tama igde postoji.*

*A tamo gde mudrac, brahman,
nibbānu doživi mudrošću svojom,
tu od oblika i bezobličnog,
od sreće i patnje oslobođen biva.*

2. MUĆALINDA

Mućalinda vagga

2.1 Mućalinda

Mućalinda sutta

Ovako sam čuo. Jednom je, neposredno posle probuđenja, Blaženi boravio kraj Uruvele, na obali reke Nerañđare, u podnožnju mućalinda drveta. Tu je nedelju dana, bez prekida, sedeo prekrštenih nogu, obuzet srećom oslobođenja. I odjednom se ogromni oblak pojavi, doneseći nedelju dana kiše, hladnog vetra i nevremena.

Onda Mućalinda, kralj zmajeva, izađe iz svog skrovišta, sedam puta obmota telo Blaženog i nadvi se iznad njega. „Neka Blaženom ne bude hladno, neka blaženom ne bude toplo, neka ga ne dodiruju muve, komarci, hladnoća, vetar, ni gmizavci.”

Na kraju sedmice, Blaženi izađe iz meditacije. Na to Mućalinda, videvši da je nebo sada vedro, bez oblaka, oslobodi telo Blaženog. Potom se pretvori u mladog brahmana i stade pred Blaženog sklopljenih dlanova, u znak poštovanja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Srećna je samoća zadovoljnome,
onome ko Dhammu je čuo i zna.
Srećan je nenasilnik u svetu ovome,
onaj ko ne povredi nijedno biće.*

*Sreća je ne žudeti u svetu ovome,
potpuno prevladati čulnu želju.
Ali za onog ko obmanu zvanu 'ja sam' prozre,
to je zaista najveća sreća.*

2.2 Kraljevi

Rāḍa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Jednog popodneva se među grupom monaha, pošto su se vratili iz prošenja hrane, jeli i okupili se u velikoj sali, zapodenuo ovakav razgovor: „Prijatelji, između Seniye Bimbisāre, kralja Māgadhe, i Pasenadija, kralja Kosale, ko li je bogatiji, čiji je imetak veći, čija su skladišta veća, čija zemlja prostranija, u koga je više kočija, čija armija je brojnija, čija sila je veća, čija moć?” I nikako nisu mogli oko toga da se slože.

A predveče, pošto je izašao iz osame, Blaženi se uputi ka velikoj sali. Kad je stigao, sede na unapred pripremljeno mesto, te ovako reče monasima: „Monasi, radi kakvog ste se razgovora ovde okupili, oko čega to ne možete nikako da se složite?”

„Poštovani gospodine, pošto smo se vratili iz prošenja hrane, pošto smo jeli i okupili se u velikoj sali, među nama se zapodenuo ovakav razgovor: „Prijatelji, između Seniye Bimbisāre, kralja Māgadhe, i Pasenadija, kralja Kosale, ko li je bogatiji, čiji je imetak veći, čija su skladišta veća, čija zemlja prostranija, u koga je više kočija, čija armija je veća, čija sila je veća, čija moć? Radi takvog smo se razgovora ovde okupili, oko toga nismo mogli nikako da se složimo.”

„Monasi, zaista ne priliči vama, sinovima dobrih porodica koji su iz poverenja napustili svoj dom i otišli u beskućnike da tako među sobom razgovarate. Kada se okupite, treba da činite jednu od ove dve stvari: da razgovarate o Dhammi ili da negujete plemenitu tišinu.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kolika god da je sreće užitaka čula,
kolika god da je božanska sreća,
one ne vredi ni šesnaestinu one sreće
kada je žudnja iskorenjena.*

2.3 Štap

Daṇḍa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. I desilo se da je na putu između Sāvattḥija i Đetinog gaja grupa dečaka štapom udarala neku zmiju. Istoga jutra Blaženi se obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put Sāvattḥija da prosi hranu. I vide Blaženi usput onu grupa dečaka kako štapom udaraju zmiju.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Onaj ko bića željna sreće
štapom povređuje,
jer i sam sreću priželjkuje,
za toga posle smrti sreće nema.*

*Onaj ko bića željna sreće
štapom ne povređuje,
jer i sam sreću priželjkuje,
za toga posle smrti sreće ima.*

2.4 Poštovanje

Sakkāra sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tu je on bio poštovan i obožavan, divili su mu se, klanjali i cenili ga, obezbeđivali sve što mu je neophodno: ogrtači, hrana, smeštaj i lekovi. Isto tako su i njegovi učenici bili poštovani. Ali askete drugih škola nisu toliko poštovali. I zato što nisu mogli da podnesu toliko poštovanje za Blaženog i njegove učenike, gde god bi videli nekog njegovog učenika, u selu ili u šumi, vulgarnim i grubim rečima su ga oslovljavali, vređali, izazivali i uznemiravali.

Onda velika grupa monaha dođe do Blaženog, pokloni mu se i sede sa strane. Dok su sedeli, obratiše se oni Blaženom: „Blaženi je poštovan i obožavan, dive mu se, klanjaju i cene ga... I zato što ne mogu da

podnesu toliko poštovanje za Blaženog i njegove učenike, gde god vide nekog njegovog monaha, u selu ili u šumi, te askete ga vulgarnim i grubim rečima oslovljavaju, vređaju, izazivaju i uznemiravaju.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Bilo u selu ili u šumi sreća i bol da te pogode,
ne smatraj da dolaze ni od tebe, ni od drugoga.
Čulni kontakti pogode onoga u kome vezanosti ima.
A kako pogoditi mogu nekog ko vezanosti nema?*

2.5 Nezaređeni sledbenik

Upāsaka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je jedan nezaređeni sledbenik iz Ícchānaṅgale došao u Sāvattihī nekim poslom. Kad je završio šta je imao, dođe on do Blaženog, pokloni mu se, pa sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi mu ovako reče: „Veoma dugo ti je trebalo, dobri čoveče, da sve posvršavaš, kako bi mogao doći ovamo.”

„Dugo sam već, poštovani gospodine, želeo da dođem i vidim Blaženog, ali uvek sam bio zauzet nekim poslom. Eto zato nisam mogao doći da vidim Blaženog.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Koliko sreće za onoga ko ničeg nema,
ko istražio je Dhammu, za znalca.
A taj koji ima, vidi ga koliko pati!
Ništa drugo do rob drugih ljudi.*

2.6 Trudnica

Gabbhinī sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme mlada žena nekog askete-lutalice bila je trudna, pred porođajem. Onda

ona reče svom suprugu: „Idi, brahmane, i donesi ulja koje će mi trebati pri porođaju”.

Kad je to čuo, onaj lualica reče svojoj ženi: „Ali odakle, draga moja, da donesem ulje?” Po drugi put.. Po treći put žena reče svom suprugu: „Idi, brahmane, i donesi ulja koje će mi trebati pri porođaju”.

A u to vreme su iz riznice Pasenadija, kralja Kosale, asketama i brahmanima davali ghija i ulja koliko su mogli da popiju, ali ne i da ponesu. Onda taj lualica pomisli: „Iz riznice Pasenadija, kralja Kosale, asketama i brahmanima daju ghija i ulja koliko mogu da popiju, ali ne i da ponesu. Kako bi bilo da odem do riznice i napijem se ulja koliko god mogu, dođem kući i isporučam ga, pa ga dam ženi da iskoristi pri porođaju?”

I ode lualica do riznice i napije se ulja koliko god je mogao, ali kada se vratio kući ono ulje nije mogao da izbaciti iz sebe, ni gore ni dole. Mučen bolnim, oštrim, razdirućim, nesnošljivim osećajima, valjao se po tlu tamo-amo.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Srećni su oni koji ništa ne poseduju,
istinski znalci zaista ničega nemaju.
Pogledaj onoga sa imetkom kako pati,
čoveka čiji um je za druge ljude vezan.*

2.7 Sin jedinac

Ekaputtaka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je nekom nezaređenom sledbeniku sin jedinac, tako drag i voljen, umro. Onda u cik zore velika grupa sledbenika, mokrih ogrtača i kose, dođe do Blaženog, pokloni mu se, pa sedoše sa strane. Dok su tako sedeli, Blaženi im reče: „Zašto stetako, mokrih ogrtača i kose, došli u cik zore?”

Na to jedan sledbenik reče Blaženom: „Poštovani gospodine, moj sin jedinac, tako drag i voljen, umro je. Zato smo, mokrih ogrtača i kose, došli u cik zore.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Mnoštvo bogova i ljudi okovano je
zadovoljstvom u oblicima koje vole;
tako jadni i iscrpljeni,
pod vlast kralja smrti padaju.*

*Pažljivi, koji dan i noć
napuštaju što prijatno jeste,
kopaju koren patnje, taj mamac smrti
kojem je tako teško odoleti.*

2.8. Suppavāsā

Suppavāsā sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Kuṇḍike, u Kuṇḍadhāna šumi. U isto vreme je Supavāsa iz plemena Koliya bila trudna već sedam godina i na kraju sedam dana nije mogla da se porodi. I dok su je mučili bolni, oštri, razdirući, nesnošljivi osećaji, ovako je razmišljala: „Blaženi je zaista potpuno probuđeni, koji radi napuštanja ovakve patnje propoveda svoje učenje. Na pravi način vežba monaška zajednica učenika Blaženog, vežba radi napuštanja ovakve patnje. Zaista je istinski srećno to oslobođenje, u kojem ovakvih muka nema.”

Onda Supavāsa reče svom mužu: „Hajde, gospodar, idi do Blaženog i pokloni mu se u moje ime, te mu kaži: ‘Poštovani gospodine, Supavāsa iz plemena Koliya se klanja do nogu Blaženome i pita muči li ga neka bolest ili bolovi, je li zdrav, snažan i je li mu udobno.’ Zatim mu reci i ovo: ‘Poštovani gospodine, Supavāsa je trudna sedam godina i na kraju sedam dana ne može da se porodi... Zaista je istinski srećno to oslobođenje, u kojem ovakvih muka nema.’”

„Tako je najbolje”, reče Koliyanin, te otide do Blaženog. Tu mu se on pokloni i prenese reči svoje žene.

„Neka bude srećna i zdrava Supavāsa iz plemena Koliya i neka rodi zdravog sina.” Zahvaljujući tim rečima Blaženog, Supavāsa postade srećna i zdrava, zaista rodi zdravog sina.

„Da, poštovani gospodine”, reče Koliyanin, te ushićen i obradovan rečima Blaženog, ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu Blaženi ostane sa desne strane, otide svojoj kući. I vide da je Supavāsa, srećna i zdrava, rodila zdravog sina. Videvši to, pomisli: „Ovo je čuderno, ovo je neverovatno, kakvu snagu i moć ima Tathāgata da Supavāsa zahvaljujući njegovoj reči rodi zdravog sina.” I bi razdragan, oduševljen, ushićen i srećan.

Onda Supavāsa reče svom mužu: „Hajde, gospodaru, idi do Blaženog i pokloni mu se do nogu u moje ime i to ovim rečima: 'Poštovani gospodine, Supavāsa iz plemena Koliya se klanja do nogu Blaženome'. Zatim mu reci i ovo: 'Poštovani gospodine, Supavāsa je bila trudna sedam godina i na kraju sedam dana nije mogla da se rodi. A sada je, srećna i zdrava, rodila zdravog sina. Sada ona poziva monašku zajednicu, na čelu sa Blaženim, da sedam dana kod nje dolaze da jedu. Neka, poštovani gospodine, Blaženi prihvati sedam obroka za monašku zajednicu, sa njim na čelu.’”

„Tako je najbolje”, reče Koliyanin, te otide do Blaženog. Tu mu se on pokloni i prenese reči svoje žene.

A u to vreme neki nezaređeni sledbenik već je za sutradan bio pozvao na obed monašku zajednicu na čelu sa Blaženim. Taj sledbenik je bio podržavalac poštovanog Mahāmoggallāne. Onda se Blaženi obrati Mahāmoggallāni: „Hajde, Moggallāna, moraš otići do tog nezaređenog sledbenika, pa mu ovako reci: 'Prijatelju, Supavāsa... je pozvala monašku zajednicu, na čelu sa Blaženim, da sedam dana kod nje dolaze da jedu. Dopusti da Supavāsa prva posluži svojih sedam obroka'. Kasnije može on ponuditi svoj obrok – on je tvoj podržavalac.’”

„Da, poštovani gospodine”, reče poštovani Mahāmoggallāna, pa otide do onog nezaređenog sledbenika i prenese mu Budine reči

„Poštovani gospodine, ako je učitelj Mahāmoggallāna moj garant za tri stvari – imetak, dug život i predanost – neka onda Supavāsa iz plemena Koliya prva posluži svojih sedam obroka, a ja ću kasnije ponuditi svoj.’”

„Prijatelju, ja sam tvoj garant za dve stvari – imetak i dug život. Za predanost, pak, ti si sam svoj garant.’”

„Poštovani gospodine, ako je učitelj Mahāmoggallāna moj garant

za dve stvari – imetak i dug život – neka onda Supavāsa prva posluži svojih sedam obroka, a ja ću kasnije ponuditi svoj.”

Pošto je tako ubedio tog nezaređenog sledbenika, poštovani Mahā-moggallāna otide do Blaženog. Kad je stigao, ovako reče Blaženom: „Ubedio sam, blaženi gospodine, tog nezaređenog sledbenika. Supavāsa može prva da posluži svojih sedam obroka, a on će kasnije ponuditi svoj.”

Tako je Supavāsa, tokom sedam dana, svojim rukama služila i različitim vrstama jela ugostila i nahranila monašku zajednicu, na čelu sa Blaženim. A na kraju reče dečaku da se pokloni Blaženom i monaškoj zajednici.

Na to poštovani Sāriputta ovako reče dečaku: „Nadam se da ti je dobro, dečače. Nadam se da ti je podnošljivo, Imaš li ikakvih bolova?”

„Kako, poštovani Sāriputta, da mi bude dobro? Kako da mi bude podnošljivo? Sedam godina živeo sam u paklu.”

Na to Supavāsa pomisli: „Moj sin razgovara sa generalom Dhamme!”¹ i postade razdragana, oduševljena, ushićena i srećna. Videvši je takvom, Blaženi joj reče: „Supavāso, da li bi želela da imaš još jednog ovakvog sina?” – „Želela bih da imam još sedam ovakvih sinova.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Neprijatno što liči na prijatno,
neprivlačno što liči na privlačno,
isto tako, patnju što na sreću liči:
sve to onaj ko je pažljiv nadilazi.*

2.9 Visākhā

Visākhā sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvaththija, u Istočnom parku, u palati Migārine majke. U isto vreme je Visākhā, Migārina majka, imala nekog posla sa Pasenadijem, kraljem Kosale. Ali taj posao nije izašao onako kako je ona očekivala.

Onda, u zoru, Visākhā otide do Blaženog. Kad je stigla, sede sa

¹ Naziv koji je Sāriputta dobio zbog svog izuzetnog razumevanja Učenja.

strane, a Blaženi joj reče: „Otkuda da si tako rano došla, Visākhā?”

„Poštovani gospodine, imala sam nekog posla sa Pasenadijem, kraljem Kosale. Ali taj posao nije izašao onako kako sam očekivala.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Svaka tuđa vlast je bolna,
sreća je biti svoj gospodar;
zajedništvo donosi patnju,
jer jaram se teško skida.*

2.10 Bhadiyya

Bhaddiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Anupiye, u Mangovom gaju. U isto vreme je Bhaddiya, sin Kāligodhin, otišavši u šumu i sevši u podnožje drveta ili na neko pusto mesto, neprekidno ponavljao: „Kakva sreća! Kakva sreća!”

I čuše mnogi monasi Bhaddiyu kako neprekidno ponavlja: „Kakva sreća! Kakva sreća!” I ovako pomisliše: „Nema sumnje, prijatelji, da Bhaddiya ne uživa mnogo u duhovnom životu. Sećajući se savršene sreće koju je imao kao kućedomaćin, on neprekidno ponavlja: ‘Kakva sreća! Kakva sreća!’”

Onda jedna grupa monaha dođe do Blaženog, pokloniše mu se i sedeše sa strane. Dok su tako sedeli, ovako rekoše Blaženom: „Poštovani gospodine, poštovani Bhaddiya... neprekidno ponavlja: ‘Kakva sreća! Kakva sreća!’”

Na to Blaženi reče jednom monahu: „Monaše, idi i reci u moje ime monahu Bhaddiyi da ga učitelj zove.” – „Da, poštovani gospodine”, odgovori monah. On otide do Bhaddiye i reče mu: „Prijatelju Bhaddiya, učitelj te zove.”

„Da, prijatelju”, odgovori poštovani Bhaddiya i otide da vidi Blaženog. Kad je stigao, pokloni se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi mu se obrati sledećim rečima: „Je li istina, Bhaddiya, da otišavši u šumu i sevši u podnožje drveta ili na neko pusto mesto, neprekidno ponavljaš: ‘Kakva sreća! Kakva sreća!’?”

„Istina je, poštovani gospodine.”

”Šta je razlog za to?”

„Poštovani gospodine, ranije, dok sam živeo u svom domu i upravljao zemljom, moje odaje su iznutra bile dobro čuvane, moje odaje su spolja bile dobro čuvane; grad je iznutra bio dobro čuvan, grad je spolja bio dobro čuvan, cela zemlja je iznutra bila dobro čuvana, cela zemlja je spolja bila dobro čuvana. Iako sam bio tako dobro čuvan i zaštićen, ipak sam živeo u strahu, sa zebnjom, nepoverljiv i na oprezu. Ali sada, poštovani gospodine, kada odem u šumu i sedim u podnožju drveta ili na nekom pustom mestu, živim u samoći bez straha, miran, s poverenjem i spokojan, bez briga, ne prestravljen, sasvim siguran, uma slobodnog poput jelena u divljini. To je razlog da kada odem u šumu i sedim u podnožje drveta ilina nekom pustom mestu, neprekidno ponavljam: 'Kakva sreća! Kakva sreća!'"

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Onoga ko u umu nemira nema,
ko potpuno nadišao je života niz,
srećan, bez straha i imalo tuge,
njega ni bogovi više ne mogu da vide.*

3. NANDA

Nanda vagga

3.1 Rođen kao plod kamme

Kammavipākaḍa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je neki monah sedeo nedaleko od Blaženog, te je ukrstivši noge i uspravivši trup, trpeo bolne, oštre, prodorne, razdiruće osećaje, nastale kao plod prošle kamme, svestan i s jasnim razumevanjem, bez roptanja.

I vide Blaženi tog monaha što je sedeo nedaleko od njega, kako ukrstivši noge i uspravivši trup, trpi bolne, oštre, prodorne, razdiruće osećaje, nastale kao plod prošle kamme, svestan i s jasnim razumevanjem, bez roptanja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Za monaha koji je sva dela ostavio za sobom,
otresao sa sebe prašinu onoga što je činio,
za onoga ko je nesebičan, postojan, takav,
nema potrebe da o mukama svojim priča sa bilo kime.*

3.2 Nanda

Nanda sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je poštovani Nanda, brat Blaženog, sin njegove tetke,¹ govorio grupi mo-

¹ Otac poštovanog Nande bio je kralj Suddhodana, Budin otac. Njegova majka, međutim, bila je sestra Budine majke, Mahāpadāpatī (koja je naravno bila i Budina pomajka, pošto se o njemu brinula kada mu je majka umrla nedelju dana posle porođaja).

naha: „Ne ushićujem se, prijatelji, životom u celibatu, nisam u stanju da se pridržavam celibata. Napustivši vežbanje, vratiću se svetovnom životu.”

Onda neki monah otide do Blaženog, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, poštovani Nanda... ovako kaže: '...Napustivši vežbanje, vratiću se svetovnom životu.’”

Na to Blaženi reče tom monahu: „Monaše, idi i reci u moje ime monahu Nandi da ga učitelj zove.” – „Da, poštovani gospodine”, odgovori monah. On otide do poštovanog Nande i reče mu: „Prijatelju Nanda, učitelj te zove.”

„Da, prijatelju”, odgovori poštovani Nanda i otide da vidi Blaženog. Kad je stigao, pokloni se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi mu se obrati sledećim rečima: „Je li istina, Nanda, da si ovako govorio grupi monaha: „Ne ushićujem se, prijatelji, životom u celibatu, nisam u stanju da se pridržavam celibata. Napustivši vežbanje, vratiću se svetovnom životu’”?

„Da, poštovani gospodine.”

„Ali zašto se ti, Nanda, ne ushićuješ životom u celibatu i nisi u stanju da se pridržavaš celibata? Zašto napustivši vežbanje hoćeš da se vratiš svetovnom životu?”

„Poštovani gospodine, kada sam napuštao dom, Sakyanka, najbolja devojka u zemlji, raspletene kose, osvrnula se unaokolo i šapatom mi rekla: 'Neka nam se brzo vratiš, gospodaru'. Sećajući se toga, poštovani gospodine, ne ushićujem se životom u celibatu i nisam u stanju da se pridržavam celibata. Zato hoću da napustim vežbanje i vratim se svetovnom životu.”

Na to Blaženi uze za ruku poštovanog Nandu i hitro, kao kada bi snažan čovek ispružio savijenu ruku ili savio ispruženu ruku, obojica nestadoše iz Đetinog gaja i nađoše se među božanstvima na Tāvātimsa nebu. A u to vreme pet stotina zanosnih nebeskih nimfi došlo je da poseti Sakku, kralja bogova.

Onda Blaženi reče poštovanom Nandi: „Vidiš li, Nanda, tih pet stotina zanosnih nebeskih nimfi?”

„Vidim, poštovani gospodine.”

„Pa šta misliš, Nanda, ko je lepšeg oblika, privlačniji i zanosniji, ona Sakyanka, najlepša devojka u zemlji, ili ovih pet stotina zanosnih nebeskih nimfi?”

„Kao masakriran majmun, poštovani gospodine, kojem su odsečene uši i nos, tako izgleda ona Sakyanka, najlepša devojka u zemlji, naspram ovih pet stotina zanosnih nebeskih nimfi. Nije im ni do kolena, nije im ni do članaka, zapravo to dvoje se ne može ni porediti!”

„Raduje se, Nanda, raduje se, Nanda! Garantujem ti da ćeš jednog dana biti među ovih pet stotina zanosnih nebeskih nimfi.”

„Ako mi Blaženi garantuje da ću jednoga dana biti među ovih pet stotina zanosnih nebeskih nimfi, tada ću s velikom radošću živiti u celibatu, predvođen Blaženim.”

Na to Blaženi uze za ruku poštovanog Nandu i hitro, kao kada bi snažan čovek ispružio savijenu ruku ili savio ispruženu ruku, obojica nestadoše među božanstvima na Tāvatisa nebu i nađoše se u Đetinom gaju. I dočuše monasi: „Izgleda da poštovani Nanda živi u celibatu radi nebeskih nimfi. Izgleda da mu je Blaženi garantovao kako će jednog dana biti među njima.”

Onda monasi kojima je poštovani Nanda bio okružen počеше ovako da ga ismevaju „Izgleda da je ovaj Nanda unajmljen, izgleda da je ovaj Nanda potkupljen. Živi u celibatu radi nebeskih nimfi. Blaženi mu je garantovao kako će jednog dana biti među njima!”

Poštovani Nanda ovim rečima drugih monaha bi uznemiren, posramljen i zgađen. Onda on, boraveći u meditaciji, marljiv, predan i odlučan, stekavši neposredno znanje, ovde i sada dostiže i zadržava se na krajnjem cilju svetačkog života, zbog kojeg sinovi dobrih porodica napuštaju dom i odlaze u beskućnike. Neposredno je znao: „Ovo je poslednje rođenje, proživljen je svetački život, učinjeno što je trebalo učiniti. Nema više preporadjanja u bilo koji oblik bivanja.” I poštovani Nanda postade jedan od arahanata.

Onda, u sred noći, neko božanstvo izvanredne lepote i tako blistavo da je obasjalo čitav Đetin gaj, dođe do Blaženog. Pokloni mu se i stade sa strane, pa reče Blaženom: „Poštovani Nanda, razumevajući sopstvenim neposrednim znanjem, još u ovom životu je ušao i ostao u oslobođenosti uma i oslobođenosti mudrošću, koje su bez nečistoća, svaki od

otrova uklonjen.” A u umu Blaženog javi se ovo saznanje: „Razumevajući sopstvenim neposrednim znanjem, Nanda je još u ovom životu ušao i ostao u oslobođenosti uma i oslobođenosti mudrošću, koje su bez nečistoća, svaki od otrova uklonjen.”

A kada je noć prošla, poštovani Nanda otide do Blaženog. Pokloni se, pa sede sa strane i ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, za ono što mi je Blaženi garantovao, za pet stotina zanosnih nebeskih nimfi, tog obećanja ga sada oslobađam.”

„Nanda, obuhvativši svojim umom tvoj um, razumeo sam: 'Nanda je ovde i sada ušao i boravi u oslobođenosti uma i oslobođenosti mudrošću, koje su bez nečistoća, svaki od otrova uklonjen'. Isto to mi je potvrdilo i jedno božanstvo. Kada je tvoj um, Nanda, postao oslobođen otrova, bez vezivanja, tada sam i ja postao oslobođen tog obećanja.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Onaj ko je sebe iz gliba izvukao,
trn čulne želje u sebi iščupao,
ko je na kraj neznanja stigao,
takav monah ne drhti nad srećom i patnjom.*

3.3 Yasoda

Yasoda sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme petsto monaha, predvođeni poštovanim Yasodom, pristigoše u Sāvattihī da vide Blaženoga. Dok su se pridošli monasi pozdravljali sa monasima domaćinima, pripremali sebi mesto za boravak i odlagali svoje ogrtače i prosjačke zdele, pravili su galamu, veliku buku.

Tada Blaženi reče poštovanom Ānandi: „Ānanda, kakva je to galama, velika buka? Pomislio bi neko da se ribari vraćaju iz lova sa velikom lovinom!”

„Poštovani gospodine, to su petsto monaha, koji predvođeni poštovanim Yasodom pristigoše u Sāvattihī da vide Blaženoga. Dok se pozdravljaju sa monasima domaćinima, pripremaju sebi mesto za boravak

i odlažu svoje ogrtače i prosjačke zdele, prave galamu, veliku buku.”

„U tom slučaju, Ānanda, reci tim monasima u moje ime: 'Prijatelji, učitelj vas poziva'.”

„Dobro, poštovani gospodine”, odgovori poštovani Ānanda, te otiđe do monaha i reče: 'Prijatelji, učitelj vas poziva'.

„Da, prijatelju”, odgovoriše monasi poštovanom Ānandi i otidoše do Blaženoga. Pokloniše mu se i sedoše sa strane, a Blaženi im se obrati: „Monasi, zašto pravite takvu galamu, veliku buku, kao da se ribari vraćaju iz lova sa velikom lovinom?”

Kad ovo bi rečeno, poštovani Yasoda se obrati Blaženom: „Gospodine, ovih petsto monaha pristigoše u Sāvathī da vide Blaženoga. Dok su se pozdravljali sa monasima domaćinima, pripremali sebi mesto za boravak i odlagali svoje ogrtače i prosjačke zdele, pravili su galamu, veliku buku.”

„Odlazite, monasi. Produžite svojim putem. Nemojte boraviti u mojoj blizini.”

„Dobro, gospodine”, odgovoriše monasi, te ustadoše sa svojih mesta, pokloniše se, pa pazeći da im Blaženi ostane sa desne strane, otidoše. Onda raspremivši svoja boravišta, uzeše ogrtače i prosjačke zdele, te otidoše dalje zemljom Vađi. Pošto su lutali među Vađijima, stigoše i do reke Vagamude. Tamo, na obali reke Vagamude napraviše sebi skloništa od lišća i tu se zadržase da provedu period monsuna.

Onda se poštovani Yasoda obrati monasima dok su započinjali sezonu monsuna: „Prijatelji, Blaženi nas je uputio dalje, želeći nam dobro, za našu dobrobit, iz naklonosti i saosećanja. Proživimo, prijatelji, ovaj period tako da Blaženi bude zadovoljan našim načinom života.”

„Da, prijatelju”, odgovoriše monasi poštovanom Yasodi. I tako, boraveći u meditaciji, povučeni, marljivi, predani i odlučni, svaki od njih postiže trovršno znanje, još tokom tog perioda monsuna.

A Blaženi, zadržavši se u Sāvathīju koliko je želeo, krete dalje put Vesālīja. Idući tako od sela do sela, stigao je na kraju u Vesali i zadržase u Velikom gaju, u dvorani sa šiljastim krovom. Tada, obuhvativši svojim umom umove monaha koji su boravili na obali reke Vagamude, reče on poštovanom Ānandi: „Kao da se iz ovog pravca svetlo javilo u meni, Ānanda. Uopšte mi nije odbojno da svojim umom idem u pravcu

monaha na obali reke Vagamude. Pošalji glasnika do njih sa porukom: 'Prijatelj, učitelj vas zove. Učitelj želi da vas vidi'."

„Da, gospodine”, odgovori poštovani Ānanda, pa ode do jednog monaha i reče mu: „Hajde, prijatelju. Otidi do monaha na obali reke Vagamude i reci im: 'Prijatelj, učitelj vas zove. Učitelj želi da vas vidi'.”

„Kako ti kažeš, prijatelju”, odgovori taj monah poštovanom Ānandi. I hitro, kao kada bi snažan čovek ispružio savijenu ruku ili savio ispruženu ruku, nestade on iz dvorane sa šiljastim krovom u Velikom gaju i pojavi se pred monasima na obali reke Vagamude. Zatim im reče: „Učitelj vas poziva, prijatelji. Učitelj želi da vas vidi.”

„Kako ti kažeš, prijatelju”, odgovoriše mu monasi. Pošto su raspremili svoja boravišta i uzeli ogrtače i prosjačke zdele, nestadoše oni sa obale reke Vagamude, hitro, kao kada bi snažan čovek ispružio savijenu ruku ili savio ispruženu ruku, i pojavili se pred Blaženim u dvorani sa šiljastim krovom, u Velikom gaju.

No, u tom je trenutku Blaženi sedeo u nenarušivoj koncentraciji.¹ A monasi pomisliše: „U kom mentalnom boravištu se sada nalazi Blaženi?” Onda shvatiše: „On je sada u nenarušivoj koncentraciji.” I oni isto tako utonuše u nenarušivu koncentraciju.

Kada je noć poodmakla, na izmaku prve trećine, poštovani Ānanda ustade sa svog mesta, prebaci gornji ogrtač preko jednog ramena, u znak poštovanja sklopi dlanove u pravcu Blaženog, pa reče: „Poštovani gospodine, noć je već poodmakla, prva trećina je pri kraju i monasi koji su došli u posetu već dugo sede. Može li Blaženi da ih pozdravi?”

Kad ovo bi izrečeno, Blaženi ništa ne odgovori.

Po drugi put, kada je noć već poodmakla, na kraju druge trećine...

Po treći put, kada je noć već bila na izmaku, pri kraju poslednje trećine, dok se zora približavala, a noć bledela, poštovani Ānanda ustade sa svog mesta, prebaci gornji ogrtač preko jednog ramena, u znak poštovanja sklopi dlanove u pravcu Blaženog, pa reče: „Poštovani gospodine, noć je na izmaku, poslednja trećina je pri kraju, zora se približava, a noć blede i monasi koji su došli u posetu već dugo sede. Može li Blaženi da ih pozdravi?”

¹ Ili u četvrtom zadubljenju, u području beskrajnog prostora, ili u području beskrajne svesti.

Tada Blaženi, izlazeći iz svoje nenarušive koncentracije, reče poštovanom Ānandi: „Ānanda, da si znao, ne bi tako govorio. Ja sam, zajedno sa ovih petsto monaha, sedeo u nenarušivoj koncentraciji.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Monah u kojem su žaoka senzualnosti,
grubost, nasrtljivost i sputavanje uklonjeni,
takav poput planine stoji, neuznemiren,
ni zadovoljstvo ni bol ga pomeriti ne mogu.*

3.4 Sāriputta

Sāriputta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Sāriputta sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, ustalivši svesnost pred sobom.

I vide Blaženi poštovanog Sāriputtu kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, kako je ustalio svesnost pred sobom.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kao planinska stena,
nepomična, čvrsto ukopana,
tako i monah kad obmanu iskoreni,
nalik je planini, nepomerljiv.*

3.5 Mahāmogallāna

Mahāmogallāna sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Mahāmogallāna sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, ustalivši svesnost usmerenu na sopstveno telo.

I vide Blaženi poštovanog Mahāmogallānu kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, kako je ustalio svesnost usme-

renu na sopstveno telo.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kada svesnost na telo usmeri,
šest područja kontakta obuzdavši,
monah koji je neprekidno sabran,
nibbānu upoznati može, dostigavši je.*

3.6 Pilindavaćcha

Pilindavaćcha sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rāḍagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme poštovani Pilindavaćcha se drugim monasima obraćao vrlo grubim rečima. Onda jedna grupa monaha dođe do Blaženog, pokloniše mu se i sedoš se sa strane. Dok su tako sedeli, ovako rekoše Blaženom: „Poštovani gospodine, poštovani Pilindavaćcha se drugim monasima obraća vrlo grubim rečima.”

Na to Blaženi reče jednom monahu: „Monaše, idi i reci u moje ime monahu Pilindavaćchi da ga učitelj zove.” – „Da, poštovani gospodine”, odgovori monah. On otide do Pilindavaćche i reče mu: „Prijatelju Pilindavaćcha, učitelj te zove.”

„Da, prijatelju”, odgovori poštovani Pilindavaćcha i otide da vidi Blaženog. Kad je stigao, pokloni se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi mu se obrati sledećim rečima: „Je li istina, Vaćcha, da se drugim monasima obraćaš vrlo grubim rečima?”

„Istina je, poštovani gospodine.”

Na to Blaženi, pošto je svojim umom obuhvatio prethodne živote poštovanog Pilindavaćche, ovako reče monasima: „Monasi, neka se niko od vas ne ljuti na monaha Vaćchu, ne govori on tako sa monasima iz besa. Monah Vaćcha se pet stotina života u nizu preporučao u brahmanskoj porodici. Tako da je takve grube reči prema drugima dugo vremena koristio. Zato ovaj monah Vaćcha i sada tako govori.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*U kome ne žive obmana i oholost,
ko je strasti oslobođen, nesebičan i bez očekivanja,
ko je bes odagnao, sebe potpuno oslobodio,
tek taj je brahman, asketa, takav jeste monah.*

3.7 Sakkino nadahnuće

Sakkudāna sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rādagaha, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme poštovani Mahākassapa je živeo u Pippali pećini i tu je nedelju dana bez prekida sedeo, ušavši u jedno od zadubljenja. A kada je sedmica prošla, izađe poštovani Mahākassapa iz tog zadubljenja, pa pomisli: „Kako bi bilo da odem u Rādagahu u prošnje hrane?”

U to vreme pet stotina božanstava bilo je željno i spremno da poštovanom Mahākassapi daruje hranu. Odbivši ih, poštovani Mahākassapa se ujutro obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put Rādagaha da prosi hranu.

Tom prilikom je Sakka, kralj bogova, želeo da daruje hranu Mahākassapi, pa se pretvori u tkača. Tako je on tkao predivo, dok je asura Sudā provlačila čunak. A poštovani Mahākassapa se preseći u Rādagahi od kuće do kuće približio i mestu gde je boravio Sakka, vladar bogova. Sakka ugleda poštovanog Mahākassapu još izdaleka kako dolazi, pa izađe iz kuće i pođe mu u susret. Onda mu uze zdelu iz ruku, uđe sa njom u kuću, zahvati iz zdele pirinča i pošto ju je napunio, vrati je poštovanom Mahākassapi. A u isprošenoj hrani beše mnogo sosova i ukusnih variva.

I pomisli poštovani Mahākassapa: „Ko li je ovaj čovek, tako naočit, tako veličanstven?” I opet: „Ovo je Sakka, gospodar bogova”. Shvativši to, ovako reče Sakki, gospodar bogova: „To li si učinio, Kosiya! Ne smeš to više činiti!”

„I nama su potrebna dobra dela, poštovani Kassapa, i nama je dužnost da činimo dobra dela.”

Pošto se poklonio poštovanom Mahākassapi i pazeći da mu ovaj ostane sa desne strane, Sakka, gospodar bogova, izdiže se u nebo. Dok

je još bio u vazduhu, tri puta izgovori ove nadahnute reči: „Ah, darivanje! Najviše darivanje ima čvrst oslonac u poštovanom Mahākassapi!”

A Blaženi svojim duhovnim uhom, koje je pročišćeno i nadmašuje ljudsko, ču kako Sakka, gospodar bogova, izdižući se u nebo, dok je još bio u vazduhu tri puta izgovara ove nadahnute reči: „Ah, darivanje! Najviše darivanje ima čvrst oslonac u poštovanom Mahākassapi!”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Čak i bogovi zavide monahu
koji od prošnje živi, nezavisan,
bez tovara briga za drugoga;
takvome, smirenom, uvek sabranom.*

3.8 Monah koji prosi hranu

Piṇḍapātika sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme se među monasima koji su se vratili iz prošnja hrane i posle jela sedeli popodne okupljeni u ovalnoj sali kraj ružinog grma, zapodenuo ovakav razgovor:

„Prijatelji, monah koji prosi hranu ima priliku da s vremena na vreme vidi okom primamljive oblike, ima priliku da s vremena na vreme čuje uhom primamljive zvuke, ima priliku da s vremena na vreme omiriše nosom primamljive mirise, ima priliku da s vremena na vreme okusi jezikom primamljive ukuse, ima priliku da s vremena na vreme oseti telom primamljive dodire. Prijatelji, monah koji prosi hranu ide u prošnju cenjen, poštovan, hvaljen, slavljen i priznat. Prijatelji, i mi bi trebalo da budemo monasi koji hranu dobijaju samo prošnjem. Tako ćemo i mi imati priliku da s vremena na vreme vidimo okom primamljive oblike, imati priliku da s vremena na vreme čujemo uhom primamljive zvuke, imati priliku da s vremena na vreme omirišemo nosom primamljive mirise, imati priliku da s vremena na vreme okusimo jezikom primamljive ukuse, imati priliku da s vremena na vreme osećimo telom primamljive dodire. Tada ćemo i mi ići u prošnju cenjeni, poštovani, hvaljeni, slavljani i priznati.” I taj razgovor što se zapodenuo

među ovim monasima ostade nezavršen.

A kad bi večer, Blaženi izađe iz osame i otide do ovalne sale kraj ružinog grma, pa kad je stigao sede na unapred pripremljeno mesto. Dok je sedeo, Blaženi se obrati monasima:

„Monasi, radi kakvog razgovora ste se ovde okupili? U kakvom sam vas to razgovoru prekinuo?”

„Poštovani gospodine, kada smo se vratili iz prošenja hrane i posle jela sedeli popodne okupljeni u ovalnoj sali kraj ružinog grma, među nama se zapodenuo ovakav razgovor... Tada ćemo i mi ići u prošnju cenjeni, poštovani, hvaljeni, slavljani i priznati.”

„Monasi, zaista ne priliči vama, sinovima dobrih porodica koji su iz poverenja napustili svoj dom i otišli u beskućnike da tako među sobom razgovarate. Kada se okupite, treba da činite jednu od ove dve stvari: da razgovarate o Dhammi ili da negujete plemenitu tišinu.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Čak i bogovi zavide monahu
koji od prošnje živi, nezavisan,
bez tovara briga za drugoga;
ali ne ako za slavom i pohvalom žudi.*

3.9. Veština

Sippa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihija, u Đetionom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme se među monasima koji su se vratili iz prošenja hrane i posle jela sedeli popodne okupljeni u ovalnoj sali zapodenuo ovakav razgovor:

„Prijatelji, ko zna neku veštinu? Ko je u kojoj veštini obučen? Koja je među veštinama najveća?”

Na to neki ovako odgovoriše: „Kroćenja slonova je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Kroćenje konjâ je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Upravljanja kočijom je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Gađanje lukom je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Mačevanje je najveća

među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Pravljenje pečata je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Brojanje je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Knjigovodstvo je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Pisanje je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Pesništvo je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Filozofiranje je najveća među veštinama.” Neki ovako odgovoriše: „Vladanje je najveća među veštinama.”

A kad bi veče, Blaženi izađe iz osame i otide do ovalne sale, pa kad je stigao sede na unapred pripremljeno mesto. Dok je sedeo, Blaženi se obrati monasima:

„Monasi, radi kakvog razgovora ste se ovde okupili? U kakvom sam vas to razgovoru prekinuo?”

„Poštovani gospodine, kada smo se vratili iz prošenja hrane i posle jela sedeli popodne okupljeni u ovalnoj sali, među nama se zapodenuo ovakav razgovor... 'Veština vladanja je najveća među veštinama'.”

„Monasi, zaista ne priliči vama, sinovima dobrih porodica koji su iz poverenja napustili svoj dom i otišli u beskućnike da tako među sobom razgovarate. Kada se okupite, treba da činite jednu od ove dve stvari: da razgovarate o Dhammi ili da negujete plemenitu tišinu.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ko bez ikakve veštine živi, lako, želeći dobro drugima,
obuzdanih čula i slobodan na svaki način,
ko bez doma luta, nesebičan i oslobođen žudnji,
gordost uništivši, u osami – tek takav jeste monah.*

3.10 Svet

Loka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je, neposredno posle probuđenja, Blaženi boravio kraj Uruvele, na obali reke Nerañđare, u podnožju bodhi drveta. Tu je nedelju dana, bez prekida, sedeo prekrštenih nogu, obuzet srećom oslobođenja. A na kraju te sedmice, izašavši iz meditacije, Blaženi je svojim probuđenim okom osmotrio svet. I vide kako su neka bića mučena mnogim mukama, kako su pržena mnogim vatrama – nastalim

iz žudnje, mržnje i konfuzije.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ovaj svet je iz ognja rođen,
preplavljen utiscima,
o bolesti govori kao o svojoj suštini.
Kakvo god da nešto smatraš,
to kasnije drugačije postane.*

*Postajući drugačiji, svet je ovaj
okovan bivanjem, mučen bivanjem,
a ipak ushićen istim tim bivanjem.*

*Gde je ushićenje, tu je i bojazan,
a kad bojazni ima, to je bolno.
Svetački život se živi upravo radi
potpunog napuštanja takvog bivanja.*

Koji god asketa ili brahman, govoreći o slobodi od bivanja, kaže da je ona moguća nastavljanjem bivanja, ja kažem da se nijedan od njih još nije oslobodio bivanja. Ili koji god asketa ili brahman, govoreći o slobodi od bivanja, kaže da je ona moguća begom od bivanja, ja kažem da se nijedan od njih još nije oslobodio bivanja.

Na osnovu vezivanja ova patnja nastaje. Kada je svako vezivanje iskorenjeno, ni nastanka patnje nema. Pogledajte ovaj svet preplavljen raznim vrstama neznanja; bića koja se ushićuju bivanjem, nisu oslobođena bivanja. Kakvog god bivanja da ima, na bilo koji način, svako od njih je prolazna, bolna i promenljiva stvar.

*Videći stvari kakve jesu, s mudročću pravom,
žudnja za bivanjem napuštena je,
kao što ni radosti u ne-bivanju nema.*

*S potpunim nestankom žudnje,
neznanje nestaje bez ostatka,*

3. Nanda

tek to jeste krajnja sloboda.

*Za monaha koji oslobođen biva,
bez vezivanja, ni nastavka bivanja nema.
Māru je savladao, u bici pobednik,
on je taj što svako bivanje je prevladao.*

4. MEGHIYA

Meghiya vagga

4.1 Meghiya

Meghiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj sela Čālika¹, na Čalika planini. U to vreme lični pratilac Blaženog bio je Meghiya. Onda poštovani Meghiya dođe do Blaženog, pokloni mu se i stade sa strane. Dok je tako stajao, poštovani Meghiya ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, želim da idem u selo Đantu u prošenje hrane.”

„Vreme je, Meghiya, da uradiš ono što da treba.”

Tako se ujutro poštovani Meghiya obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put sela Đantu da prosi hranu. Kad je prošao selo i vratio se iz prošnja hrane, posle obroka, otide on do obale reke Kimikāle. Dok je hodao i lutao unaokolo da protegne noge, ugleda poštovani Meghiya kraj obale divan, prijatan, zanosan mangov gaj. Gledajući ga, pomisli: „Oh, zaista je divan ovaj mangov gaj, tako prijatan, zanosan. Izgleda mi dovoljan za čoveka koji je u naponu mladenačke snage odlučio da se posveti duhovnom naporu. Ako se Blaženi saglasi, došao bih u ovaj mangov gaj radi duhovnog napora.”

Onda poštovani Meghiya otide do Blaženog, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, jutros sam se obukao, uzeo svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuo put sela Đantu da prosim hranu. Kad sam prošao selo i vratio

¹ Selo blizu Čālika planine, gde je Buda proveo period monsuna trinaeste, osamnaeste i devetnaeste godine posle probuđenja. Njegov lični pratilac prilikom jednog od tih boravaka bio je Meghiya. Blizu Čālike nalazilo se i selo Đantu, gde je Meghiya išao da prosi hranu. A nedaleko od njega tekla je reka Kimikālā, na čijoj obali se nalazio mangov gaj. Svuda oko sela bila je močvara, tako da je izgledalo kao da selo pluta. Otuda naziv Čālikā.

se iz prošnja hrane, posle obroka, otidoh do obale reke Kimikāle i tamo ugledah divan, prijatan, zanosan mangov gaj. Gledajući ga, pomislih: „Oh, zaista je divan ovaj mangov gaj, tako prijatan, zanosan. Izgleda mi dovoljan za čoveka koji je u naponu mladenačke snage odlučio da se posveti duhovnom naporu. Ako se Blaženi saglasi, došao bih u ovaj mangov gaj radi duhovnog napora.”

Saslušavši ga, Blaženi ovako reče poštovanom Meghiyi: „Meghiya, treba da ostaneš ovde sve dok sam sâm, sve dok ne dođe neki drugi monah.”

Po drugi put...

Po treći put poštovani Meghiya ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, nema ničeg što bi za Blaženog još trebalo učiniti, ničega dodati tome što je već učinjeno. Ali za mene, poštovani gospodine, ima još onoga što treba učiniti, onoga što treba dodati tome što je već učinjeno. Ako bi se Blaženi saglasio, mogao bih otići do mangovog gaja radi duhovnog napora.”

„Pošto govoriš o duhovnom naporu, Meghiya, šta bih mogao na to reći? Vreme je, Meghiya, da uradiš ono što misliš da treba.”

Na to poštovani Meghiya ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu Blaženi ostane sa desne strane, otide do onog mangovog gaja. Kad je zašao u njega, sede u podnožje nekog drveta da tu provede ostatak dana. I dok je tu boravio, poštovanog Meghiyu su zaokupljale uglavnom tri loše, štetne vrste misli: misao o čulnim zadovoljstvima, misao o mržnji i misao o povređivanju.

Onda poštovani Meghiya ovako pomisli: „Zapanjujuće je to, čudno je to! Napustio sam dom i otišao u beskućnike ispunjen poverenjem u Blaženog. Pa ipak me zaokupljaju uglavnom tri loše, štetne vrste misli: misao o čulnim zadovoljstvima, misao o mržnji i misao o povređivanju.”

Uveče poštovani Meghiya izađe iz osame i otide do Blaženog. Kad je stigao, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, dok sam boravio u tom mangovom gaju, zaokupljale su me uglavnom tri loše, štetne vrste misli. I tada pomislih: „Zapanjujuće je to, čudno je to! Napustio sam dom i otišao u beskućnike ispunjen poverenjem u Blaženog. Pa ipak me zaokupljaju

uglavnom tri loše, štetne vrste misli: misao o čulnim zadovoljstvima, misao o mržnji i misao o povređivanju.”

„Meghiya, za onoga čije oslobođenje uma nije još dozrelo postoji pet stvari koje vode ka dozrevanju. Kojih pet? Tako monah, Meghiya, ima dobrog prijatelja, dobrog saveznika, dobrog druga. Za onoga čije oslobođenje uma nije još dozrelo, Meghiya, to je prva stvar koja vodi ka dozrevanju.

Dalje, monah je pun vrline, živi obuzdan, omeđen pravilima, umeren u ponašanju i delovanju. I u najmanjim prekršajima vidi opasnost; prihativši pravila, vežba se u njihovom poštovanju. Za onoga čije oslobođenje uma nije još dozrelo, Meghiya, to je druga stvar koja vodi ka dozrevanju.

Dalje, monah vodi razgovor koji je zaista umeren, pogodan za otvaranje uma i vodi ka potpunom otrežnjenju, hlađenju strasti, prestanku, miru, dubokom znanju, potpunom buđenju i oslobađanju, kao što je razgovor o umerenosti u željama, o zadovoljenosti, o potpunosti osami, o neuplitanju, o buđenju energije, o vrlini, o koncentraciji, o mudrosti, o slobodi, o znanju i viđenju slobode. Takav razgovor on vodi kad god poželi, lako, bez napora. Za onoga čije oslobođenje uma nije još dozrelo, Meghiya, to je treća stvar koja vodi ka dozrevanju.

Dalje, monah je u sebi probudio energiju, radi uklanjanja štetnih osobina, sticanja dobrih osobina, odlučan, energičan, kao neko ko još nije odložio jaram u pogledu dobrih osobina. Za onoga čije oslobođenje uma nije još dozrelo, Meghiya, to je četvrta stvar koja vodi ka dozrevanju.

Dalje, monah je mudar, poseduje mudrost koja vodi ka uviđanju nastanka i nestanka, poseduje plemenitu prodornost viđenja, što vodi do potpunog iskorenjivanja patnje. Za onoga čije oslobođenje uma nije još dozrelo, Meghiya, to je peta stvar koja vodi ka dozrevanju. Meghiya, za takvoga postoji ovih pet stvari koje vode ka dozrevanju.

Meghiya, za monaha koji ima dobrog prijatelja, dobrog saveznika, dobrog druga, može se očekivati da će biti pun vrline, živeti obuzdan, omeđen pravilima, umeren u ponašanju i delovanju, i u najmanjim prekršajima videti opasnosti, da će prihativši pravila, vežbati sebe u njihovom poštovanju.

Za monaha koji ima dobrog prijatelja, dobrog saveznika, dobrog druga, može se očekivati da će voditi razgovor koji je zaista umeren, pogodan za otvaranje uma i odvodi ka potpunom otrežnjenju, hlađenju strasti, prestanku, miru, dubokom znanju, potpunom buđenju i oslobađanju, kao što je razgovor o umerenosti u željama, o zadovoljenosti, o potpunoj osami, o neuplitanju, o buđenju energije, o vrlini, o koncentraciji, o mudrosti, o slobodi, o znanju i viđenju slobode.

Za monaha koji ima dobrog prijatelja, dobrog saveznika, dobrog druga, može se očekivati da će u sebi probuditi energiju, radi uklanjanja štetnih osobina, sticanja dobrih osobina, odlučan, energičan, kao neko ko još nije odložio jaram u pogledu dobrih osobina.

Za monaha koji ima dobrog prijatelja, dobrog saveznika, dobrog druga, može se očekivati da će biti mudar, posedovati mudrost koja vodi ka uviđanju nastanka i nestanka, posedovati plemenitu prodornost viđenja, što vodi do potpunog iskorenjivanja patnje.

Meghiya, od monaha koji je učvršćen u tih pet stvari očekuje se da razvije još četiri: treba da razvije meditaciju o odbojnom, kako bi napustio strast; treba da razvije meditaciju o prijateljskoj ljubavi, kako bi napustio zlovolju; treba da razvije meditaciju svesnosti na dah, kako bi zaustavio neobuzdane misli; treba da razvije opažanje prolaznosti, kako bi potpuno iskorenio obmanu 'ja sam'. Meghiya, u onome ko jasno opaža prolaznost, i opažanje odsustva trajnog sopstva je učvršćeno. Ko jasno opaža odsustvo trajnog sopstva, dostiže potpuno iskorenjivanje obmane 'ja sam', takav još u ovom životu doseže oslobođenje.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Postoje niske misli i uzvišene misli,
sa njima uznemirenje uma raste.
Ne razumevajući takve misli,
nepostojan um skače sad tu, sad tamo.*

*Dobro razumevajući takve misli,
Budni, koji je prilježan, sabran, obuzdan,
sve ih je u potpunosti napustio;
uznemirenja se u umu više ne rađaju.*

4.2 Razuzdanost

Uddhatta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Kusināre, u Upavattani, u Mallā salovom gaju. U isto vreme je velika grupa monaha boravila nedaleko od Blaženog, u šumskim kolibama. Razuzdani, bahati, ćudljivi, bučni, razgovarali su o svemu i svačemu, nepažljivi, bez jasnog razumevanja, rastreseni, razdraženih čula.

I vide Blaženi tu veliku grupu monaha kako boravi nedaleko od njega, u šumskim kolibama. Razuzdani, bahati, ćudljivi, bučni, razgovarali su o svemu i svačemu, nepažljivi, bez jasnog razumevanja, rastreseni, razdraženih čula.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ko nad svojim telom ne stražari
i pogrešnim gledištima vođen je,
prepušten lenjosti i tuposti uma,
svako takav u vlast smrti ide.*

*Zato dobro na um paziti treba,
ići samo dokle dobre namere vode,
ispravna gledišta kao štit nositi.*

*Dobro razumevši nastanak i nestanak,
monah koji lenjost i tupost je pobedio,
svaki jad za sobom zauvek ostavlja.*

4.3 Pastir

Gopālaka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi lutao zemljom Kosāla, praćen velikom grupom monaha. Onda Blaženi skrete sa puta i dođe do nekog drveta. Kada je prišao, sede na unapred pripremljeno mesto.

Onda neki pastir dođe do Blaženog, pokloni mu se, pa sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi ga je uputio, podstakao, nadahnuo i ohrabrio govorom o Dhammi. Na to pastir, tako upućen, podstaknut,

nadahnut i ohrabren govorom o Dhammi, reče Blaženom: „Neka Blaženi zajedno sa monaškom zajednicom prihvati od mene poziv za obrok sutra.” I Blaženi ćutke prihvati. Znajući da je Blaženi prihvatio, pastir ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu Blaženi ostane sa desne strane, otide. Kasnije, kada je noć minula, pastir je u svom boravištu pripremio dosta gusto kuvane pirinčane kaše s mlekom i svežeg ghija, pa poruči Blaženom: „Vreme je, poštovani gospodine, obrok je spreman.”

A kada bi jutro, Blaženi se obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa praćen velikom grupom monaha krenu put pastirovog boravišta. Kad je stigao, sede na unapred pripremljeno mesto. A pastir je lično služeći gusto kuvanu pirinčanu kašu s mlekom i svež ghi, nahranio monašku zajednicu predvođenu Blaženim. Kada je Blaženi jeo i odložio zdelu, pastir sede na niže mesto sa strane. Onda ga Blaženi uputi, podstaknu, nadahnu i ohrabri govorom o Dhammi, pa ustade sa svog mesta i otide. I ne zadugo pošto je Blaženi otišao, neki čovek u selu liši života onog pastira.

Na to grupa monaha dođe do Blaženog, pokloni mu se, pa sedoš sa strane. Dok su sedeli, obratiše se Blaženom: „Poštovani gospodine, kažu da je onog pastira koji je danas nahranio monašku zajednicu predvođenu Blaženim neki čovek u selu lišio života.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Šta god bi neprijatelj neprijatelju
ili osvetnik osvetniku učiniti mogao,
kada je nečiji um loše usmeren,
to još mnogo veću štetu donosi.*

4.4 Udarac demona

Yakkhapahāra sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rāḍagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme su poštovani Sāriputta i poštovani Mahāmoggallāna živeli u Golubičinoj pećini. Jednom prilikom je poštovani Sāriputta u noći punoj mesečine, sveže obrijane glave, sedeo na otvorenom, ušavši u zadubljenje.

U isto su vreme dva prijatelja demona nekim poslom išli sa severa na jug. I videše ta dva prijatelja demona poštovanog Sāriputu kako u noći punoj mesečine sveže obrijane glave sedi na otvorenom, ušavši u zadubljenje. Na to jedan demon reče onom drugom: „Pada mi na pamet, družo moj, da ovog asketu zveknem po glavi.” Kad je to čuo, drugi demon mu odgovori: „Polako, družo, nemoj da diraš tog asketu. On je plemenit, snažan, moćan.”

Po drugi put ...

Po treći put onaj demon reče drugom: „Pada mi ipak na pamet, družo moj, da ovog asketu zveknem po glavi.” I po treći put, drugi demon mu odgovori: „Polako, družo, nemoj da diraš tog asketu. On je plemenit, snažan, moćan.”

Ne obazirući se na to šta mu prijatelj govori, onaj demon udari poštovanog Sāriputu po glavi. Tako snažan beše udarac, da je slona mogao oboriti ili vrh velike planine razneti. Istog momenta, uz povike „Gorim, gorim!”, onaj demon propade u čistilište.

Vide poštovani Mahāmoggallāna duhovnim okom, pročišćenim i koje nadmašuje ljudsko, kako je onaj demon udario poštovanog Sāriputu po glavi. I pošto je to video, otide do njega, pa ga upita: „Prijatelju, kako ti je, možeš li da izdržiš, imaš li kakvih bolova?”

„Dobro mi je, prijatelju Moggallāna, mogu da izdržim, samo me malo glava boli.”

„Zadivljujuće je, prijatelju Sāriputta, čudesno je, prijatelju Sāriputta! Koliko je snažan, poštovani Sāriputta, koliko je moćan! Ovde te je onaj demon udario u glavu. Tako snažan beše taj udarac da je slona mogao oboriti ili vrh velike planine razneti. A ipak poštovani Sāriputta ovako kaže: 'Dobro mi je, prijatelju Moggallāna, mogu da izdržim, samo me malo glava boli.'”

„Zadivljujuće je, prijatelju Moggallāna, čudesno je, prijatelju Moggallāna, da si ti u stanju da i sada vidiš tog velikog demona! Ali ja ne mogu da vidim ni običnog goblina.”

A Blaženi duhovnim uhom, pročišćenim i koje nadmašuje ljudsko, ču prijateljski razgovor između ova dva velika bića.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Onoga čiji je um poput stene,
nepomičan, ni pred čim ne drhti,
bez želje je za uzbuđenjem,
bez besa nad onim što bes stvara,
onoga čiji je um tako razvijen,
kako bi patnja mogla savladati?*

4.5 Slon

Nāga sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Kosambija, u Ghositinom parku. Tu je živio u velikoj grupi, pa su ga saletali monasi i monahinje, nezaređeni sledbenici i sledbenice, vladari i njihovi savetnici, učitelji drugih učenja i njihovi učenici. U takvoj gužvi je bilo mučno, a ne lako živeti. Onda Blaženi reče: „Sada živim u velikoj grupi... Kako bi bilo kad bih se izdvojio i živio podalje od ove gužve?”

Tako se ujutru Blaženi obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put Kosambija da prosi hranu. Kad je prošao Kosambi i vratio se iz prošenja hrane, posle obroka, pospremi on mesto na kojem je boravio, uze prosjačku zdelu i gornji ogrtač, te ne javivši se ni svojim pratiocima, niti zajednici monaha, zaputi sam, bez ikoga, u pravcu Pārileyake. Idući od sela do sela, na kraju stiže u Pārileyaku. Tu je Blaženi boravio u Rakkhita šumi, u podnožju salovog drveta.

A jedan plemeniti slon je isto tako živio u velikom krdu, pa su ga saletali drugi slonovi i slonice, mladi slonovi i mladunčad. Jeo je travu koja je bila izgažena, dok su oni jeli sveže listove koje je on skidao sa grana. Pio je vodu koja je bila zamućena, a kada bi hteo da se okupa u reci, slonice su pravile gužvu oko njega. U takvoj gužvi je bilo mučno, a ne lako živeti. Onda taj plemeniti slon reče: „Sada živim u velikom krdu... Kako bi bilo kad bih se izdvojio i živio podalje od ove gužve?”

I tako taj plemeniti slon napusti krdo i otide do Pārileyake, Rakkhita šume, do Blaženog u podnožju salovog drveta. Na mestu gde je Blaženi boravio raskrčio je grmlje, te u surli doneo Blaženom vodu za piće i kupanje.

Onda se Blaženom, dok je boravio u osami, povučen, javi ova mi-

sao: „Ranije sam živeo u velikoj grupi, pa su me saletali monasi i monahinje, nezaređeni sledbenici i sledbenice, vladari i njihovi savetnici, učitelji drugih učenja i njihovi učenici. U takvoj gužvi bilo je mučno, a ne lako živeti. Ali sada me monasi i monahinje, nezaređeni sledbenici i sledbenice, vladari i njihovi savetnici, učitelji drugih učenja i njihovi učenici ne saleću. Bez takve gužve srećno je i lako živeti.”

A i onom plemenitom slonu se javi ova misao: „Ranije sam živeo u velikom krdu, pa su me saletali drugi slonovi i slonice, mladi slonovi i mladunčad. Jeo sam travu koja je bila izgažena, dok su oni jeli sveže listove koje sam ja skidao sa grana. Pio sam vodu koja je bila zamućena, a kada bi hteo da se okupam u reci, slonice su pravile gužvu oko mene. U takvoj gužvi je bilo mučno, a ne lako živeti. Ali sada me drugi slonovi i slonice, mladi slonovi i mladunčad ne saleću. Jedem travu koja nije izgažena, dok oni ne jedu sveže listove koje sam ja skinuo sa grana. Pijem vodu koja nije zamućena, a kad hoću da se okupam u reci, slonice ne prave gužvu oko mene. Bez takve gužve srećno je i lako živeti.”

Onda Blaženi, razumevši sopstvenu osamu i znajući misao koja se javila u umu tog plemenitog slona, izgovori ove nadahnute stihove:

*Um ovog plemenitog slona,
sa kljovama popot jarbola,
i um Tathāgate se podudaraju:
divno je živeti osamljen u šumi!*

4.6 Piṇḍola

Piṇḍola sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, sedeo poštovani Pindola Bhāradvāḍa, koji je živeo u šumi, prosio hranu, nosio samo jedan ogrtač od tri dela, načinjen od odbačenog platna, sa malo želja, uvek zadovoljan, osamljen, povučen iz gomile, energičan, zagovornik askeze, okrenut kontemplaciji.

I vide Blaženi kako nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, sedi poštovani Pindola Bhāradvāḍa, koji je živeo u šumi, prosio

hranu, nosio samo jedan ogrtač od tri dela, načinjen od bačenog platna, sa malo želja, uvek zadovoljan, osamljen, povučen iz gomile, energičan, zagovornik askeze, okrenut kontemplaciji.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Bez gundanja i bez povređivanja drugih,
obuzdan monaškim pravilima i u jelu umeren,
živeti povučen i posvećen kontemplaciji,
to jeste učenje svih buda.*

4.7 Sāriputta

Sāriputta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, sedeo poštovani Sāriputta, sa malo želja, uvek zadovoljan, osamljen, povučen iz gomile, energičan, okrenut kontemplaciji.

I vide Blaženi kako nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, sedi poštovani Sāriputta, sa malo želja, uvek zadovoljan, osamljen, povučen iz gomile, energičan, okrenut kontemplaciji.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*U kontemplaciji, bistrog uma,
mudrac što sebe vežba na putu mudrosti,
takvoga žalosti ne saleću, smirenog,
jer pažljiv je gde god da hodi.*

4.8 Sundarī

Sundarī sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. I tu je on bio poštovan i obožavan, divili su mu se, klanjali i cenili ga, obezbeđivali sve ono što mu je neophodno: ogrtači, hrana, smeštaj i lekovi. Isto tako je

monaška zajednica bila poštovana i obožavana, divili su joj se, klanjali i cenili je, obezbeđivali sve ono što joj je neophodno: ogrtači, hrana, prenoćište i lekovi.

Ali askete drugih tradicija nisu bili obožavani. I pošto nisu mogli da podnesu toliko poštovanje prema Blaženom i monaškoj zajednici, otidoše do asketkinje Sundarī. Kad su stigli, ovako joj rekoše: „Sestro, šta bi ti učinila za dobrobit svojih srodnika?”

„Šta treba da učinim, poštovani? I šta to nisam u stanju da učinim? Svoj život sam napustila za dobrobit svojih srodnika.”

„Tada bi, sestro, trebalo češće da ideš u Đetin gaj.”

„U redu, poštovani,” reče Sundarī, te pošto je tako odgovorila tim asketama drugih tradicija, poče često da odlazi u Đetin gaj.

Kada su se askete drugih tradicija uverili: „Mnogo je ljudi videlo asketkinju Sundarī kako često ide u Đetin gaj”, ubiše je i zakopaše u kanalu, odmah pored Đetinog gaja. Onda odoše do Pasenadija, kralja Kosale, pa mu ovako rekoše: „Veliki kralju, one asketkinje po imenu Sundarī nigde nema.” – „A gde mislite da bi mogla biti?” – „U Đetinom gaju, veliki kralju.” – „U tom slučaju proverite Đetin gaj.”

Onda te askete drugih tradicija pretražiše Đetin gaj i iz one rupe izvadiše ono što su u nju stavili i položili na drvenu platformu, pa odnesoše u Sāvathī. Tu su išli od ulice do ulice, od raskršća do raskršća i dozivali ljude:

„Pogledajte šta su učinili *sakyaputtiye*!¹ Besramni su ti *sakyaputtiye*, bez trunke morala, lažljivi, razvratnici! A tvrde da su čestiti, predani, vrli, istinoljupci, moralni ljudi, koji se ponašaju kako dolikuje! Nema u njima asketizma, nema u njima vrlina! Nestao je njihov asketizam, nestala sva njihova vrlina! Gde im je asketizam, a gde vrlina? Napustili su i jedno i drugo! Jer kako bi neko, učinivši ono što je učinio, mogao lišiti života jednu ženu?”

Onda su ljudi u Sāvathīju, videvši monahe, vulgarnim i grubim rečima vređali ih, optuživali, kritikovali i besneli:

„Besramni su ti *sakyaputtiye*... Jer kako bi neko, učinivši ono što je učinio, mogao lišiti života jednu ženu?”

¹ *Sakyaputtiya*, „oni koji slede sina plemena Sakya”, naziv je za Budine učenike. *Sakyaputta* je, pak, naziv za samoga Budu, „sin plemena Sakya”.

A narednog jutra velika grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuše put Sāvathhīja da prose hranu. Kad su prošli Sāvathhī, posle prošenja hrane, popodne otidoše oni do Blaženog. Kada su stigli, pokloniše mu se, pa sedošo sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

„Poštovani gospodine, videvši monahe, ljudi u Sāvathhīju sada vulgarnim i grubim rečima vređaju ih, optužuju, kritikuju i besne:

’Besramni su ti *sakyaputtiye*, bez trunke morala, lažljivi, razvratnici! A tvrde da su čestiti, predani, vrlji, istinoljupci, moralni ljudi, koji se ponašaju kako dolikuje! Nema u njima asketizma, nema u njima vrlina! Nestao je njihov asketizam, nestala sva njihova vrlina! Gde im je asketizam, a gde vrlina? Napustili su i jedno i drugo! Jer kako bi neko, učinivši ono što je učinio, mogao lišiti života jednu ženu?’”

„Monasi, neće ta buka potrajati dugo, samo sedam dana; a posle sedam dana će nestati. Dakle, monasi, kada videvši vas, ljudi budu vulgarnim i grubim rečima vređali vas, optuživali, kritikovali i besneli, odgovorite im ovim stihovima:

*Lažljivac u čistilištu na kraju skonča,
kao i onaj što nešto učini, pa onda poriče.
Obojica što takva nedela počine isti su,
kad se posle smrti na istom mestu nađu.*

Naučivši dobro ove stihove u prisustvu Blaženog, ovi monasi su ljudima koji su ih, videvši ih, vulgarnim i grubim rečima vređali, optuživali, kritikovali i besneli, ovako odgovarali:

*Lažljivac u čistilištu na kraju skonča,
kao i onaj što nešto učini, pa onda poriče.
Obojica što takva nedela počine isti su,
kad se posle smrti na istom mestu nađu.*

A ti ljudi tada pomisliše: „Ovi *sakyaputtiye* nisu počinioci, to nije njihovo delo, ovi askete govore istinu.”

Tako buka ne potrajala dugo, samo sedam dana; a posle sedam dana

nestade. Onda monasi otidoše do Blaženog, pokloniše mu se, pa sedošo sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

”Zadivljujuće je, poštovani gospodine, čudesno je kako je to dobro rekao Blaženi: ’Monasi, neće ta buka potrajati dugo, samo sedam dana; a posle sedam dana će nestati. I zaista je, poštovani gospodine, buka nestala.’”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Neobuzdani bodu svojim rečima druge,
kao što slona u bici strelama pogode.
Ali kad čuje reč grubu, njemu upućenu,
monahu trpeljivom srce čisto ostaje.*

4.9 Upasena

Upasena sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rāḍagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme se poštovanom Upasena Vaṅgantaputti,¹ dok je boravio u osami, povučan, javi ova misao: „Dobitak je za mene, zaista je veliki dobitak za mene da za učitelja imam Blaženog, plemenitog i potpuno probuđenoga. I da sam napustivši domaćinski život otišao u beskućnike, u tako dobro objašnjenom učenju i pravilima. Isto tako, da su moji saputnici u svetačkom životu tako čestiti, dobrog karaktera. I da se pridržavam pravila vrline, da sam dobro učvršćen i potpuno koncentrisan; da sam arahant, bez nečistoća u umu, moćan, veličanstven. Srećan beše moj život, srećna će biti i moja smrt.”

Onda Blaženi, znajući misao koja se javila u umu poštovanog Upasene Vaṅgantaputte, izgovori ove nadahnute stihove:

*Koga život ne muči,
ko ne tuguje kada smrt dođe,
čvrstog temelja, on stanje mira vidi,
u moru tuge on ne tuguje.*

¹ Brat Sāriputtin.

*Ko žudnju za novim bivanjem
preseče, uma sasvim stišanog,
sva preporađanja ko je iskorenio,
za takvoga novog bivanja nema.*

4.10 Sāriputtino smirenje

Sāriputtaupasama sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Sāriputta sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, promišljajući svoje smirenje.

I vide Blaženi poštovanog Sāriputtu kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, promišljajući svoje smirenje.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Monah čiji je um ispunjen mirom,
u njemu svaka žudnja presečena,
svako preporađanje iskorenjeno,
krajnju slobodu od Māre osvojio je.*

5. SONA

Sona vagga

5.1 Ko ti je draži?

Piyatara sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je Pasenadi, kralj Kosale, zajedno sa svojom kraljicom Mallikom bio u gornjoj palati. Onda kralj Pasenadi ovako reče kraljici Malliki: „Ima li bilo koga drugog, Mallikā, ko ti je draži od sebe same?”

„Veliki kralju, nema nikog drugog ko mi je draži od mene same. A da li ima nekog, veliki kralju, ko je vama draži od sebe samog?”

„Ni ja nemam, Mallikā, nikoga drugog ko mi je draži od mene samog.”

Onda se Pasenadi, kralj Kosale, spusti sa gornje palate, pa ode do Blaženog. Kad je stigao, pozdravi s poštovanjem Blaženog, pa sede sa strane. Dok je sedeo, kralj Pasenadi ispriča Blaženom svoj razgovor sa kraljicom.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Prošavši sve četiri strane sveta,
sigurno ne nalazimo ikoga dražeg od nas samih.
Znajući da na isti takav način i drugi sebe vole
i želeći sebi dobro, nikoga ne povređujemo.*

5.2 Kratak život

Appāyuka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Onda poštovani Ānanda, pošto je uveče izašao iz osame, otide do Blaženog. Kada je došao, pokloni mu se, pa sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom: „Zadivljujuće je, poštovani gospodine, čudesno je, poštovani gospodine, kako je majka Blaženog imala tako kratak život. Sedam dana pošto ga je rodila, majka Blaženog je umrla i preporodila se među bićima na Tusita nebu.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Koliko god bića da ima ili će ih biti,
svako će put nastaviti kad telo napusti.
Onaj ko vešt svu tu muku sagleda,
s još većim žarom svetački život treba da živi.*

5.3 Gubavac Suppabuddha

Suppabuddhakuṭṭhi sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rāḍagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme je u Rāḍagahi živeo gubavac Suppabuddha, jadan, skrhan, odbačen čovek. Jednom je prilikom Blaženi sedeo okružen velikom grupom ljudi i podučavao Dhammu. I vide gubavac Suppabuddha još izdaleka tu veliku grupu ljudi što se okupila. Kad ih je video, ovako pomisli: „Sigurno da će tamo neku hranu deliti. Kako bi bilo da odem do te grupe? Možda i ja dobijem nešto.”

Onda gubavac Suppabuddha priđe toj grupi. I vide Blaženog kako sedi okružen velikom grupom ljudi i podučava Dhammu. Kad to vide, ovako pomisli: „Ovde ne dele nikakvu hranu. Nego to asketa Gotama podučava okupljene Dhammi. Kako bi bilo da i ja saslušam njegovo učenje?” Pa sede odmah tu sa strane. „I ja ću saslušati Dhammu.”

Onda Blaženi svojim umom obuhvati umove okupljenih i pomisli: „Ko li je ovde u stanju da razume Dhammu?” I vide Blaženi gubavca

Suppabuddhu kako sedi među okupljenima. Videvši ga, ovako pomisli: „Taj čovek je ovde u stanju da razume Dhammu.” Potom Blaženi, imajući na umu gubavca Suppabuddhu, postupno izloži pouku, kroz govor o davanju, govor o vrlini, govor o nebesima; objasni opasnost, propadanje i prljanje u čulnim zadovoljstvima, kao i blagoslov obuzdavanja. Kada je video da je um gubavca Suppabuddhe spreman, prijemčiv, oslobođen prepreka, nadahnut i ispunjen poverenjem, izloži mu učenje koje je posebno svojstveno budama: patnju, nastanak patnje, prestanak patnje i put. I baš kao što bi čist komad platna, bez ikakvih mrlja, bio obojen svuda jednako, isto tako i u gubavcu Suppabuddhi, dok je tu sedeo, javi se potpuno čisto oko Dhamme, bez mrlja: 'Sve što je podložno nastanku jeste podložno i nestanku.'

Onda gubavac Suppabuddha, kao neko ko je razumeo istinu, dosega istinu, upoznao istinu, uronio u istinu, nadvladao sumnju, ostao bez nedoumica, stekao samopouzdanje, ne oslanja se na druge u učiteljevoj pouci, ustade sa svog mesta i dođe do Bude. Kad je stigao, pokloni se Blaženom i sede sa strane. Dok je sedeo, gubavac Suppabuddha ovako reče Blaženom:

”Izvršno, poštovani gospodine! Izvršno, poštovani gospodine! Baš kao kad bi neko ispravio ono što je stajalo naglavce, otkrio skriveno, pokazao put zalutalome ili upalio svetiljku u tami, tako da oni koji imaju oči mogu da vide, isto tako je Blaženi, na više različitih načina, razjasnio Dhammu. Uzimam Blaženog za utočište, njegovo učenje i zajednicu monaha za utočište. Neka me Blaženi prihvati kao nezaređenog sledbenika koji, odsad pa do kraja života, pronađe svoje utočište.”

Nakon toga, gubavac Suppabuddha, upućen, podstaknut, nadahnut i ohrabren govorom Blaženog o Dhammi, ushićen i obradovan rečima Blaženog, ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu Blaženi ostane sa desne strane, otide. I ne zadugo pošto je otišao, neka zalutala krava s teletom nasrnu na gubavca Suppabuddhu i liši ga života.

Onda velika grupa monaha dođe do Blaženog, pokloniše mu se, pa sedošu sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom: „Onaj gubavac Suppabuddha, kojeg je Blaženi uputio, podstaknuo, nadahnuo i ohrabrio govorom o Dhammi, mrtav je. Koje je sada njegovo odredište? Na kojem će se on mestu preporoditi?”

„Monasi, mudar je bio gubavac Suppabuddha, stupio na put Dhamme i nisam imao poteškoća da mu protumačim Dhammu. Pošto je raskinuo tri niža okova, ušao je u tok, i pošto se više ne može preporučiti u nižim svetovima, siguran da će se osloboditi, da ide pravo ka probuđenju.”

Kad je ovo čuo, neki monah ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, šta je bio razlog, šta je uzrok da gubavac Suppabuddha postane jadan, skrhan, odbačen čovek?”

„Monasi, nekada je gubavac Suppabuddha bio sin bogatog trgovca upravo u ovoj Rāḍagahi. Jednom dok je išao u park za uživanje, sreo je utihnulog budu¹ Tagarasikhija kako ide u grad u prošenje hrane. Kada ga je video, ovako reče: „Ko je ovaj gubavac što luta unaokolo u tom gubavom ogrtaču?” Zatim ga pljunu i namerno zaobide sa leve strane u znak prezira, pa se udalji. Kao plod tog nedela mnogo godina, mnogo stotina godina, mnogo hiljada godina, mnogo stotina hiljada godina kuvao se u čistilištu. A kao plod ostatka tog nedela preporodio se kao gubavac upravo u ovoj Rāḍagahi, kao jadan, skrhan, odbačen čovek. Ali onda je naišao na učenje i pravila koje propoveda Tathāgata i stekao poverenje, stekao vrlinu, stekao znanje, stekao nesebičnost, stekao mudrost. I pošto je naišao na učenje i pravila koje propoveda Tathāgata, stekao poverenje, vrlinu, znanje, nesebičnost i mudrost, posle sloma tela, posle smrti, preporodio se na dobrom odredištu, čak u nebeskom svetu, u društvu božanstava Tāvatiṃsa neba. I tamo sigurno nadmašuje druga božanstva svojim sjajem i slavom.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kao što čovek s dobrim vidom,
na svom putu izbegava staze opasne,
tako i mudrac u svetu živih,
treba da zazire od loših dela.*

¹ *Pačćeka buddha*. „individualni buda”, posebna vrsta probuđenih bića, koja su do probuđenja došla sopstvenim naporom, bez poduke potpuno probuđenog Bude, ali koji nemaju sposobnost da podučavaju druge.

5.4 Dečaci

Kumāraka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathhīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je na putu između Sāvathhīja i Đetinog gaja jedna grupa dečaka pecala ribe.

Toga jutra Blaženi se obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put Sāvathhīja da prosi hranu. I vide Blaženi na putu između Sāvathhīja i Đetinog gaja tu grupu dečaka kako pecaju ribe. Videvši ih, priđe on dečacima, pa im reče: „Dečaci, bojite li se vi patnje? Je li vam bolna patnja?”

„Da, poštovani gospodine, plašimo se patnje. Patnja nam je bolna.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ako se bojite patnje, ako vam je patnja bolna,
ne činite loša dela, ni otvoreno, niti pak potajno.
Ali ako ćete loša dela činiti ili ih činite sada,
za vas slobode od patnje nema, koliko god bežali od nje.*

5.5 Dan predanosti

Uposatha sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathhīja, u Istočnom parku, u palati Migārīne majke. I na dan predanosti Blaženi je sedeo okružen monaškom zajednicom. Kada je noć poodmakla, na izmaku prve trećine, poštovani Ānanda ustade sa svog mesta, prebaci gornji ogrtač preko jednog ramena, u znak poštovanja sklopi dlanove u pravcu Blaženog, pa reče:

„Poštovani, noć je već poodmakla, prva trećina je pri kraju i monaška zajednica već dugo sedi. Da li bi Blaženi odrecitovao *pāṭimokkhu* za monahe?”¹

Kada je ovo čuo, Blaženi ništa ne odgovori.

Po drugi put, kada je noć poodmakla, pri kraju druge trećine...

¹ *Pāṭimokkha* je skup monaških pravila, koji monaška zajednica recituje na dan mladog i punog meseca.

Po treći put, kada je noć već bila na izmaku, pri kraju posljednje trećine, dok se zora približavala, a noć bleдела, poštovani Ānanda ustade sa svog mesta, prebaci gornji ogrtač preko jednog ramena, u znak poštovanja sklopi dlanove u pravcu Blaženog, pa reče:

„Poštovani gospodine, noć je na izmaku, poslednja trećina je pri kraju, zora se približava, a noć bleđi i monaška zajednica već dugo sedi. Da li bi Blaženi odrecitovao *pāṭimokkhu* za monahe?”

„Ānanda, zajednica nije potpuno čista.”

Na to poštovani Mahāmogallāna pomisli: „Na koga je zapravo Blaženi mislio kada je ovo kazao?” Onda poštovani Mahāmogallāna svojim umom obuhvati umove čitave monaške zajednice. I vide kako u sred monaške zajednice sedi taj čovek bez vrline, lošeg karaktera, nečist, iskvarenih postupaka, koji skriva svoja nedela, koji nije asketa, iako se takvim predstavlja, ne živi svetačkim životom, iako se takvim predstavlja, truo iznutra, pun žudnji, iskvaren. I pošto ga je video, ustade sa svog mesta i priđe tom čoveku. Kad je prišao, ovako mu reče: „Ustani, prijatelju, Blaženi te je video. Za tebe više nema zajedništva sa monasima.” Kada je to čuo, onaj čovek ništa ne odgovori.

Po drugi put poštovani Mahāmogallāna ovako reče: „Ustani, prijatelju, Blaženi te je video. Za tebe više nema zajedništva sa monasima.” Po drugi put... I po treći put onaj čovek ništa ne odgovori.

Onda ga poštovani Mahāmogallāna uhvati ga za ruku, izvede napolje, pa zamandali vrata i priđe Blaženom. Kad je prišao, ovako mu reče: „Poštovani gospodine, izbacio sam tog čoveka. Zajednica je sada potpuno čista. Da li bi Blaženi odrecitovao *pāṭimokkhu* za monahe?”

„Zadivljujuće je to, neverovatno je to, Moggallāno, kako je taj ljudi čovek čekao sve dok ga nisi za ruku zgrabio!”

Potom se Blaženi obrati monasima:

„Od sada, monasi, ja neću predvoditi dan predanosti, niti ću recitovati *pāṭimokkhu*. Od sada ćete vi predvoditi dan predanosti i recitovati je. Nemoguće je, monasi, ne priliči da Tathāgata u zajednici koja nije potpuno čista predvodi i da recituje *pāṭimokkhu*.

Osam je zadivljujućih i čudesnih stvari, monasi, u vezi sa velikim okeanom, kojima su, kada ih vide i razmotre, asure¹ ushićene. Kojih

¹ Titani.

osam? Veliki okean se postepeno spušta, postepeno ponire, postepeno postaje sve dublji, a ne iznenada, ne strmo. To što se veliki okean postepeno spušta... to je prva zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, veliki okean je postojan, nikada se ne preliiva preko svoje obale. To što je veliki okean postojan... to je druga zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, veliki okean ne trpi leševe. Kakav god da se leš nađe u velikom okeanu, brzo ga na obalu izbaci, gurne ga na kopno. To što veliki okean ne trpi leševe... to je treća zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, koja god da je velika reka, dakle Gang, Yamuna, Aćiravaṭī, Sarabhū ili Mahī, kada se ulije u veliki okean, ostavlja svoje dotadašnje ime i nadalje se zove veliki okean. To što koja god da je velika reka... nadalje se zove veliki okean, to je četvrta zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, koja god bujica da se strmoglavi u veliki okean, koji god da se sa neba pljusak na njega spusti, nivo vode niti se smanjuje, niti raste. To što koja god bujica da se strmoglavi u veliki okean... to je peta zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, čitav veliki okean ima samo jedan ukus, ukus soli. To što čitav veliki okean ima samo jedan ukus, ukus soli, to je šesta zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, u velikom okeanu je mnogo dragocenosti, nebrojeno mnogo dragocenosti, dakle bisera, kristala, lapisa, bisernih školjki, kvarca, korala, srebra, zlata, rubina i smaragda. To što je u velikom okeanu mnogo dragocenosti... to je sedma zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Dalje, veliki okean je boravište ogromnih bića, u njemu su ova bića: timi,¹ timingalo, timitimingalo, asure, nāge, gandhabbe. U njemu

¹ Ogromna riba, levijatan. Slično i za naredne dva naziva.

ima bića dugih stotinu yođana, bića dugih dvesta yođana, bića dugih trista yođana, bića dugih četiristo yođana, bića dugih petsto yođana. To što je veliki okean boravište ogromnih bića... to je osma zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa velikim okeanom kojom su, kada je vide i razmotre, asure ushićene.

Isto tako, monasi, osam je zadivljujućih i čudesnih stvari u ovom učenju i pravilima kojima su, kada ih vide i razmotre, monasi ushićeni. Kojih osam?

Monasi, baš kao što se veliki okean postepeno spušta, postepeno ponire, postepeno postaje sve dublji, a ne iznenada, ne strmo, isto tako u ovom učenju i pravilima postoji postupno vežbanje, postupna praksa, postupno napredovanje, a ne iznenadan uvid u znanje. To što u ovom učenju i pravilima postoji postupno vežbanje... to je prva zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, baš kao što je veliki okean postojan, nikada se ne preliva preko svoje obale, isto tako granice vežbanja koje sam svojim učenicima postavio, moji učenici nikada ne prelaze, ni po cenu života. To što granice vežbanja koje sam svojim učenicima postavio, moji učenici nikada ne prelaze, ni po cenu života, to je druga zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, baš kao što je veliki okean ne trpi leševe, kakav god da se leš nađe u velikom okeanu, brzo ga na obalu izbací, gurne ga na kopno, isto tako čovek koji nema vrlíne, čini zlodela, nije čist, lošeg je ponašanja, krije ono što radi, lažni asketa, tobožnji asketa, ne živi svetački život, živi tobožnji svetački život, truo iznutra, prepun žudnji, lošeg karaktera, takav nema mesta u monaškoj zajednici; brzo se okupivši, ona ga izbací. Ako takav sedi čak i usred monaške zajednice, daleko je od zajednice, a i zajednica od njega... to je treća zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, baš kao što koja god da je velika reka, dakle Gang, Yamuna, Aćiravatī, Sarabhū ili Mahī, kada se ulije u veliki okean, ostavlja svoje dotadašnje ime i nadalje se zove veliki okean, isto tako četiri klase –

plemići, brahmani, trgovci i najamnici – napustivši dom i otišavši u beskućnike u ovom učenju i pravilima koje je Blaženi objavio, ostavljaju dotadašnje ime svog klana i nadalje se zovu „askete iz plemena Sakya”... to je četvrta zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, baš kao što koja god bujica da se strmoglavi u veliki okean, koji god da se sa neba pljusak na njega spusti, nivo vode niti se smanjuje, niti raste, isto tako koliko god mnogo monaha da postane potpuno oslobođeno unutar područja nibbāne, nivo tog područja nibbāne zbog toga niti se smanjuje, niti raste. To što koliko god mnogo monaha da postane potpuno oslobođeno... to je peta zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, baš kao što čitav veliki okean ima samo jedan ukus, ukus soli, isto tako čitavo ovo učenje i pravila imaju samo jedan ukus, ukus slobode... to je šesta zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, baš kao što je u velikom okeanu mnogo dragocenosti, nebrojeno mnogo dragocenosti, dakle bisera, kristala, lapisa, bisernih školjki, kvarca, korala, srebra, zlata, rubina i smaragda, isto tako je u ovom učenju i pravilima mnogo dragocenosti, nebrojeno mnogo dragocenosti; u njima su ove dragocenosti: četiri temelja svesnosti, četiri prave vrste nastojanja, četiri osnove duhovne moći, pet snaga, sedam elemenata probuđenja i plemeniti osmostruki put. To što je u ovom učenju i pravilima mnogo dragocenosti... to je sedma zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.

Dalje, monasi, baš kao što je veliki okean boravište ogromnih bića, u njemu su ova bića: timi, timingalo, timitimingalo, asure, nāge, gandhabbe, kao što u njemu ima bića dugih stotinu yođana, bića dugih dvesta yođana, bića dugih trista yođana, bića dugih četiristo yođana, bića dugih petsto yođana, isto tako su ovo učenje i pravila boravište ogromnih bića, u njemu su ova bića: onaj koji je ušao u tok, onaj koji je stupio na put ka ulasku u tok, jednom povratnik i onaj koji je stupio na put ka jednom povratniku, ne-povratnik i onaj koji je stupio na put ka

ne-povratnika, arahant i onaj koji je stupio na put ka arahantu. To što su ovo učenje i pravila boravište ogromnih bića... to je osma zadivljujuća i čudesna stvar u vezi sa ovim učenjem i pravilima kojom su, kada je vide i razmotre, monasi ushićeni.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Pljusak natopi ono što je pokriveno,
ali ne i ono što je otkriveno.
Zato otvori ono što je pokriveno,
da ne bude natopljeno.¹*

5.6 Soṇa

Soṇa sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je poštovani Mahākaśāna boravio u Avanti oblasti, kraj Kuraraghare, na planini Pavatti. I tom prilikom se nezaređeni sledbenik Soṇa Kuṭikaṇṇa starao o materijalnim potrebama poštovanog Mahākaśāne.

Dok je jednom Soṇa Kuṭikaṇṇa boravio u osami, povučen, javi mu se ova misao: „Prema onome kako učitelj Mahākaśāna podučava Dhammu, nije lako živeći u kući praktikovati svetački život potpuno savršen i čist, nalik uglačanoj školjki. Šta ako bih obrijao kosu i bradu, obukao žuti ogrtač, napustio domaćinski život, te otišao u beskućnike?”

Onda nezaređeni sledbenik Soṇa Kuṭikaṇṇa otide do poštovanog Mahākaśāne. Kad je stigao, pokloni se, pa sede sa strane. Dok je seдео, ovako reče poštovanom Mahākaśāni: „Poštovani gospodine, dok sam boravio u osami, povučen, javi mu se ova misao: 'Prema onome kako učitelj Mahākaśāna podučava Dhammu, nije lako živeći u kući praktikovati svetački život potpuno savršen i čist, nalik uglačanoj školjki. Šta ako bih obrijao kosu i bradu, obukao žuti ogrtač, napustio domaćinski život, te otišao u beskućnike?' Učinite me beskućnikom, učitelju

¹ Kako komentar objašnjava, prikrivajući svoje kršenje pravila, monah čini novi prekršaj, koji takođe prikriva. I tako iz jedne u drugu, načini čitav pljusak pogrešaka. Ukoliko otkrije onaj prvi prekršaj, više nema pljuska, više nema mentalnog prljanja.

Mahākaścāna.”

Kad je to čuo, poštovani Mahākaścāna ovako reče Soṇi Kuṭikaṇṇi: „Teško je, Soṇa, proživeti ceo život sa jednim obrokom, sam legati i u celibatu. Umesto toga, još uvek živeći kao kućedomaćin, posveti se Budinom učenju, a u pravo vreme,¹ živi sa jednim obrokom, sam leži i u celibatu.” Na to odlučnost nezaređenog sledbenika Soṇe Kuṭikaṇṇe da postane beskućnik splasnu.

Po drugi put...

Po treći put, dok je jednom nezaređeni sledbenik Soṇa Kuṭikaṇṇa boravio u osami, povučen, javi mu se ova misao: „Prema onome kako učitelj Mahākaścāna podučava Dhammu, nije lako živeći u kući praktikovati svetački život potpuno savršen i čist, nalik uglačanoj školjki. Šta ako bih obrijao kosu i bradu, obukao žuti ogrtač, napustio domaćinski život, te otišao u beskućnike?” Po treći put nezaređeni sledbenik Soṇa Kuṭikaṇṇa otide do poštovanog Mahākaścāne. Kad je stigao, pokloni se poštovanom Mahākaścāni, pa sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče poštovanom Mahākaścāni: „Poštovani gospodine, dok sam boravio u osami, povučen, javi mu se ova misao: 'Prema onome kako učitelj Mahākaścāna podučava Dhammu, nije lako živeći u kući praktikovati svetački život potpuno savršen i čist, nalik uglačanoj školjki. Šta ako bih obrijao kosu i bradu, obukao žuti ogrtač, napustio domaćinski život, te otišao u beskućnike?' Učinite me beskućnikom, učitelju Mahākaścāna.”

I učini poštovani Mahākaścāna nezaređenog sledbenika Soṇu Kuṭikaṇṇu beskućnikom. U to vreme u Južnom Avantiju² nije bilo mnogo monaha. I kada su prošle tri godine, poštovani Mahākaścāna uz dosta muke i truda okupi nekako desetoricu monaha i dā poštovanom Soṇi puno zaređenje. A kada je prošao period monsuna i poštovani Soṇa boravio u osami, povučen, javi mu se ova misao: „Nikada nisam video Blaženoga. Ali jesam čuo da je Blaženi takav i takav. Ako mi moj učitelj dopusti, otišao bih da vidim Blaženoga, plemenitog i potpuno probuđenoga.”

¹ Na dane predanosti, tj. na dan mladog i punog meseca.

² Kraljevstvo u Budino vreme, kojim je iz prestonice Udđeni vladao kralj Čaṇḍa Paḍḍota (Paḍḍota Silni). Bilo je podeljeno na severni i južni deo.

Onda poštovani Soṇa, pošto je uveče izašao iz osame, otide do poštovanog Mahākaćcāne. Kad je stigao, pokloni se, pa sede sa strane. Dok je sedeo, ovako mu reče: „Poštovani gospodine, dok sam boravio u osami, povučen, javi mu se ova misao: 'Nikada nisam video Blaženog. Ali jesam čuo da je Blaženi takav i takav. Ako mi moj učitelj dopusti, otišao bih da vidim Blaženoga, plemenitog i potpuno probuđenoga'.”

„Dobro je to, Soṇa, dobro je. Idi da vidiš Blaženoga, plemenitog i potpuno probuđenoga. I videćeš, Soṇa, tog Blaženog, divnog, nadahnjujućeg, smirenih čula, smirenog uma, što je dostigao potpunu samobuzdanost i mir, ukroćen, zaštićen, obuzdanih čula, istinski nāga.¹ Kad ga vidiš, u moje ime se pokloni Blaženom do nogu i reci mu: 'Poštovani gospodine, moj učitelj poštovani Mahākaćcāna se klanja do nogu Blaženog i pita ga je li bez tegoba, bez bolesti, je li dobrog zdravlja, snažan, živi li ugodno'.”

„U redu, poštovani gospodine”, poštovani Soṇa se obradova i s radošću primi reči poštovanog Mahākaćcāne, ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu učitelj ostane sa desne strane, otide. Onda pospremi svoje boravište, uze svoju prosjačku zdelui gornji ogrtač, pa krenu put Sāvattḥija. Idući tako od sela do sela, stigao je na kraju u Sāvattḥī, te ode do Đetinog gaja, do manastira koji je podigao Anāthapiṇḍika, da vidi Blaženog. Kad je stigao, pokloni se Blaženom i sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, moj učitelj poštovani Mahākaćcāna se klanja do nogu Blaženog i pita ga je li bez tegoba, bez bolesti, je li dobrog zdravlja, snažan, živi li ugodno.”

„A kako si ti, monaše? Možeš li da nastaviš? Da li si put prevalio bez mnogo napora i dovoljno hrane usput isprosio?”

„Dobro sam, Blaženi. Mogu da nastavim. Put sam prevalio bez mnogo napora i dovoljno sam hrane usput isprosio.”

Onda Blaženi reče Poštovanom Ānandi: „Hajde, Ānanda, pripremi ležaj ovom pridošlom monahu.” A poštovani Ānanda na to pomisli: „Kada mi Blaženi naredi: 'Hajde, Ānanda, pripremi ležaj ovom pridošlom monahu', to znači da Blaženi želi da ovaj monah prenoći u njegovom boravištu. I pripremi on ležaj za poštovanog Soṇu u boravištu Blaženog. Onda Blaženi, pošto je proveo veći deo noći sedeći napolju,

¹ Plemenita osoba.

opra noge i uđe u svoje boravište. Isto tako i poštovani Soṇa, pošto je proveo veći deo noći sedeći napolju, oprao noge i uđe u svoje boravište. A kad se već približila zora, pošto je ustao, Blaženi reče poštovanom Soṇi: „Monaše, da li bi bio nadahnut da govoriš o Dhammi?”

„Da, poštovani gospodine”, odgovori poštovani Soṇa, pa melodično odrecitova svih šesnaest govora iz „Poglavlja osmica”.¹ Kada je poštovani Soṇa završio recitovanje, Blaženi beše veoma zadovoljan: „Vrlo dobro, monaše, vrlo dobro! Odlično si to naučio! Dobro si to zapamtio, dobro u umu zadržao, svih šesnaest govora iz 'Poglavlja osmica'. Prijatan glas imaš, dobra ti je dikcija, čista artikulacija, što sve značenje čini jasnijim. Koliko dugo si monah?”

„Jednu godinu, Blaženi.”

„Zašto, monaše? Da li ti je trebalo dugo da se zarediš?”

„Poštovani gospodine, veoma dugo uviđao sam opasnost u čulnim zadovoljstvima, ali sam živeo kao kućedomaćin, sa mnogo prepreka, mnogo obaveza, mnoštvom poslova.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Opasnost videvši u ovome svetu,
upoznavši stanje bez vezivanja,
plemeniti se rđavim delima ne ushićuje,
čisti se rđavim delima ne ushićuje.*

5.7 Revata Sumnjičavac

Kaṅkhārevata sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetionom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Revata Sumnjičavac sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, promišljajući svoje pročišćenje kroz prevladavanje sumnji.

I vide Blaženi poštovanog Revatu Sumnjičavca kako sedi nedaleko

¹ Četvrto poglavlje *Suttanipāte*. Očigledno da to poglavlje pripada najstarijem sloju Pali kanona i da je već bilo formirano u vreme nastanka ovog govora. Naziv je dobilo po tome što su četiri od ukupno šesnaest sutta koje ga čine sačinjene od po osam strofa.

od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, promišljajući svoje pročišćenje kroz prevladavanje sumnji.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Bilo koju sumnju o ovom ili o životu posle,
sumnju koja muči nas ili muči druge,
oni koji meditiraju, sve ih napuštaju,
jer takvi marljivi svetački život vode.*

5.8 Razdor u monaškoj zajednici

Saṅghabheda sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rāḍagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veверice. U isto vreme se poštovani Ānanda, na dan predanosti, ujutro obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, te krenu put Rāḍagahe u prošenje hrane.

I vide Devadatta poštovanog Ānandu kako prosi hranu u Rāḍagahi. Pošto ga je video, dođe do poštovanog Ānande, pa mu ovako reče: „Prijatelju Ānanda, od danas pa nadalje obavljacu dan predanosti i ostale monaške ceremonije odvojeno od Blaženog, odvojeno od monaške zajednice.”

Onda poštovani Ānanda, pošto je prošao Rājagahu i vratio se iz prošenja hrane, posle obroka, otide do Blaženog. Kad je stigao, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, jutros sam se obukao, uzeo prosjačku zdelu i gornji ogrtač, te krenuo put Rāḍagahe u prošenje hrane. I vide me Devadatta kako prosim hranu u Rāḍagahi. Pošto me je video, dođe do mene, pa mi ovako reče: „Prijatelju Ānanda, od danas pa nadalje obavljacu dan predanosti i ostale monaške ceremonije odvojeno od Blaženog, odvojeno od monaške zajednice.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Lako je dobrom činiti dobro,
teško je lošem dobro činiti,
lako je lošem loše činiti,
plemenitima je zaista teško učiniti loše.*

5.9 Ismevanje

Sadhāyamāna sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi lutao zemljom Kosala, praćen velikom grupom monaha. U isto vreme je velika grupa brahmanskih učenika prolazila nedaleko od Blaženog uz veliku galamu, ismevajući jedni druge.

I vide Blaženi tu veliku grupu brahmanskih učenika kako prolaze nedaleko od njega uz veliku galamu, ismevajući jedni druge.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Lakomislen pod plaštom mudraca,
neprimerene reči govori,
šta god da mu na pamet padne,
vođen onim što ni sam ne razume.*

5.10 Ćūḷapanthaka

Ćūḷapanthaka sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Ćūḷapanthaka sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, ustalivši svesnost pred sobom.

I vide Blaženi poštovanog Ćūḷapanthaku kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, ustalivši svesnost pred sobom.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Nepomičnog tela, nepomičnog uma,
bilo da stoji, sedi ili pak leži,
monah koji je tako predan svesnosti,
stiće dobra svojstva jedno za drugim.
Kad tako dobra svojstva stekne,
može stići na mesto na kojem ga smrt ne vidi.*

6. SLEP OD ROĐENJA

Daścāndha vagga

6.1 Napuštanje životnog procesa

Āyusañkhārossađđana sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Vesālija, u Velikom gaju, u dvorani sa šiljastim krovom. Jednoga jutra Blaženi se obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put Vesālija da prosi hranu. Kad je prošao Vesāli i vratio se iz prošenja hrane, posle obroka, reče on poštovanom Ānandi: „Uzmi prostirku za sedenje, Ānanda. Otići ćemo do Ćāpāla svetilišta da tamo provedemo dan.”

„Da, poštovani gospodine”, odgovori Ānanda, pa uzevši prostirku, krenu prateći u stopu Blaženog. I dođe Blaženi do Ćāpāla svetilišta, pa sede na pripremljeno mesto. Pošto je seo, Blaženi reče poštovanom Ānandi: „Ānanda, divan je Vesāli, divno je svetilište kralja Udene, divno je Gotamaka svetilište, divno je Sattamba svetilište, divno je Bahuputta svetilište, divno je Sārandada svetilište, divno je Ćāpāla svetilište.¹ Ko god je, Ānanda, razvijao, često vežbao, ovladao, temeljno praktikovao, održavao, uvećavao i na pravi način koristio četiri puta ka duhovnim moćima, ukoliko poželi, može da živi pun životni vek² ili još i malo duže. Ānanda, Tathāgata je zaista razvijao, često vežbao, ovladao, temeljno praktikovao, održavao, uvećavao i na pravi način koristio četiri puta ka duhovnim moćima. Ukoliko poželi, on može da živi pun životni vek ili još i malo duže.”

Ali poštovani Ānanda, uprkos što je Blaženi načinio tako vidljiv

¹ Ovo su sve svetilišta u okolini Vesālija, mesta na kojima je s vremena na vreme boravio Buda.

² Oko 100 godina.

znak, tako vidljivu sugestiju, to nije bio u stanju da razume.¹ Tako nije zamolio Blaženog: „Poštovani gospodine, neka Blaženi živi pun životni vek, neka Srećni živi pun životni vek, na korist mnogima, na sreću mnogima, iz saosećanja prema ovom svetu, na dobrobit, korist i sreću božanstvima i ljudima”, slično nekome kome je Māra zaposeo um.

Po drugi put...

Po treći put, Blaženi reče poštovanom Ānandi: „Ānanda, divan je Vesāli... Tathāgata je zaista razvijao, često vežbao, ovladao, temeljno praktikovao, održavao, uvećavao i na pravi način koristio četiri puta ka duhovnim moćima. Ukoliko poželi, on može da živi pun životni vek ili još i malo duže.”

Ali poštovani Ānanda, uprkos što je Blaženi načinio tako vidljiv znak, tako vidljivu sugestiju, to nije bio u stanju da razume. Tako nije zamolio Blaženog: „Poštovani gospodine, neka Blaženi živi pun životni vek, neka Srećni živi pun životni vek, na korist mnogima, na sreću mnogima, iz saosećanja prema ovom svetu, na dobrobit, korist i sreću božanstvima i ljudima”, slično nekome kome je Māra zaposeo um.

Onda Blaženi reče poštovanom Ānandi: „Idi, Ānanda, sada je vreme da učiniš ono što misliš da treba.”

„Da, poštovani gospodine”, odgovori poštovani Ānanda i ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu Blaženi ostane sa desne strane, otide do obližnjeg drveta i sede u njegovo podnožje.

Onda Māra, Zli, ubrzo pošto je poštovani Ānanda otišao, dođe do Blaženog. Kad je stigao, stade sa strane, pa ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, neka sada Blaženi uđe u *parinibbānu*,² neka Srećni

¹ Ovo je čuvena scena kod Čāpāla svetilišta (*ċetiya*), koja se nalazi i u *Mahāparinibbāna suttī*. U njoj Buda neposredno pred smrt, navodno daje nagoveštaj Ānandi da bi od njega trebalo da zatraži da produži svoj život. Ānanda, međutim, ne razume ovaj signal, iako ga Buda ponavlja tri puta. Komentar to objašnjava time što je Māra zaoкупio Ānandinu pažnju nekim strašnim prizorom. No, cela ova scena deluje nekako nategnuto i verovatno više odslikava žal potonjih budista zbog toga što „besmrtnog” učitelja više nema. Zato je bilo neophodno pronaći nekog krivca, pa je izbor pao na Ānandu. Kako je vreme prolazilo, taj žal i želja da učitelj ipak nekako ostane živ sve su više jačali i dobili svoj puni izraz u mahāyana budizmu, gde se govori o primordijalnom, zauvek probuđenom Budi (Ādi-Buddha), koji se naziva Samantabhadrā, Vādradhara ili Vairocana.

² „Potpuno utruće”, smrt probuđenog bića, koje se više ne preporađa u krugu *samsāre*.

uđe u *parinibbānu*. Sada je vreme za *parinibbānu* Blaženog. Naime, Blaženi je ranije ovako rekao: 'Zli, neću ući u *parinibbānu* sve dok moji monasi nisu istinski učenici, ostvarili cilj, obučeni, samopouzdana, učeni, dobro poznaju učenje, vežbaju u skladu sa tim učenjem, zauzeli su ispravan kurs, žive u skladu sa učenjem i pošto su sve to naučili od svoga učitelja, to će i objaviti, propovedati, obznaniti, praktično pokazati, razjasniti, analizirati, učiniti lako razumljivim i – pošto su s dobrim razlogom kritikovali tvrdnje drugih koje su se pojavile – podučavati čudesnu Dhammu.' I evo, sada, monasi jesu istinski učenici... podučavaju čudesnu Dhammu. Poštovani gospodine, neka sada Blaženi uđe u *parinibbānu*, neka Srećni uđe u *parinibbānu*. Sada je vreme za *parinibbānu* Blaženog.

Blaženi je i ovo rekao: 'Zli, neću ući u *parinibbānu* sve dok moje monahinje nisu istinske učenice... sve dok moji nezaređeni sledbenici nisu istinski učenici...

Blaženi je i ovo rekao: 'Zli, neću ući u *parinibbānu* sve dok moje nezaređene sledbenice nisu istinske učenice, ostvarile cilj, obučene, samopouzdana, učene, dobro poznaju učenje, vežbaju u skladu sa tim učenjem, zauzele su ispravan kurs, žive u skladu sa učenjem i kada su sve to naučile od svoga učitelja, to će i objaviti, propovedati, obznaniti, praktično pokazati, razjasniti, analizirati, učiniti lako razumljivim i – pošto su s dobrim razlogom kritikovali tvrdnje drugih koje su se pojavile – podučavati čudesnu Dhammu.' I evo, sada, nezaređene sledbenice jesu istinske učenice... podučavaju čudesnu Dhammu. Poštovani gospodine, neka sada Blaženi uđe u *parinibbānu*, neka Srećni uđe u *parinibbānu*. Sada je vreme za *parinibbānu* Blaženog.

Blaženi je i ovo rekao: 'Zli, neću ući u *parinibbānu* sve dok ovaj moj svetački život ne bude u ovom svetu bujao, svima znan, svojina mnogih, raširen, sve dok nije dobro objašnjen božanstvima i ljudima. I sada, poštovani gospodine, svetački život Blaženog u ovom svetu buja, jeste svima je znan, svojina mnogih, raširen, dobro objašnjen božanstvima i ljudima. Poštovani gospodine, neka sada Blaženi uđe u *parinibbānu*, neka Srećni uđe u *parinibbānu*. Sada je vreme za *parinibbānu* Blaženog."

Kad je ovo čuo, Blaženi ovako reče Zlom: „Ne brini se, Zli, nije

mного vremena ostalo do *parinibbāne* Blaženog. Za tri meseca, računajući od sada, Tathāgata će ući u *parinibbānu*.”

I tako je Blaženi kod Čāpāla svetilišta, svestan i jasno razumevajući, napustio životni proces. Sa napuštanjem životnog procesa Blaženog, cela zemlja iznenada zadrhta, uz silnu grmljavinu, zastašujuću, od koje se kosa dizala na glavi.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Neuporedivo poredeći sa daljim bivanjem,
mudrac napusti proces postojanja.
U sebi zadovoljan i koncentrisan,
kao mačem prekinu kontinuitet bivanja.*

6.2 Sedam asketa sa pundom

Sattaḍaṭṭila sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥīja, u Đetinom gaju, u Istočnom parku, u palati Migārīne majke. Jedno večer, izašavši uveče iz osame, Blaženi je sedeo pred ulazom. Onda Pasenadi, kralj Kosale, dođe do njega. Kad je stigao, pokloni se, pa sede sa strane.

U isto vreme sedam asketa sa pundama, sedam ḍaina, sedam golih asketa, sedam asketa koji nose samo jedan ogrtač i sedam asketa-lutalica, obraslih maljama, dugih noktiju i kose, prolazili su nedaleko od Blaženog, noseći različite rekvizite.

I vide Pasenadi, kralj Kosale, te askete, pa ustade sa svog mesta i prebacivši ogrtač preko jednog ramena, kleknu desnim kolenom do zemlje, sklopi ruke u znak poštovanja u pravcu njih i tri puta obznani svoje ime: „Poštovana gospodo, ja sam Pasenadi, kralj Kosale.”

I ubrzo pošto su oni prošli, kralj Pasenadi se vrati do Blaženog, pokloni se, pa sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, među onima u ovome svetu koji su probuđeni ili su stupili na put probuđenja, ovi askete su zaista jedni od takvih”.

„Veliki kralju, tebi koji si kućedomaćin, uživaš u zadovoljstvima čula, spavaš u postelji sa ženom i decom, oduševljavaš se sandalovinom iz Kāsija, nosiš vence, stavljaš ukrase i mirisna ulja, raduješ se zlatu i

srebru, teško je znati: 'Među onima u ovome svetu koji su probuđeni ili su stupili na put probuđenja, ovi askete su zaista jedni od takvih'. Veliki kralju, tek živeći sa nekim moguće je uvideti vrlinu te osobe i to nakon dugog vremena, ne nakon kratkog vremena. Moguće je onome ko je pažljiv, a ne nepažljiv, onome ko je mudar, a ne onome sa malo mudrosti. Veliki kralju, tek imajući posla sa nekim moguće je uvideti čistotu te osobe i to nakon dugog vremena, ne nakon kratkog vremena. Moguće je onome ko je pažljiv, a ne nepažljiv, onome ko je mudar, a ne onome sa malo mudrosti. U nevoljama, veliki kralju, moguće je uvideti čvrstinu te osobe i to nakon dugog vremena, ne nakon kratkog vremena. Moguće je onome ko je pažljiv, a ne nepažljiv, onome ko je mudar, a ne onome sa malo mudrosti. Kroz razgovor, veliki kralju, moguće je uvideti mudrost te osobe i to nakon dugog vremena, ne nakon kratkog vremena. Moguće je onome ko je pažljiv, a ne nepažljiv, onome ko je mudar, a ne onome sa malo mudrosti."

„Zadivljujuće je to, gospodine, čudesno je to, gospodine, kako je Blaženi to dobro izrekao: 'Veliki kralju, tebi koji si kućedomaćin, uživaš u zadovoljstvima čula, spavaš u postelji sa ženom i decom, oduševljavaš se sandalovinom iz Kāsija, nosiš vence, stavljaš ukrase i mirisna ulja, raduješ se zlatu i srebru, teško je znati: „Među onima u ovome svetu koji su probuđeni ili su stupili na put probuđenja, ovi askete su zaista jedni od takvih”... To su, poštovani gospodine, zapravo moji ljudi, prurušeni špijuni, koji se vraćaju iz izviđanja po okolini. Oni uvek idu prvi, a ja tek za njima. I sada će oni, poštovani gospodine, pošto sa sebe stresu prašinu i prljavštinu, okupaju se, namažu uljima, poseku kosu i bradu, obučeni u čiste odore, sebe zabavljati zadovoljstvima koja im pružaju svih pet struna zadovoljstava čula.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ne treba uplitati se u svaku stvar,
ni biti oruđe u službi drugoga;
ne treba živeti zaviseći od nekoga,
ni ići unaokolo i Dhammom trgovati.¹*

¹ Buda ovde savetuje svoje učenike da se nikako ne ugledaju na loš primer ovih asketa u službi kralja, koji za njega špijuniraju. Jer asketa može da ide kud mu je volja, ali to ne

6.3 Razmatranje *Paścavekkhaṇa sutta*

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je Blaženi sedeo i razmatrao mnoge svoje loše, štetne stvari koje je napustio, kao i mnoge korisne stvari koje je kroz njihovo negovanje doveo do vrhunca.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Pre ih je bilo, a sada ih nema,
ranije ga ne bi, a sad ga ima;
niti je bilo, niti će biti,
a ni sada naći ga nije moguće.¹*

6.4 Sledbenici drugih tradicija I *Paṭhamanānātitthiya sutta*

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je u Sāvattihīju boravilo i mnoštvo asketa, brahmana i isposnika drugih tradicija, sa različitim nazorima, različitim uverenjima, različitim naklonostima, oslanjajući se na različita gledišta.

Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Ovaj svet je večan – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Ovaj svet nije večan – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Ovaj svet je konačan – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Ovaj svet je beskonačan – samo je to istina i sve drugo be-

treba zloupotrebiti, koristeći spoljašnja obeležja svoje religije kao način prerusavanja.

¹ Komentar za *Udānu* ove stihove ovako tumači: Pre probuđenja bilo je nečistoća uma, ali ih sada nema. Pre trenutka probuđenja put do njega nije bio pređen, a sada je cilj dostignut. Niti je bilo trenutka probuđenja sve dok se do njega ne stigne, a niti će ga opet biti, jer je on jedan i neponovljiv.

smislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Duša i telo su isto – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Duša je jedno, a telo drugo¹ – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Posle smrti Tathāgata postoji – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Posle smrti Tathāgata ne postoji – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Posle smrti Tathāgata i postoji i ne postoji – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Posle smrti Tathāgata niti postoji niti ne postoji – samo je to istina i sve drugo besmislica.”

I tako su se svađali i prepirali, bili duboko podeljeni, ranjavali jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: „Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!”

Onda jednoga jutra grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuše put Sāvattthīja da prose hranu. Pošto su prošli Sāvattthī i vratili se iz prošenja hrane, posle obroka, otiđoše oni do Blaženog. Kad su stigli, pokloniše mu se i sedoše sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

„Poštovani gospodine, ovde je mnoštvo asketa, brahmana i isposnika drugih tradicija, sa različitim nazorima, različitim uverenjima, različitim naklonostima, oslanjaju se na različita gledišta... I tako se svađaju i prepiru, duboko su podeljeni...

„Monasi, isposnici drugih tradicija su slepi, bez očiju; oni ne znaju šta je dobro, ne znaju šta nije dobro, ne znaju šta je istina, ne znaju šta nije istina. I pošto to ne znaju, svađaju se i prepiru, duboko su podeljeni, ranjavaju jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: 'Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!'

Nekada davno, monasi, ovim Sāvattthijem je vladao jedan drugi

¹ Treba uočiti da se ovde ne koriste standardni budistički termini, *nāma* i *rūpa*, što verovatno ukazuje da je ovde reč o stvarnim sporovima među različitim tadašnjim školama.

kralj. I onda taj kralj reče nekom čoveku: 'Hajde, dobri čoveče, okupi na jednom mestu sve one u Sāvattthīju koji su slepi od rođenja.'

'Da, vaše visočanstvo', odgovori taj čovek, pa pošto je učinio što mu je rečeno, otide do kralja. Kad je stigao ovako mu reče: 'Vaše visočanstvo, okupljeni su na jednom mestu svi one u Sāvattthīju koji su slepi od rođenja.'

'Hajde, dobri čoveče, pokaži tim slepim ljudima jednog slona.' – 'Da, vaše visočanstvo.' I dovede on pred te slepce jednog slona.

Onda nekima od njih dade da opipaju glavu slona, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju slonovo uvo, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju kljovu, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju surlu, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju trup, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju nogu, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju butinu, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju rep, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'. Nekima dade da opipaju vrh repa, govoreći: 'Slepici, ovakav je slon'.

Zatim, pošto im je pokazao slona, ode taj čovek do kralja. Kad je stigao, ovako reče: 'Vaše visočanstvo, onim slepim ljudima sam pokazao slona. Vreme je da uradite ono što mislite da treba.' Onda, monasi, kralj ode to onih slepacu, pa kad je došao, ovako ih upita: 'Slepici, jeste li videli slona?' – 'Da, vaše visočanstvo, videli smo slona.' – 'Pa kažite mi onda, slepci, kako izgleda?'

Oni koji su opipali glavu slona, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik velikom loncu'.

Oni koji su opipali slonovo uvo, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik lepezi'.

Oni koji su opipali kljovu, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik gredi'.

Oni koji su opipali surlu, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik plugu'.

Oni koji su opipali trup, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik buretu'.

Oni koji su opipali nogu, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik stubu'.

Oni koji su opipali butinu, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik avanu'.

Oni koji su opipali rep, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik tučku'.

Oni slepci koji su opipali vrh repa, ovako rekoše: 'Vaše visočanstvo, slon je nalik četki'.

U tom, vičući: 'Ovakav je slon, nije takav slon; nije takav slon, ovakav je slon', počеше da udaraju jedan drugog. I to, monasi, vrlo razveseli kralja.

Na isti način isposnici drugih tradicija su slepi, bez očiju; oni ne znaju šta je dobro, ne znaju šta nije dobro, ne znaju šta je istina, ne znaju šta nije istina. I pošto to ne znaju, svađaju se i prepiru, duboko su podeljeni, ranjavaju jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: 'Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!'

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Neki su askete i brahmani,
čini se, vezani za svoja gledišta;
čvrsto ih se držeći, svađaju se,
nalik ljudima koji vide samo jednu stranu.*

6.5 Sledbenici drugih tradicija II

Dutiyanānātitthiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je u Sāvattḥiju boravilo i mnoštvo asketa, brahmana i isposnika drugih tradicija, sa različitim nazorima, različitim uverenjima, različitim naklonostima, oslanjajući se na različita gledišta.

Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet su večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet i jesu i nisu večni – samo je to

istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet niti jesu, niti nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet su stvoreni samim sobom – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet je stvorilo nešto drugo – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet su stvoreni i samim sobom i nečim drugim – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet niti su stvoreni samim sobom, niti nečim drugim, već su nastali slučajno – samo je to istina i sve drugo besmislica.”

Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet su večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet i jesu i nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet niti jesu, niti nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet su stvoreni samim sobom – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet je stvorilo nešto drugo – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet su stvoreni i samim sobom i nečim drugim – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Niti su stvoreni samim sobom, niti nečim drugim, već su nastali slučajno – samo je to istina i sve drugo besmislica.”

I tako su se svađali i prepirali, bili duboko podeljeni, ranjavali jed-

ni druge rečima kao bodežima, govoreći: „Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!”

Onda jednoga jutra grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuše put Sāvathhīja da prose hranu. I pošto su prošli Sāvathhī i vratili se iz prošenja hrane, posle obroka, otiđoše oni do Blaženog. Kad su stigli, pokloniše mu se i sedošo sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

„Poštovani gospodine, ovde je mnoštvo asketa, brahmana i isposnika drugih tradicija, sa različitim nazorima, različitim uverenjima, različitim naklonostima, oslanjaju se na različita gledišta... I tako se svađaju i prepiru, duboko su podeljeni...”

„Monasi, isposnici drugih tradicija su slepi, bez očiju; oni ne znaju šta je dobro, ne znaju šta nije dobro, ne znaju šta je istina, ne znaju šta nije istina. I pošto to ne znaju, svađaju se i prepiru, duboko su podeljeni, ranjavaju jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: ‘Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!’”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Neki su askete i brahmani, čini se,
toliko vezani za sopstvena gledišta;
na pola puta, ni tamo ni ovamo, tonu potišteni,
jer nisu u stanju da dosegnu čvrsto uporište.*

6.6 Sledbenici drugih tradicija III

Tatiyanānātitthiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathhīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je u Sāvathhīju boravilo i mnoštvo asketa, brahmana i isposnika drugih tradicija, sa različitim nazorima, različitim uverenjima, različitim naklonostima, oslanjajući se na različita gledišta.

Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet su večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet nisu večni – samo je to istina i sve

drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet i jesu i nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet niti jesu, niti nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet su stvoreni samim sobom – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet je stvorilo nešto drugo – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet su stvoreni i samim sobom i nečim drugim – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Sopstvo i svet niti su stvoreni samim sobom, niti nečim drugim, već su nastali slučajno – samo je to istina i sve drugo besmislica.”

Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet su večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet i jesu i nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet niti jesu, niti nisu večni – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet su stvoreni samim sobom – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet je stvorilo nešto drugo – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Zadovoljstvo i bol, sopstvo i svet su stvoreni i samim sobom i nečim drugim – samo je to istina i sve drugo besmislica.” Bilo je međutim asketa i brahmana koji su ovakvog mišljenja, ovakvog uverenja: „Niti su stvoreni samim sobom, niti nečim drugim, već su nastali slučajno –

samo je to istina i sve drugo besmislica.”

I tako su se svađali i prepirali, bili duboko podeljeni, ranjavali jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: „Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!”

Onda jednoga jutra grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjачku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuše put Sāvattthīja da prose hranu. Pošto su prošli Sāvattthī i vratili se iz prošenja hrane, posle obroka, otiđoše oni do Blaženog. Kad su stigli, pokloniše mu se i sedošē sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

„Poštovani gospodine, ovde je mnoštvo asketa, brahmana i isposnika drugih tradicija, sa različitim nazorima, različitim uverenjima, različitim naklonostima, oslanjaju se na različita gledišta... I tako se svađaju i prepiru, duboko su podeljeni, ranjavaju jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: „Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!”

„Monasi, isposnici drugih tradicija su slepi, bez očiju; oni ne znaju šta je dobro, ne znaju šta nije dobro, ne znaju šta je istina, ne znaju šta nije istina. I pošto to ne znaju, svađaju se i prepiru, duboko su podeljeni, ranjavaju jedni druge rečima kao bodežima, govoreći: 'Ovakva je istina, nije takva istina; nije takva istina, ovakva je istina!'”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Ovaj svet ljudi opsednut je stvaranjem 'ja',
sputan stvaranjem 'drugog';
neki to ne znaju, ne vide 'to jeste strela'.
Ali onaj ko vidi da ta strela jeste uzrok,
za takvoga više nema stvaranja 'ja',
za njega više nema stvaranja 'drugog'.
Ovaj svet ljudi robuje obmani,
svezan je obmanom, sputan obmanom,
Govore ratoborno zbog svojih gledišta
i nikada saṃsāru ne nadilaze.*

6.7 Subhūti

Subhūti sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Subhūti sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog trupa, dostigavši koncentraciju, bez ikakvih misli.

A Blaženi vide poštovanog Subhūtija kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog trupa, dostigavši koncentraciju, bez ikakvih misli.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Onaj koji je razvejao požudne misli,
potpuno ih u sebi sasekao, bez ostatka,
i skinuvši omču, ugledao bezoblično,¹
takav se, raskinuvši četiri okova,² više ne preporuča.*

6.8 Kurtizana

Ganikā sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rāḍagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. U isto vreme su u Rāḍagahi bile dve družine i obe opčinjene nekom kurtizanom, zaljubljene u nju. I tako su se svađali i prepirali, bili duboko podeljeni, jedni druge napadali pesnicama, busenjem, štapovima, noževima, te tako jedni drugima donosili smrt ili samrtne bolove.

Onda jednoga jutra grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuše put Rāḍagahe da prose hranu. I pošto su prošli Rāḍagahu i vratili se iz prošenja hrane, posle obroka, otidoše oni do Blaženog. Kad su stigli, pokloniše mu se i sedoš se strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

„Poštovani gospodine, ovde u Rāḍagahi postoje dve družine i obe su opčinjene nekom kurtizanom, zaljubljene u nju. I tako se svađaju i prepiru, duboko su podeljeni, jedni druge napadaju pesnicama, bu-

¹ *Nibbānu.*

² Čulna želja, bivanje, gledišta i neznanje. Videti AN 4.10.

senjem, štapovima, noževima, te tako jedni drugima donose smrt ili samrtne bolove.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

”Ono što je postignuto i ono što može biti postignuto – oboje je prekriveno prašinom za onoga ko je nepouzdan u vežbanju. Oni koji se drže pravila kao suštine, ili vrline i prakse, ispravnog življenja, celibata i služenja kao vrline – to je jedna krajnost. A oni koji kažu: ’Nema opasnosti u zadovoljstvima čula’ – to je druga krajnost.¹ Tako te dve krajnosti jesu uzrok da se množe groblja, kao što su groblja uzrok da se množe pogrešna gledišta. Ne razumevajući to dvoje, neki bivaju zaglavljani, drugi odlaze predaleko. Ali za one koji su ih razumeli, koji nisu u tome i zato se u njima ne začinje obmana – takvima ne sledi krug saṃsāre.”²

6.9 Strmoglavce

Upātidhāvanti sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathhīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. I tako je jednom Blaženi sedeo u sred noći, u mrklom mraku, na otvorenom, osvetljen samo uljanom lampom.

A u to vreme mnoštvo insekata je jurilo, strmoglavljivalo se u taj plamen, te upadalo u nevolju, upadalo u propast. I vide Blaženi to mnoštvo insekata kako jureći i upadajući u taj plamen, zapada u nevolju, zapada u propast.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Jure glavačke, previđaju ono što je suština;
stvaraju nove i jačaju one stare veze.
Nalik ovim bubama što u plamen uleću,
neki bivaju privučeni onim što vide ili čuju.*

¹ Prva krajnost koja se ovde pominje je samomučenje (*attakilamathānuyoga*), a drugo prepuštanje zadovoljstvima čula (*kāmasukhallikānuyoga*). Već u prvom govoru posle probuđenja Buda ih je obe odbacio.

² Očigledno da ova *udāna* nema mnogo veze sa proznim uvodom, tako da je izgleda došlo do neke zabune, te je pravi razlog za ove reči ostao izgubljen. Takođe, činjenica da je *udāna* sastavljena u prozi dovodi u sumnju autentičnost ove sutte.

6.10 Pojavljivanje

Uppaḍḍanti sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattihija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Onda poštovani Ānanda dođe do Blaženog, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom:

„Poštovani gospodine, sve dok se Tathāgate ne pojave u ovome svetu, plemeniti i potpuno probuđeni, sve dotle isposnike drugih tradicija obožavaju, poštuju, slave ih, dive im se i klanjaju, daruju im ogrtače, posude za prošenje hrane, boravište i lekove. Ali kada se Tathāgate pojave u ovome svetu, plemeniti i potpuno probuđeni, posle toga isposnike drugih tradicija ne obožavaju, ne poštuju, ne slave, ne dive im se i ne klanjaju, niti im daruju ogrtače, posude za prošenje hrane, boravište i lekove. Tako i Blaženog sada obožavaju, poštuju, slave, dive mu se i klanjaju, daruju mu ogrtače, posude za prošenje hrane, boravište i lekove, baš kao i monaškoj zajednici.”

„Upravo tako, Ānanda, sve dok se Tathāgate ne pojave u ovome svetu, plemeniti i potpuno probuđeni, sve dotle isposnike drugih tradicija obožavaju... Tako i Blaženog sada obožavaju, poštuju, slave, dive mu se i klanjaju, daruju mu ogrtače, posude za prošenje hrane, boravište i lekove, baš kao i monaškoj zajednici.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Svitac sija sve dotle,
dok se svetlonosac ne pojavi.
Ali kada je lučonoša zablistao,
svetlost svica je ugašena i više je nema.
Na isti način zagovornici drugih učenja blistaju
sve dok se potpuno probuđeni ne pojavi.
Jer takvi, a i njihovi učenici, pročišćeni nisu
od pogrešnih gledišta, već patnjom zarobljeni.”*

7. KRATKO POGLAVLJE

Āṭṭha vagga

7.1 Patuljak Bhaddiya I

Paṭhamalakunḍakabhaddiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathhīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je poštovani Sāriputta svojim govorom o Dhammi na različite načine upućivao, podsticao, nadahnjivao i ohrabrivao poštovanog Patuljka Bhaddiyu.

I tako dok ga je poštovani Sāriputta različitim poukama o Dhammi upućivao, um poštovanog Patuljka Bhadiye postao potpuno oslobođen otrova. I vide Blaženi kako, zahvaljujući različitim poukama o Dhammi poštovanog Sāriputte, um Patuljka Bhaddiya postade potpuno oslobođen.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Gore, dole i svuda unaokolo slobodan,
ne razmišlja o obmani „ja jesam”.
Tako oslobođen i prešavši bujicu
do tada neprelaznu, više se ne preporađa.*

7.2 Patuljak Bhaddiya II

Dutiyalakunḍakabhaddiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvathhīja, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U isto vreme je poštovani Sāriputta, smatrajući da mu je još uvek potrebna poduka, svojim govorom o Dhammi na različite načine upućivao, podsticao, na-

dahnjivao i ohrabrivao poštovanog Patuljka Bhaddiyu.

I vide Blaženi kako ga poštovani Sāriputta svojim govorom o Dhammi na različite načine ga upućuje, podstiče, nadahnjuje i ohrabruje.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Preseče krug žudnji i iz njega izađe;
k'o presušen potok što više ne teče.
Prelomljen, točak se više ne kotrlja,
i jedino to jeste kraj patnje.*

7.3 Vežanost I

Paṭhamasatta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetionom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U to vreme skoro svi ljudi u Sāvattḥiju bili su previše vezani za zadovoljstva čula, ushićeni, omamljeni njima, potpuno im predani, prepušteni, očarani i zaneseni, živeli su potpuno otrovani zadovoljstvima čula.

Jednoga jutra grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjačku zdalu i gornji ogrtač, pa krenuše put Sāvattḥija da prose hranu. I pošto su prošli Sāvattḥī i vratili se iz prošenja hrane, posle obroka, otidoše oni do Blaženog. Kad su stigli, pokloniše mu se i sedošu sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom:

„Poštovani gospodine, ovde u Sāvattḥiju skoro svi ljudi su vezani za zadovoljstva čula, ushićeni, omamljeni njima, potpuno im predani, prepušteni, očarani i zaneseni, žive potpuno otrovani zadovoljstvima čula.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Vežani za zadovoljstva čula, vežani za okov,
ne uviđaju ništa loše u okovima.
Sa jarmom oko vrata, široka i duboka bujica
sasvim sigurno da se ne može preći.*

7.4 Vezanost II

Dutiyasatta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. U to vreme skoro svi ljudi u Sāvattḥiju bili su vezani za zadovoljstva čula, ushićeni, omamljeni njima, potpuno im predani, prepušteni, očarani i zaneseni, živeli su potpuno otrovani zadovoljstvima čula.

Jednoga jutra Blaženi se obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenu put Sāvattḥija da prosi hranu. I vide Blaženi kako su svi ljudi u Sāvattḥiju vezani za zadovoljstva čula, ushićeni, omamljeni njima, potpuno im predani, prepušteni, očarani i zaneseni, žive potpuno otrovani zadovoljstvima čula.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Zaslepljeni zadovoljstvima čula, uhvaćeni u mrežu,
ruke im svezao prijatelj nemarnih,¹
u klopci žudnje, poput ribe su u mrežu upletene,
ka starosti i smrti jure, poput teleta
što trči za majčinim vimenom.*

7.5 Još jedan govor o Patuljku Bhadiyi

Aparalakuṇḍakabhaddiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Onda poštovani Patuljak Bhaddiya, prateći u stopu grupu monaha, dođe do Blaženog.

I vide Blaženi još izdaleka poštovanog Patuljka Bhaddiyu, kako prateći u stopu jednu grupu monaha dolazi, ružan, neugledan, pogrbljen, prezren od većine monaha. Videvši sve to, ovako reče monasima:

„Monasi, vidite li onoga monaha još izdaleka, kako prateći u stopu tu grupu dolazi, ružan, neugledan, pogrbljen, prezren od većine monaha?” – „Vidimo, poštovani gospodine.”

„Monasi, taj monah je moćan, dostojanstven. Nema postignuća koje taj monah još nije ostvario, uključujući i krajnji cilj svetačkog

¹ *Pamatabandhu*, jedan od epiteta za Māru, personifikaciju svega lošeg.

života, zbog kojeg sinovi dobrih porodica napuštaju dom i odlaze u beskućnike, onaj nenadmašni vrhunac svetačkog života. On sada živi tako, pošto ga je razumeo, neposredno iskusio i dostigao već u ovom životu.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Savršenih točkova, s pokrovom od belog platna,
kočija s jednim paokom se kotrlja;
vidite ga bez nevolja kako dolazi,
onoga ko preseče tok, nesputanoga.¹*

7.6 Iskorenjivanje žudnje

Taṅhāsāṅkhaya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Aññāsikoṇḍañña sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, promišljajući sopstveno oslobođenje kroz potpuno iskorenjivanje žudnje.

I vide Blaženi poštovanog Aññāsikoṇḍaññu kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, promišljajući sopstveno oslobođenje kroz potpuno iskorenjivanje žudnje.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Tamo gde nema ni korena, ni tla,
gde nema listova, a otkuda bi puzavica?²
Tom čvrstome, od stege oslobođenome,
ko je dovoljno častan da mu nešto prigovori?
Takvoga sva božanstva hvale,
takvoga čak i sam Brahma hvali!*

¹ Tumačenje ovih stihova u SN 41:5 je sledeće: „savršeno” je oznaka za vrline; „beli pokrov” je oznaka za oslobođenje; „kotrlja” je oznaka za dolaženje i odlaženje; „kočija” je oznaka za ovo telo sačinjeno od četiri velika elementa; „nevolja” je oznaka za požudu, mržnju i obmanu; „onaj koji dolazi” je oznaka za arahanta; „tok” je oznaka za žudnju.

² *Latā*, obično metafora za žudnju (*taṅhā*), jer buja na sve strane poput puzavice.

7.7 Iskorenjivanje opsednutosti

Papañcakhaya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetionom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je Blaženi sedeo i razmatrao opsednutosti u sebi koje je napustio.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Na onoga u kojem nema ni opsednutosti, ni uporišta,
ko je nadišao i stegu i prepreke,
na takvog mudraca, što kroči žeđi oslobođen,
ni bogovi u svetu ovome ne gledaju sa visine.*

7.8 Kaćcāna

Kaćcāna sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetionom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je poštovani Mahākaćcāna sedeo nedaleko od Blaženog, ukrštenih nogu i uspravnog tela, čvrsto ustalivši svesnost usmerenu na sopstveno telo.

I vide Blaženi poštovanog Mahākaćcānu kako sedi nedaleko od njega, ukrštenih nogu i uspravnog tela, čvrsto ustalivši svesnost usmerenu na sopstveno telo.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Za onoga ko održava uvek i svugde
svesnost ka sopstvenom telu, misleći:
„Niti treba da bude, niti treba da bude moje,
niti će biti, niti će biti moje”;
za onoga ko tako boravi, postupno,
neće proći mnogo vremena
dok ne nadiđe vezanost.*

7.9 Izvor *Udapāna sutta*

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi lutao zemljom Malla, praćen velikom grupom monaha, i stigao u brahmansko selo po imenu Thūna. A brahmanski kućedomaćini iz Thūne ovako dočuše: „Zaista je asketa Gotama, sin plemena Sakya, koji je napustio Sakya, lutao zemljom Malla, praćen velikom grupom monaha, i stigao u Thūnu”, te do vrha napuniše izvor travom i plevom, razmišljajući: „Neka ovi ćelavi askete ne popiju svu vodu iz našeg izvora.”¹

A Blaženi skrete sa glavnog puta i dođe do podnožja nekog drveća. Tu sede na unapred pripremljeno mesto. Dok je sedeo, ovako reče poštovanom Ānandi: „Hajde, Ānanda, donesi mi iz onog izvora vode da pijem.”

Čuvši to, poštovani Ānanda ovako reče Blaženom: „Poštovani gospodine, brahmanski kućedomaćini iz Thūne do vrha napuniše taj izvor travom i plevom, razmišljajući: 'Neka ovi ćelavi askete ne popiju svu vodu iz našeg izvora'.”

Po drugi put... Po treći put reče Blaženi poštovanom Ānandi: „Hajde, Ānanda, donesi mi iz onog izvora vode da pijem.”

„Da, poštovani gospodine”, odgovori poštovani Ānanda Blaženom, pa uze zdelu za prošenje hrane i otide do onog izvora. Kada je došao do izvora, iz njega na sve strane pokuljaše ona trava i pleva, tako da je u njemu sada bila samo čista, bistra, nezamućena voda, sve do vrha, kao da se iz njega preliva.

Na to se u poštovanom Ānandi javi ova misao: „Zadivljujuće je, čudesno je kolika je snaga i kolika je moć Blaženog! Kada sam prišao ovom izvoru, iz njega pokuljaše na sve strane ona trava i pleva, tako da je u njemu sada samo čista, bistra, nezamućena voda, sve do vrha, kao da se iz njega preliva!” Zahvativši vode u prosjačku zdelu, otide on do Blaženog, pa kada je prišao, ovako reče:

„Zadivljujuće je, poštovani gospodine, čudesno je, poštovani gospodine, kolika je snaga i kolika je moć Blaženog! Kada sam prišao ovom

¹ Budući da je izvor pripadao brahmanima, gledali su na svaki način da spreče askete, koje su smatrali nižim od bilo koje klase, da piju iz njega, jer bi ga time učinili nečistim.

izvoru, iz njega pokuljaše na sve strane ona trava i pleva, tako da je u njemu sada samo čista, bistra, nezamućena voda, sve do vrha, kao da se iz njega preliva! Popijte ovu vodu, Blaženi, popijte ovu vodu, Srećni!”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Kome je izvor potreban,
ako uvek dovoljno vode ima?
Presekavši žudnju u korenu,
ko li će uopšte u potragu krenuti?*

7.10 Kralj Udena

Udena sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Kosambija, u Ghositinom parku. U to vreme, dok je kralj Udena boravio u parku, unutrašnji deo njegove palate je izgoreo u požaru, a sa njim i pet stotina žena, na čelu sa kraljicom Sāmāvati.

Jednoga jutra grupa monaha se obuče, uzeše svaki svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa krenuše put Kosambija da prose hranu. Pošto su prošli Kosambi i vratili se iz prošenja hrane, posle obroka, otidoše oni do Blaženog. Kad su stigli, pokloniše mu se i sedošu sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom: „Dok je kralj Udena boravio u parku, unutrašnji deo njegove palate je izgoreo u požaru, a sa njim i pet stotina žena, na čelu sa kraljicom Sāmāvati. Poštovani gospodine, koje je odredište tim nezaređenim sledbenicama, koje je njihovo buduće stanje?”

„Monasi, među tim nezaređenim sledbenicama ima onih koje su ušle u tok, koje su jednom povratnice, koje su nepovratnice – nijedna od njih nije umrla, a da nije dostigla neki plod.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Obmanom sputan svet čini se lepim
budali vezanošću savladanoj, tamom okruženoj;
njemu svet izgleda kao večan, iako u njemu ničeg nema
za šta bi se čvrsto uhvatio.*

8. SELJANI IZ PĀṬALIGĀME Pāṭaligāmiya vagga

8.1 Govor o nibbāni I

Paṭhamanibbānapaṭisaṃyutta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetionom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je Blaženi monahe upućivao, podsticao, nadahnjivao i ohrabrivao govorom o nibbāni. A monasi su tu pouku pomno slušali, načinivši nibbānu svojim ciljem, pažljivi i promišljajući je do kraja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

*Postoji područje, monasi,
gde nema ni zemlje, ni vode,
ni vatre, ni vazduha,
ni područja beskrajnog prostora,
ni područja beskonačne svesti,
ni područja ničega,
ni područja ni opažanja ni neopažanja,
gde nema ovoga sveta, ni drugoga sveta,
a ni meseca, ni sunca.*

*Tu, monasi, kažem vam,
zasigurno nema ni dolaženja, ni odlaženja,
ni ostanka, ni umiranja, ni preporađanja.
To je bez oslonca, nepokretno, ničim uslovljeno
– samo to jeste kraj patnje.*

8.2 Govor o nibbāni II

Dutiyānibbānapāṭisaṃyutta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je Blaženi monahe upućivao, podsticao, nadahnjivao i ohrabrivao govorom o nibbāni. A monasi su tu pouku pomno slušali, načinivši nibbānu svojim ciljem, pažljivi i promišljajući je do kraja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute stihove:

*Teško je videti oslobođenje,
jer istinu videti je teško;
ali za onoga ko zna, ko je žudnju prozreo,
za onoga ko vidi, sve to je zaista lako.*

8.3 Govor o nibbāni III

Tatīyanibbānapāṭisaṃyutta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je Blaženi monahe upućivao, podsticao, nadahnjivao i ohrabrivao govorom o nibbāni. A monasi su tu pouku pomno slušali, načinivši nibbānu svojim ciljem, pažljivi i promišljajući je do kraja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

„Monasi, postoji nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno. Kada ne bi postojalo nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno, ne biste mogli da uočite izlaz iz rođenog, nastalog, sačinjenog, uslovljenog. Ali zato što postojalo nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno, vi možete da uočite izlaz iz rođenog, nastalog, sačinjenog, uslovljenog.”

8.4 Govor o nibbāni IV

Ātutthānibbānapāṭisaṃyutta sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tom prilikom je

Blaženi monahe upućivao, podsticao, nadahnjivao i ohrabrivao govorom o nibbāni. A monasi su tu pouku pomno slušali, načinivši nibbānu svojim ciljem, pažljivi i promišljajući je do kraja.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

„Ko zavisi, drhti, a ko ne zavisi, ne drhti. Gde drhtanja nema, tu je mir, a gde je mir nema sklonosti. Kad nema sklonosti, nema dolaženja i odlaženja. Kad nema dolaženja i odlaženja, nema ni umiranja i preporadanja. A kada nema umiranja i preporadanja, nema ovog života, nema sledećeg, a ni onoga između – samo to jeste kraj patnje.”

8.5 Ćunda

Ćunda sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi lutao zemljom Malla, praćen velikom grupom monaha, i stigao u Pāvu. Tu je Blaženi boravio kraj Pāve, u mangovom gaju kovača Ćunde.

I doču kovač Ćunda: „Priča se da je Blaženi stigao u Pāvu, da boravi u mom mangovom gaju.” Onda on otide do Blaženoga. Kada je stigao, pokloni mu se, pa sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi ga uputi, podstaknu, nadahnu i ohrabri govorom o Dhammi. Onda Ćunda reče Blaženom: „Poštovani gospodine, molim vas da zajedno sa monaškom zajednicom prihvatite moj poziv za sutrašnji obrok.“ I Blaženi ćutke prihvati. Kada je Ćunda video da je Blaženi prihvatio, ustade sa mesta na kojem je sedeo, pokloni se Blaženom i pazeći da mu on ostane sa desne strane, otide.

Onda kovač Ćunda dade da se u njegovom domu pripreme različita ukusna jela i mnogo poslastica, mnogo mladih pečuraka,¹ pa poruči Blaženom: „Vreme je, poštovani gospodine, obrok je spreman.”

Ujutru Blaženi se obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač,

1 *Sūkaramaddava*. Značenje ove složenice izgubljeno je, jer se pojavljuje samo na dva mesta u Kanonu. Zato je komentari, pisani mnogo vekova kasnije, objašnjavaju na više načina: meso divlje svinje koja nije ni suviše mlada ni suviše stara, pirinač u mleku, eliksir života (*rasāyanavishi*) – šta god to značilo – zatim, bambusovi mladi izdanci ili pečurke. Pošto se Buda otrovao od tog jela, pečurke izgledaju kao logičan izbor za prevod.

pa u pratnji grupe monaha krenu put doma kovača Ćunde. Kada je stigao, sede na unapred pripremljeno mesto. Kad je seo, ovako reče kovaču Ćundi: „Ćunda, to jelo od pečuraka koje si pripremio, posluži ga samo meni. Ostalu hranu koju si pripremio ponudi monasima.” – „Da, poštovani gospodine,” reče Ćunda, pa učini kako mu je rečeno.

A Blaženi kasnije reče Ćundi: „Ćunda, to što je ostalo od pečuraka zatrpaj u neku rupu. Ne vidim bilo koga u ovome svetu, sa njegovim božanstvima, Mārama i Brahmama, zajedno sa pokolenjem asketa i brahmana, plemenitih i običnih ljudi, ko to može da pojede i potpuno svari, osim Tathāgate.”

„Da, poštovani gospodine”, odgovori kovač Ćunda, pa kada je one preostale pečurke zatrpao u rupu, dođe do Blaženog, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je tako sedeo, Blaženi svojim govorom o Dhammi na različite načine uputi, podstaknu, nadahnu i ohrabri kovača Ćundu.

Ubrzo pošto je pojeo hranu koju mu je poslužio Ćunda, Blaženog počеше da muče jaki bolovi i krvava stolica, toliko snažni da je bio na ivici smrti. Ali Blaženi ih umiri tako što je ustalio svesnost i jasno razumevanje, pa ga ti bolovi više nisu uznemiravali. Onda Blaženi reče Ānandi: „Ānanda, otići ćemo do Kusiṅāre.” – „Da, poštovani gospodine,” odgovori Ānanda.

*Pojevši hranu kovača Ćunde,
tako sam čuo,
mudroga silni bolovi zaokupiše,
kao da je na samrti.*

*Pošto je pojeo taj obrok,
u Učitelju se jaka se bolest pojavi.
I dok se još sa bolovima borio,
„Idem u Kusiṅāru,” reče Blaženi.*

Onda Blaženi skrete sa puta i dođe do nekog drveta, pa reče Ānandi: „Hajde, Ānanda, savij mi ogrtač načetvoro, pa ga prostri. Umoran sam, pa bih da sednem”. – „Da, poštovani gospodine,” odgovori Ānanda i pripremi mesto da učitelj sedne. Dok je sede, Blaženi ovako reče Ānandi: „Hajde, Ānanda, donesi mi vode da pijem. Žedan sam.”

Pošto je to čuo, Ānanda odgovori: „Poštovani gospodine, upravo sada je pet stotina kola prešlo preko ovog malog potoka. te sada to malo vode teče zamućeno, prljavo. Poštovani gospodine, nije daleko odavde reka Kukuṭṭhā, teče čista, prijatna, sveža i bistra, sa lepim obalama, zadivljujuća. Tamo će Blaženi ugasiti žeđ i osvežiti telo.”

Po drugi put...

Po treći put Blaženi reče: „Hajde, Ānanda, donesi mi vode da pijem. Žedan sam.” – „Da, poštovani gospodine”, reče poštovani Ānanda, pa uzevši prosjačku zdalu, otide do potoka. Voda u potoku je od tolikih točkova bila uzburkana, zamućena i prljava, ali dok je poštovani Ānanda prilazio, ona je sada potekla prozirna, čista i neuznemirena. Onda se poštovanom Ānandi javi ova misao: „Zadivljujuće je, čudesno je kolika je snaga i kolika je moć Blaženog! Voda u ovom potoku je od tolikih točkova bila uzburkana, zamućena i prljava, ali dok sam prilazio ona je potekla prozirna, čista i neuznemirena!”

Pošto je zahvatio vode u prosjačku zdalu, otide on do Blaženog, pa kada je došao, ovako reče: „Zadivljujuće je, poštovani gospodine, čudesno je, poštovani gospodine, kolika je snaga i kolika je moć Blaženog! Voda u ovom potoku je od tolikih točkova bila uzburkana, zamućena i prljava, ali dok sam prilazio ona je potekla prozirna, čista i neuznemirena! Popijte ovu vodu, Blaženi, popijte ovu vodu, Srećni!”

I Blaženi otpi vode. Onda praćen velikom grupom monaha otide do reke Kukuṭṭhe. Kad je stigao, uđe u nju i okupa se, otpi, pa izađe i ode do jednog mangovog gaja. Tu reče poštovanom Ćundaki: „Hajde, Ćundaka, savi mi gornji ogrtač načetvoro, pa ga prostri. Umoran sam, Ćundaka, hteo bih da legnem.” – „Da, poštovani gospodine”, odgovori Ćundaka i savi mu gornji ogrtač načetvoro. Onda Blaženi leže na desnu stranu, u lavlji položaj, sa jednim stopalom povrh drugog, svestan i sa jasnim razumevanjem, usmerivši misao na trenutak kada će ustati. A poštovani Ćundako sede ispred Blaženog.

*Otišavši do reke Kukuṭṭhe,
čiste, prijatne i bistre vode,
Učitelj uroni u nju, tela iznurenog,
u svetu nenadmašni Blaženi.*

*Kada se okupao i žeđ ugasio,
na obalu izađe, među monahe.
Pošto ih je tu podučio,
zaputi se on ka mangovom gaju.*

*Tu se obrati monahu Ćundaki:
„Rasprosti mi ogrtač savijen načetvoro.“
I Ćundaka na poziv Obuzdanoga,
hitro rasprostre savijeni ogrtač.
Na njega leže Učitelj tela iznurenog,
a pred njim sede monah Ćundaka.*

Onda Blaženi reče poštovanom Ānandi: „Može se dogoditi da Ćunda Kammāraputta bude potišten, ako ga neko kritikuje: 'Prijatelju, Ćunda, gubitak je za tebe, veliki gubitak, da je Tathāgata umro pošto je pojeo hranu od tebe isprošenu.' Takvu Ćundinu potištenost treba odagnati ovako: 'Prijatelju Ćunda, dobitak je za tebe, veliki dobitak, da je Tathāgata umro pošto je pojeo hranu od tebe isprošenu. Prijatelju Ćunda, čuo sa iz usta Blaženog: „Dve vrste isprošene hrane imaju isti dobar rezultat, donose isti dobar plod. One imaju mnogo veći rezultat, mnogo veći plod od bilo koje druge isprošene hrane. A koje dve? Ona posle koje je, pošto ju je pojeo, Blaženi dostigao najviše probuđenje. I ona posle koje je, pošto ju je pojeo, Blaženi dostigao potpuno oslobođenje, bez ostatka. Te dve vrste isprošene hrane imaju isti dobar rezultat, donose isti dobar plod, veći od bilo koje druge isprošene hrane. Prijatelju Ćunda, ti si već stekao kammu koja vodi dugom životu, sreći, dobrom glaslu, preporađanju u nebeskom svetu, kammu koja vodi ka dugom životu.' Ānanda, na taj način bi trebalo odagnati Ćundinu potištenost.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

*U onoga ko daje, zasluge se uvećavaju,
u obuzdanome mržnja se ne gomila,
Čestit čovek napušta zlodelo svako;
iskorenivši pohlepu, mržnju i obmanu,
do kraja oslobođen on postaje.*

8.6 Seljani iz Pāṭaligāme

Pāṭaligāmiya sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi lutao zemljom Māgadhom, praćen velikom grupom monaha, i stigao u Pāṭaligāmu. I dočuše nezaređeni sledbenici iz Pāṭaligāme: „Lutajući zemljom Māgadha, praćen velikom grupom monaha, zaista je Blaženi stigao u Pāṭaligāmu.” Onda oni dođoše do Blaženog, pokloniše mu se, pa sedoše sa strane. Dok su sedeli, ovako rekoše Blaženom: „Poštovani gospodine, neka Blaženi prenoći u našem odmoristu.” Blaženi ćutke prihvati ovaj predlog.

Videvši da se Blaženi saglasio, nezaređeni sledbenici iz Pāṭaligāme ustadoše sa svojih mesta, pokloniše se, pa pazeći da im Blaženi ostane sa desne strane, otidoše do odmorišta. Kada su stigli, raširiše prostirke posvuda, pripremiše mesta za sedenje, napuniše posudu sa vodom, upališe uljanu lampu, te se vratili do Blaženog. Kada su stigli, obavestili Blaženog da je sve spremno.

Onda se Blaženi obuče, uze svoju prosjačku zdalu i gornji ogrtač, te zajedno sa monasima ode do odmorišta, oprao noge, pa uđe u njega i sede licem okrenut prema istoku, naslonjen na središnji stub. Monasi isto tako oprao noge, pa uđu u odmorište i sedoše duž zapadnog zida, okrenuti ka istoku, tako da je Blaženi bio pred njima. I nezaređeni sledbenici iz Pāṭaligāme oprao noge, pa uđu u odmorište i sedoše duž istočnog zida, okrenuti ka zapadu, tako da je Blaženi bio pred njima. Onda Blaženi reče nezaređenim sledbenicima iz Pāṭaligāme:

„Kućedomaćini, pet je opasnosti za onoga ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu. Kojih pet? Onaj ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu, zbog svoje nepromišljenosti trpi veliki gubitak imetka. To je prva opasnost.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu, izbija na loš glas. To je druga opasnost.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu, u kojem god društvu da se nađe – plemića, brahmana, kućedomaćina ili asketa – oseća nesigurnost, nespokojstvo. To je treća opasnost.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu, umire zbunjen. To je četvrta opasnost.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu,

posle sloma tela, posle smrti, preporuča se u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, čak u čistilištu. To je peta opasnost. Tih je pet opasnosti, kućedomaćini, za onoga ko je bez vrline, ko je izgubio vrlinu.

Kućedomaćini, pet je koristi za onoga ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu. Kojih pet? Onaj ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu, zbog svoje promišljenosti veliki imetak stiže. To je prva korist.

Dalje, kućedomaćini, o onome ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu, širi se dobar glas. To je druga korist.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu, u kojem god društvu da se nađe – plemića, brahmana, kućedomaćina ili asketa – oseća sigurnost, spokojstvo. To je treća korist.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu, ne umire zbunjen. To je četvrta korist.

Dalje, kućedomaćini, onaj ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu, posle sloma tela, posle smrti, preporuča se na dobrom odredištu, čak u nebeskom svetu. To je peta korist. Tih je pet koristi, kućedomaćini, za onoga ko ima vrlinu, ko je razvio vrlinu.”

Pošto je Blaženi tokom dobrog dela noći nezaređene sledbenike iz Pāṭaligāme upućivao, podsticao, nadahnjivao i hrabrio govorom o Dhammi, na kraju im reče: „Na izmaku je noć, kućedomaćini, vreme je da učinite ono što mislite da treba.” Na to kućedomaćini iz Pāṭaligāme, ushićeni i obradovani rečima Blaženog, ustadoše sa svojih mesta, pokloniše se, pa pazeći da im Blaženi ostane sa desne strane, otidoše. Ne zadugo pošto su kućedomaćini iz Pāṭaligāme otišli, Blaženi ode na osamljeno mesto.

A u to vreme Sunidha i Vassakārā, glavni savetnici kralja Māgadhe, u Pāṭaligāmi su podizali utvrđenje kao odbranu od napada Vaḍḍija. U isto vreme mnogo božanstava, na hiljade njih, bili su zauzeli zemljište u Pāṭaligāmi. Na istom onom mestu na kojem su velika božanstva zauzela zemljište, na tom mestu su moćni gospodari i kraljevi savetnici nameravali da sebi podignu kuće. Na istom onom mestu na kojem su srednja božanstva zauzela zemljište, na tom mestu su srednje moćni gospodari i kraljevi savetnici nameravali da sebi podignu kuće. Na istom onom mestu na kojem su niža božanstva zauzela zemljište, na tom mestu su

niži gospodari i kraljevi savetnici nameravali da sebi podignu kuće. A Blaženi vide duhovnim okom, pročišćenim i koje nadmašuje ljudsko, da su ta božanstva, na hiljade njih, zauzela zemljište u Pāṭaligāmi...

Onda pred zoru, ustavši sa svog mesta, Blaženi ovako reče poštovanom Ānandi: „Ko to, Ānanda, pravi utvrđenje u Pāṭaligāmi?” – „Sunidha i Vassakārā, poštovani gospodine, glavni savetnici kralja Māgadhe, podižu u Pāṭaligāmi utvrđenje kao odbranu od napada Vaḍḍija.”

”Ānanda, baš kao da su se konsultovali sa božanstvima neba trideset trojice, tako Sunidha i Vassakārā, glavni savetnici kralja Māgadhe, podižu u Pāṭaligāmi utvrđenje kao odbranu od napada Vaḍḍija. Ovde sam, Ānanda, video duhovnim okom, pročišćenim i koje nadmašuje ljudsko, da su božanstva, na hiljade njih, zauzela zemljište u Pāṭaligāmi. I da na istom onom mestu na kojem su velika božanstva zauzela zemljište, na tom mestu moćni gospodari i kraljevi savetnici nameravaju da sebi podignu kuće. Na istom onom mestu na kojem su srednja božanstva zauzela zemljište, na tom mestu srednje moćni gospodari i kraljevi savetnici nameravaju da sebi podignu kuće. Na istom onom mestu na kojem su niža božanstva zauzela zemljište, na tom mestu niži gospodari i kraljevi savetnici nameravaju da sebi podignu kuće. Ānanda, sve dok postoji područje Arijevaca, sve dok se ovde trgovački putevi ukrštaju, ovaj grad Pāṭaliputta će biti glavni među gradovima.¹ Ali za Pāṭaliputtu će, Ānanda, postojati tri opasnosti: požar, poplava i razjedinjenost.

Onda Sunidha i Vassakārā, glavni savetnici kralja Māgadhe, dođoše do Blaženog i pozdraviše se sa njim. Kada taj učtivi i prijateljski razgovor bi završen, stadoše oni sa strane. Stojeći tako sa strane, ovako mu rekoše: „Neka Blaženi zajedno sa monaškom sanghom prihvati od nas poziv za obrok sutra.” I Blaženi ćutke prihvati.

Znajući da je Blaženi prihvatio, Sunidha i Vassakārā, glavni savetnici kralja Māgadhe, otidoše svome domu. Kada su stigli, dadoše da se pripreme različita ukusna jela i mnogo poslastica, pa poručiše Blaženom: „Vreme je, poštovani gospodine, obrok je spreman.” A ujutru se Blaženi obuče, uze svoju prosjačku zdelu i gornji ogrtač, pa praćen

¹ Na tom mestu zaista je izrastao moćni grad Pāṭaliputta, prestonica imperije cara Asoke. Arheološki nalazi na mestu gde se verovatno nalazila Asokina palata pokazuju spaljene drvene stubove potonule u blato – što je možda znak da je palata bila spaljena u nekom vojnom okršaju, pre nego što ju je potopila poplava.

velikom grupom monaha krenu put doma Sunidhe i Vassakāre, glavnih savetnika kralja Māgadhe. Kad je stigao, sede na unapred pripremljeno mesto. A Sunidha i Vassakāra, glavni savetnici kralja Māgadhe, svojim su rukama poslužili i različitim vrstama jela ugostili i nahranili monašku zajednicu, predvođenu Blaženim.

Kada je Blaženi jeo i oprao ruke i svoju prosjačku zdelu, Sunidha i Vassakāra, glavni savetnici kralja Māgadhe, odabraše niža mesta i sedošše sa strane. Dok su tako sedeli sa strane, Blaženi izrazi svoje odobravanje ovim stihovima:

*Ko u domu svome,
nahrani onoga ko je
mudar i čestit, obuzdan,
i svetačkim životom živi,
takav neka svoj dar posveti
bogovima koji na tom mestu žive.*

*Tako slavljani, oni njega slave,
tako poštovani, njega poštuju.
Kasnije saosećanja za njega imaju,
kao i majka za dete svoje,
a čovek sa kojim bogovi saosećaju,
uvek vidi ono što je dobro.*

Kada je tako Sunidhi i Vassakāri, glavnim savetnicima kralja Māgadhe, izrazio svoje odobravanje, Blaženi usta sa mesta na kojem je sedeo i otide.

A tom prilikom su Sunidha i Vassakārā, glavni savetnici kralja Māgadhe, pratili Blaženog u stopu: „Na koju gradsku kapiju asketa Gotama bude izašao, ta će se zvati 'Gotamina kapija'. Na kojem gazu asketa Gotama bude prešao reku Gang, taj će se zvati 'Gotamin gaz'.”

I tako, na koju gradsku kapiju je asketa Gotama izašao, ta postade „Gotamina kapija”. Onda Blaženi dođe do reke Gang. I tom prilikom je reka Gang bila nadošla do vrha, tako da je iz nje mogao da pije gavran stojeći na nasipu. Neki ljudi tragali su za čamcima, neki drugi tragali su za skelama, a neki su pravili splavove ne bi li prešli na drugu obalu. Na

to Blaženi hitro, kao kada bi snažan čovek ispružio savijenu ruku ili savio ispruženu ruku, zajedno za monaškom zajednicom, nestade sa ove obale Ganga i nađe se na drugoj. I vide Blaženi kako neki ljudi tragaju za čamcima, neki drugi tragaju za skelama, a neki prave splavove ne bi li prešli na drugu obalu.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

*Oni koji pređu uskomešanu bujicu,
čine to podigavši most, za sobom močvaru ostave.
I dok obični ljudi još uvek splav svezuju,
oštroumni su već na obali drugoj.*

8.7 Raskršće

Dvidhāpatha sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi lutao zemljom Kosala, idući glavnim putem, a poštovani Nāgasamāla mu je bio lični pratilac. I vide poštovani Nāgasamāla da se na jednom mestu put račva, pa reče Blaženome: „Blaženi, ovo je put, njime treba da idemo.”

Čuvši to, Blaženi odgovori poštovanom Nāgasamāli: „Ne, Nāgasamāla, ovo je put, njime treba da idemo.”

Po drugi put...

Po treći put poštovani Nāgasamāla reče Blaženome: „Blaženi, ovo je put, njime treba da idemo.” Po treći put Blaženi odgovori poštovanom Nāgasamāli: „Ne, Nāgasamāla, ovo je put, njime treba da idemo.”

Na to poštovani Nāgasamāla na licu mesta odloži prosjačku zdelu i ogrtač Blaženog na zemlju: „Evo, poštovani gopodine, zdelu i ogrtač Blaženog” i ode.

Idući tim putem, dogodilo se da poštovani Nāgasamāla naiđe na razbojнике, koji ga izudaraše šakama i nogama, razbiše mu zdelu i pocepaše ogrtač. Onda poštovani Nāgasamāla sa razbijenom zdelom i pocepanim ogrtačem dođe do Blaženog. Kad je stigao, pokloni se Blaženom, pa sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom: „Poštovani gopodine, idući onim putem, naiđoh na razbojнике, koji su me izudarali šakama i nogama, razbili mi zdelu i pocepali ogrtač.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

*Putujući zajedno, pomešan,
sa nekim ko ne zna, znalac
shvativši da je ta osoba loša,
napusti je, k'o mlada čaplja močvaru.*

8.8 Visākha

Visākha sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥīja, u Istočnom parku, u palati Migārine majke. U isto vreme je Visākhina unuka, draga i ljupka, bila preminula. Onda u ranu zoru Visākha, Migārina majka, mokre odeće i kose, dođe do Blaženog, pokloni se, pa sede sa strane. Dok je tako sedela, Blaženi joj reče: „Otkuda ideš, Visākha, tako mokre odeće i kose, zašto si u ranu zoru došla ovamo? Želiš li, Visākha, onoliko dece i unuka koliko je ljudi u Sāvathiju?” – „Želela bih, Blaženi, onoliko dece i unuka koliko je ljudi u Sāvathiju.”

„Ali koliko ljudi, Visākha, svakoga dana umre u Sāvattḥīju?” – „Deset ljudi, Blaženi, svakoga dana umre u Sāvattḥīju. Devet ljudi... Osam... Sedam... Šest... Pet... Četiri... Tri... Dva čoveka, Blaženi, svakoga dana umre u Sāvattḥīju. Jedan čovek, Blaženi, svakoga dana umre u Sāvattḥīju. Nema dana da neko ne umre u Sāvattḥīju.”

„Pa šta onda misliš, Visākha, da li bi ikada bila bez mokre odeće i kose?”

„Sigurno da ne, poštovani gospodine. Onda, bolje da nemam toliko dece i unuka!”

„Za one koji imaju stotinu voljenih, Visākha, za njih postoji stotinu patnji. Za one koji imaju devedeset voljenih, Visākha, za njih postoji devedeset patnji. Za one koji imaju osamdeset... sedamdeset... šezdeset... pedeset... četrdeset... trideset... dvadeset... deset... devet... osam... sedam... šest... pet... četiri... tri... dva... Za one koji imaju jednog voljenog, Visākha, za njih postoji jedna patnja. Za one koji nemaju voljenih, Visākha, za njih ne postoji patnja. Takvi su, kažem, oslobođeni tuge, grozničavosti i naricanja.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

*Kakva god da su tuga i naricanje,
i mnoge druge patnje u svetu ovome,
sve one iz voljenog izvira,
bez voljenog one ne nastaju.*

*Zato su srećni i bez suza oni
bez veza ljubavi za bilo čim na svetu.
I zato ko želi ono što je bez tuge i groznice,
neka ne gaji ljubav za bilo šta na svetu ovome.*

8.9 Dabba I

Paṭhamadabba sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Rādagahe, u Bambusovom gaju, na mestu gde se hrane veverice. Onda poštovani Dabba Mallaputta dođe do Blaženog, pokloni mu se i sede sa strane. Dok je sedeo, ovako reče Blaženom: „Srećni, došlo je vreme za moje konačno utrnuće.” – „Sada je vreme, Dabba, da učiniš kako misliš da treba.”

Onda poštovani Dabba ustade sa svog mesta, pokloni se, pa pazeći da mu Blaženi ostane sa desne strane, uzdiže se u nebo. Sedeći ukrštenih nogu u vazduhu, uđe on u elemenat vatre i iz njega izađe, dostigavši potom konačno utrnuće.

I dok je poštovani Dabba Mallaputta dostizao konačno utrnuće, a njegovo telo buktalo i sagorevalo, nikakvo ugljvlje, niti pepeo nisu se mogli videti na tom mestu. Baš kao što se, kada ghi ili ulje gore i sagorevaju, nikakvo ugljvlje, niti pepeo ne mogu videti, isto tako dok je poštovani Dabba Mallaputta dostizao konačno utrnuće, a njegovo telo buktalo i sagorevalo, nikakvo ugljvlje, niti pepeo nisu se mogli videti na tom mestu.

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:

*Razloži se telo, prestade opažaj,
osećaj ohlađen postade,
smiriše se izrazi volje, svest uminu.*

8.10 Dabba II

Dutiyadabba sutta

Ovako sam čuo. Jednom je Blaženi boravio kraj Sāvattḥija, u Đetinom gaju, u manastiru koji je podigao Anāthapiṇḍika. Tu se on ovako obrati monasima: „Monasi”. – „Da, poštovani gospodine”, odgovoriše oni. A Blaženi ovako nastavi:

„Monasi, dok je Dabba Mallaputta – uzdigavši se u nebo, te sedeći ukrštenih nogu u vazduhu, ušao u elemenat vatre i iz njega izašao – dostigavši potom konačno utruće, a njegovo telo buktalo i sagorevalo, nikakvo ugljevlje, niti pepeo nisu se mogli videti na tom mestu. Baš kao što se, kada ghi ili ulje gori i sagoreva, nikakvo ugljevlje, niti pepeo ne mogu videti, isto tako dok je poštovani Dabba Mallaputta dostizao konačno utruće, a njegovo telo buktalo i sagorevalo, nikakvo ugljevlje, niti pepeo nisu se mogli videti na tom mestu.”

Onda Blaženi, razumevši značenje svega toga, izgovori ove nadahnute reči:”

*Baš kao što kod gvozdеноg koplja,
u vatri užarenog,
pa se postepeno hladi,
sudbina te vreline ostaje nepoznata,
isto je sa potpuno oslobođenima,
što pređu bujicu zadovoljstava čula:
nepoznata ostaje sudbina onih
što dosegoše nerazrušivi mir.*

II

ITIVUTTAKA
Tako je rečeno

Uvod

Kao i *Udāna*, u *Itivuttaka* je knjiga koja je svoje mesto našla u okviru zbirke *Khuddaka nikāya*, petog i poslednjeg dela *Sutta piṭake*, „košare” Pali kanona u kojoj su sakupljeni Budini govori (*sutta*). Ova zbirka od 112 kratkih *sutta* je mešavina proze i stihova, a njeno autorstvo tradicija pripisuje Khuḍḍutari, sluškinji na dvoru kralja Udene u Kosambiju. Pravo ime joj je bilo Uttara, ali pošto je bila pogrbljena (*khuddā*), i ovaj epitet je dodat njezinom imenu. Inače, kraljica Samavati je svaki dan davala osam novčića Khuḍḍutari da na pijaci, od najboljeg cvečara, kupi cveće za dvor. Sluškinja bi kupila za četiri novčića, a druga četiri bi zadržala za sebe. Jednoga dana Buda je sa svojim učenicima stigao u Kosambi i onaj cvečar po imenu Sumana pozvao ga je na ručak u svoj dom. Kada je tog jutra, kao i obično, Khuḍḍuttara došla da kupi cveće, pozvao ju je da učestvuje u darivanju hrane monasima i čuje Budin govor posle toga. Kada se saslušala Budine reči, potpuno je razumela učenje i dostigla nivo probuđenja koji se zove ulazak u tok (*sotapanna*).

Toga dana kupila je cveća za svih osam novčića i svojoj kraljici priznala da je sve do tog dana krala polovinu dobijenog novca. Jer jedna od osobina onih koji su ušli u tok je da se drže vrlo visokog standarda vrline i nisu u stanju da počine bilo šta nemoralno, kao što je recimo krađa ili laganje. Ali kraljicu je mnogo više zanimalo šta je to ona naučila od Bude i Khuḍḍuttara joj je ispričala šta je čula. Pošto kraljici nije bilo dopušteno da izađe iz dvora i sluša Budu kako podučava tokom boravka u gradu, dosetila se da redovno šalje svoju oštroumnu sluškinju. Ova bi po povratku u palatu pred njom i pet stotina njezinih pratilja ponovila sve što je čula toga dana. Otuda svaki od ovih govora počinje sluškinjinim rečima „Ovako reče (*iti vuttaka*), Blaženi”. Sledi prozni deo učenja, a potom na kraju, slično kao u *Udāni*, i stihovi.

Pošto su imale priliku da se napoje takvim obiljem mudrosti, kraljica i njene pratilje su posle izvesnog vremena takođe dostigle isti stepen probuđenja kao i sluškinja. U znak zahvalnosti su Khuđđuttari rekly da više ne mora da bude njihova služavka i da će je tretirati kao svoju majku i učiteljicu. Tako se veruje da su 112 govora koji slede verni zapis onoga što je Khuđđuttara uspela da nauči od Bude, dok je boravio u Kosambiju. Zahvaljujući ovakvom podvigu, Buda je kasnije označio Khuđđuttaru kao prvu po učenosti među svojim nezaređenim sledbenicama.

Komentar za *Itivuttaku* napisao je monah po imenu Dhammapāla u VI ili VII veku, a prevod na kineski načinio je slavni kineski hodočasnik i erudita Hsüan-tsang, koji je između 629. i 645. putovao po Indiji, proučavao Budino učenje i sakupljao kanonske tekstove. U Kinu se vratio sa ukupno 657 tekstova, od kojih je eto neke i sam preveo. Kada se uporede pali i kineska verzija, vidimo da u ovoj drugoj nedostaju neki govori iz prve, naročito iz trećeg i četvrtog dela, pa se otuda pretpostavlja da su oni kasnije pridodati ovoj zbirci.

Slično Zbirci brojčano grupisanih govora (*Āṅguttara nikāya*), u kojoj su govori razvrstani u jedanaest poglavlja, prema broju stvari o kojima se u njima govori, od jedne do jedanaest, 112 kratkih govora u Itivuttaki su takođe grupisani u četiri poglavlja (*nipāta*): poglavlje jedinica, poglavlje dvojki, poglavlje trojki i poglavlje četvorki, a u njima Buda podučava o isto tolikom broju stvari. Tako prvo poglavlje sadrži ukupno 27 govora, drugo 22, treće poglavlje je najveće, sa 50 govora, i poslednje ima svega 13 govora. Svako od ovih poglavlja je, prema uobičajenom postupku organizovanja kanona, podeljeno na manje odeljke (*vagga*), koji obično sadrže po deset sutta, ali u ovom prevodu nismo obeležavali te odeljke.

Tematski posmatrano, ovi kratki govori pokrivaju širok dijapazon, od osnovnih pitanja morala, kao što su korisni i štetni postupci, preko umerenosti u jelu ili kajanja zbog svega dobrog što nismo učinili i svega lošeg što jesmo učinili, pa do duboko duhovnih pitanja kakvo je priroda nibbāne. Najveći deo ovih govora se nalazi samo u ovoj zbirci, ali ima nekoliko onih koji se mogu naći i na drugim mestima u Kanonu. Isto tako i forma izlaganja u ovim suttama, gde imamo prvo prozni deo,

pa zatim zaključak u stihovima, korišćen je i u drugim zbirkama Pali kanona, naročito u *Aṅguttara nikāyi*. Na kraju, dodajmo da ove govore treba čitati sasvim lagano i pažljivo, ostavljajući sebi vremena da iza svakoga zastanemo i promislimo, na koji način se njihova poruka može primeniti u našem životu. Samo na taj način druženje sa *Itivuttakom* neće biti tek čitanje još jedne mudre knjige (toliko toga smo ih već pročitali!), već lagano putovanje ka sopstvenom miru i sreći, na kojem nam je vodič lično Buda.

POGLAVLJE JEDINICA

Ekanipāta

1. Pohlepa

Lobha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, jednu stvar napustite i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.¹ Koju to? Pohlepa je ta jedna stvar. Napustite pohlepu i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

Pohlepom obuzeta, bića stižu na loše odredište.²

Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.

Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.

To su reči Blaženog koje sam čula.

2. Mržnja

Dosa sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, jednu stvar napustite i garantujem vam da ćete dostići

¹ Ne-povratnik (*anāgāmi*) jeste treći stupanj probuđenja, viši od ulaska u tok i jednom-povratnika, a niži od arahanta. Onaj ko ga je dostigao, iskorenio je okov žudnje i odbojnosti, tako da će se preporoditi u jednom od pet nebeskih svetova nazvanih čista boravišta (*suddhāvāsa*) i tamo dostići konačno probuđenje. Komentar kaže da pohlepa (*lobha*) ovde ima uže značenje žudnje za čulnim zadovoljstvima (*kāmarāga*). Okov žudnje za večnim postojanjem iskorenjuje tek arahant.

² Ovo se pre svega odnosi na tri sveta koja su niža od ljudskog: paklovi, svet životinja i svet gladnih duhova (*peta*), ali bi isto tako mogli da budu loši životni uslovi unutar sveta ljudi.

stupanj ne-povratnika. Koju to? Mržnja¹ je ta jedna stvar. Napustite mržnju i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Mržnjom obuzeta, bića stižu na loše odredište.
Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

3. Obmanutost

Moha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, jednu stvar napustite i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika. Koju to? Obmanutost je ta jedna stvar. Napustite je i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Obmanom obuzeta, bića stižu na loše odredište.
Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

4. Bes

Kodha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, jednu stvar napustite i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika. Koju to? Bes je ta jedna stvar. Napustite je i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.”

¹ Nasuprot pohlepi, mržnja (*dosa*) biva elimisana tek na putu ne-povratnika. Prema komentaru, među lošim osobinama pomenutim u narednim govorima, mržnja i prezir su do kraja iskorenjeni tek na putu ne-povratnika, a obmanutost i sujeta tek na putu arahanta.

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Besom obuzeta, bića stižu na loše odredište.
Potpuno ga razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju ga.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

5. Prezir

Makkha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, jednu stvar napustite i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika. Koju to? Prezir je ta jedna stvar. Napustite je i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Prezirom obuzeta, bića stižu na loše odredište.
Potpuno ga razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju ga.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

6. Sujeta

Māna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, jednu stvar napustite i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika. Koju to? Sujeta je ta jedna stvar. Napustite je i garantujem vam da ćete dostići stupanj ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*„Sujetom obuzeta, bića na loše odredište stižu.
Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.”*

To su reči Blaženog koje sam čula.

7. Potpuno razumevanje svega

Sabbapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja svega,¹ bez potpunog hlađenja strasti prema tome i napuštanja, nije moguće stići na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje svega, u kome su strasti prema svemu ohlađene i napustio ga je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Znajući sve sa svih strana,
u svemu užitak ne nalazi:
taj je, jasno shvativši sve,
svakoj patnji umakao.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

8. Potpuno razumevanje sujete

Mānapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja sujete, bez potpunog hlađenja strasti prema njoj i napuštanja, nije moguće stići na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje sujete, u kome su strasti prema njoj ohlađene i napustio ju je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ljudi su obuzeti sujetom.
Sputani sujetom se ushićuju bivanjem.*

¹ Prema komentaru, „sve” se odnosi na *sakāyadhammā*: elemente bića, to jest pet sastojaka podložnih vezivanju (*upādānakkhandha*) – materijalni oblik, osećaj, opažaj, mentalni obrasci i svest. Oni čine „sve” ili totalitet našeg iskustva. Komentar objašnjava „Direktno znanje” (*abhiññā*) kao znanje o stvarima koje nije iskrivljeno, već jasno vidi njihove osnovne karakteristike. „Potpuno razumevanje” (*pariññā*) objašnjava se kao razumevanje uslovljenih stvari kao prolaznih, nezadovoljavajućih i ne pod našom kontrolom, što kulminira napuštanjem vezivanja.

*Ne razumevajući do kraja sujetu,
uvek se iznova rađaju.¹*

*Al' oni koji sujetu napuste,
njenim razaranjem oslobođeni bivaju;
takvi, raskinuvši okov sujete,
svakoj patnji umakli su.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

9. Potpuno razumevanje pohlepe

Lobhapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja pohlepe, bez potpunog hlađenja strasti prema njoj i napuštanja, nije moguće stići na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje pohlepe, u kome su strasti prema njoj ohlađene i napustio ju je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Pohlepom obuzeta, bića na loše odredište stižu.
Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

10. Potpuno razumevanje mržnje

Dosapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja mržnje, bez potpunog hlađenja strasti prema njoj i napuštanja, nije moguće stići

¹ Nove egzistencije (*punabhava*). Videti Ud 3:10. *Bhava*: bivanje, nastajanje ili egzistencija samo je jedan od faktora u formuli uslovljenog nastanka (*paṭiċċa-samuppāda*). Biće nastaje iz vezivanja i vodi ka rođenju, patnji i smrti.

na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje mržnje, u kome su strasti prema njoj ohlađene i napustio ju je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

Mržnjom obuzeta, bića na loše odredište stižu.

Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.

Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.

To su reči Blaženog koje sam čula.

11. Potpuno razumevanje obmanutosti

Mohapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja obmane, bez potpunog hlađenja strasti prema njoj i napuštanja, nije moguće stići na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje obmane, u kome su strasti prema njoj ohlađene i napustio ju je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

Obmanom obuzeta, bića na loše odredište stižu.

Potpuno je razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju je.

Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.

To su reči Blaženog koje sam čula.

12. Potpuno razumevanje besa

Kodhapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja besa, bez potpunog hlađenja strasti prema njemu i napuštanja, nije moguće stići na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje besa, u kome su strasti prema njemu ohlađene i napustio ga je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Besom obuzeta, bića na loše odredište stižu.
Potpuno ga razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju ga.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

13. Potpuno razumevanje prezira

Ṁakkhapariññā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bez direktnog znanja i potpunog razumevanja prezira, bez potpunog hlađenja strasti prema njemu i napuštanja, nije moguće stići na kraj patnje. Ali onaj ko ima direktno znanje i potpuno razumevanje prezira, u kome su strasti prema njemu ohlađene i napustio ga je, takav jeste u stanju da stigne na kraj patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Prezirom obuzeta, bića na loše odredište stižu.
Potpuno ga razumevši, oni sa jasnim uvidom napuštaju ga.
Na taj način nikada više se u ovaj svet ne vraćaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

14. Neznanje kao prepreka

Aviddānīvarana sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ne vidim nijednu drugu prepreku zbog koje ljudi tako dugo putuju u krugu preporađanja kao što je to neznanje.¹ Sputani neznanjem, ljudi tako dugo putuju u krugu preporađanja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

¹ Neznanje (*aviddā*) – sinonim sa obmanutost (*moha*) – o patnji, njenim pravim uzrocima, prestanku i plemenitom osmostrukom putu koji vodi do prestanka patnje. Krug preporađanja (*samsāra*) je večno lutanje od jednog do drugog rođenja, koje nema ni početak ni kraj, sve dok ne postanemo probuđeni.

*Nijedna druga stvar
ne zarobi ljude tako da bez prekida
tumaraju dan i noć,
kao kada su obmanom ophrvani.*

*Ali oni koji, iz obmane izašavši,
probiju gusti mrak,
ne tumaraju više.
Klica patnje u njima iščupana je.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

15. Žudnja kao okov

Taṅhāsaṃyojana sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, ne vidim nijedan drugi okov zbog kojeg ljudi tako dugo
putuju u krugu preporađanja kao kao što je to žudnja. Okovani žud-
njom, ljudi tako dugo putuju u krugu preporađanja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Združen sa žudnjom,
čovjek dugo putuje krugom preporađanja.
Kada je u takvom ili sličnom stanju,
za njega izlaza nema.*

*Razumevši tu opasnost,
da žudnja porađa patnju,
bez žudnje, vezanosti oslobođen,
sabran monah putem hodi.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

16. Učenik I

Paṭhamasekha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ne vidim nijedan drugi unutrašnji faktor kao što je temeljno razmatranje,¹ koji monahu donosi toliko dobrobiti u njegovom vežbanju, monahu koji još nije dostigao cilj, već je i dalje na putu ka krajnjoj sigurnosti od okova.² Monah koji temeljno razmatra stvari, napušta ono što je štetno i razvija ono što je korisno.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Temeljno razmatranje
kao kvalitet monaha koji vežba:
ništa drugo ne doprinosi toliko
dostizanju najvišeg cilja.
Monah, temeljan u svom nastojanju,
na kraj patnje stiže.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

17. Učenik II

Dutiyasekha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ne vidim nijedan drugi spoljašnji uticaj kao što je dobro prijateljstvo, koji monahu donosi toliko dobrobiti u njegovom vež-

¹ *Āṅga* ima osnovno značenje: ud ili sastavni deo nečega. Ovde i u narednom govoru označava ključni faktor ili uslov za oslobođenje od patnje. Pomno razmatranje (*yoniso manasikāra*) znači posvetiti nepodeljenu pažnju nekoj stvari ili situaciji na način koji je koristan za praktikovanje puta. Komentari pominju gledanje na tu stvar kao na prolaznu, nezadovoljavajuću, ne pod našom kontrolom i kao neprivlačnu, umesto obrnuto, kao i izbegavanje besplodnih spekulacija o njoj.

² Učenik (*sekha*) jeste plemeniti sledbenik koji još uvek nije postao arahant, ali vežba kako bi dostigao taj cilj. Sa druge strane, arahant ili plemeniti se zove asekhā: onaj ko više nema šta da uči, ko je završio vežbanje. Krajnja sigurnost od okova (*anuttara yogakkhema*) znači oslobođenje od četiri okova (*yogā*): žudnje za čulnim zadovoljstvima, žudnje za večnim postojanjem, vezanost za gledišta i neznanje.

banju, monahu koji još nije dostigao cilj, već je i dalje na putu ka krajnjoj sigurnosti od okova.¹ Monah koji ima dobrog prijatelja, napušta ono što je štetno i razvija ono što je korisno.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Kada je sa dobrim prijateljem,
monah je krotak, pun poštovanja,
čini ono što mu prijatelj savetuje,
jasno razume, promišljen,
tako se malo-pomalo može približiti
zbacivanju svih okova.²*

To su reči Blaženog koje sam čula.

18. Razdor u monaškoj zajednici

Saṅghabheda sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

”Jedna stvar, kada nastane u ovom svetu, nastane na štetu mnogih, na nesreću mnogih, na štetu, nesreću i patnju mnogih bića, ljudskih i božanskih. A koja? Razdor u monaškoj zajednici.³ Kada se zajednica podeli, nastaju uzajamne svađe, uzajamno vređanje, udruživanje jednih protiv drugih, udaljavanje jednih od drugih. Tada oni sa malo poverenja

¹ U *Visuddhimaggi*, pogl. III dobar prijatelj (*kalyāṇamitta*) jeste učitelj, onaj ko nam odredi objekat meditacije. U SN 3:18 se kaže da nas dobro prijateljstvo ohrabruje da negujemo i razvijamo plemeniti osmostruki put. U istom govoru, Buda kaže: „Ānanda, imajući mene za dobrog prijatelja, bića koja su podložna rođenju bivaju oslobođena od rođenja, bića koja su podložna starosti bivaju oslobođena od starosti, bića koja su podložna bolesti... smrti... tuži... naricanju... patnji... jadu... očaju, bivaju oslobođena od očajanja.”

² Okova (*samyodāna*) ima deset: verovanje u trajno sopstvo, sumnja, vezivanje za pravila i rituale, žudnja za čulnim zadovoljstvima, zlovolja, žudnja za oblicima, žudnja za bezobličnim, prezir, nemir i neznanje. Onaj ko je ušao u tok je raskinuo prva tri, a jednom-povratnik je oslabio četvrti i peti. Ne-povratnik je uklonio prvih pet okova, a arahant je raskinuo svih deset.

³ Komentar govori o razdoru u sanghi koji je izazvao Devadatta, Budin rođak. U vezi sa Devadattom, videti govor broj 40. Svesno izazvati razdor u sanghi vodi do preporađanja u jednom od paklova i boravak tamo tokom čitavog eona.

u učenje potpuno gube poverenje, dok neki od onih koji su puni poverenja menjaju mišljenje.”¹

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Na čitav eon lišavanja, paklova,
osuđen je ko izazove rasep u sanghi.
Uživajući u deljenju, nerazborit,
sigurnosti od okova biva lišen.
Razdelivši sanghu na grupe,
kuva se on čitav eon u paklu.²*

To su reči Blaženog koje sam čula.

19. Jedinstvo monaške zajednice

Saṅghasāmaggi sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

”Jedna stvar, kada nastane u ovom svetu, nastane na korist mnogih, na sreću mnogih, na korist, dobrobit i sreću mnogih bića, ljudskih i božanskih. A koja? Jedinstvo monaške zajednice. Kada je zajednica jedinstvena, nema međusobnih svađa, nema vređanja, ni udruživanja jednih protiv drugih, nema udaljavanja jednih od drugih. Tada oni sa malo poverenja u učenje stiču veće poverenje, dok kod onih koji već imaju poverenje, ono postaje još čvršće.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*„Sreća je jedinstvo u sanghi
i srećan je ko doprinosi tome.
Uživajući u skladu, razborit,
nije lišen prilike da okove zbací.³*

¹ Oni obični ljudi čije poverenje još nije razvijeno, oni koji su pokazali interes za Budino učenje, ali mu se još uvek nisu sasvim posvetili.

² *Kappa*, eon ili svetski ciklus, u budističkoj kosmologiji predstavlja ogroman vremenski period, tokom kojeg se naš univerzum širi i potom skuplja. Ovakvi ciklusi se nadovezuju jedan na drugi beskonačno.

³ Još uvek ima priliku da dosegne sigurnost od četiri okova i tako postane arahant. Videti fusnotu 10 gore.

*Unevši jedinstvo u sanghu,
uživa on čitav eon na nebesima.”*

To su reči Blaženog koje sam čula.

20. Iskvaren um *Paduṭṭhaćitta sutta*

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ima slučajeva kada je nekoj osobi um iskvaren. Obuhvativši takav um svojim umom, zaključujem: 'Ukoliko bi ova osoba u ovom trenutku umrla, završila bi u paklu, baš kao da je neko tamo odnese i ostavi.' A zašto? Zato što je njezin um iskvaren. Zbog iskvarenog uma, ima slučajeva kada se bića — posle sloma tela, posle smrti — preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Videvši slučaj osobe iskvarenog uma,
Probuđeni ga objasni prisutnim monasima.
Ako bi ta osoba umrla u tom trenutku,
zbog iskvarenog uma preporučila bi se u paklu,
baš kao kad bi je neko poneo i ostavio tamo.
Iskvarenost uma uzrok je da bića
na loše odredište odlaze.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

21. Predan um *Pasannaćitta sutta*

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ima slučajeva kada je nekoj osobi um predan.¹ Obuhva-

¹ *Pasannaćitta*: jasan, blistav, pročišćen, predan um. Prema komentaru, ova složenica znači imati poverenje u trostruki dragulj, kao i u zakon kamme, da voljni postupci donose svoje plodove.

tivši takav um svojim umom, zaključujem: 'Ukoliko bi ova osoba u ovom trenutku umrla, ona bi se našla na nebu, baš kao da je neko tamo odnese i ostavi.' A zašto? Zato što je njezin um predan. Zbog predanog uma, ima slučajeva kada se bića, posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u nebeskom svetu."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Videvši slučaj osobe predanoga uma,
Probudeni ga objasni prisustnim monasima.
Ako bi ta osoba umrla u tom trenutku,
zbog svog predanog uma, preporodila bi se na nebu,
baš kao kad bi je neko poneo i ostavio tamo.
Predanost uma uzrok je da bića
na dobro odredište odlaze.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

22. Prijateljska ljubav

Metta sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ne oklevajte da činite dobra dela. Njihovi plodovi su samo drugo ime za sreću, za ono što je poželjno, užitak, drago i prijatno. Ja to dobro znam,¹ jer sam dugo plodove svojih dela doživljavao kao poželjne, kao užitak, drage i prijatne. Razvijajući u umu prijateljsku ljubav² tokom sedam godina, potom se sedam eona skupljanja i širenja ovoga sveta nisam vraćao u njega. Tokom skupljanja, išao sam u područje neprekidnog sjaja.³ Tokom širenja preporučao sam se u praznom Brahminom boravištu. Tamo sam bio veliki Brahma, nenadmašni pobednik,

¹ Zahvaljujući sećanju na prethodne živote.

² Prijateljska ljubav (*mettā*) prvo je od četiri „uzvišena boravišta” (*brahmavihāra*) ili neograničena stanja ljubavi, saosećanja, radosti zbog sreće drugih i spokojstva.

³ Područje neprekidnog sjaja (*ābhassara*) ne biva uništeno na kraju eona, kad se čitav kosmos ponovo vrati u jednu tačku. Kada započne novi ciklus širenja kosmosa, odatle dolaze bića koja ga nastane. Prvi koji se rodi je veliki Brahma, visoko pozicionirano božanstvo u okviru budističke kosmologije.

svevideći i svemoćan. Takođe sam trideset šest puta bio Sakka, gospodar bogova. Više stotina puta bio sam kralj, pravedni vladar što pokreće točak Zakona, pravedni kralj Dhamme, osvajač sve četiri strane sveta, što potpuno gospodari unutrašnjošću, opremljen sa sedam blaga¹ – a da ne govorim koliko puta sam bio lokalni kralj. I tako mi se ova misao javila: 'Kojeg mog postupka je sve ovo plod, kojeg postupka rezultat, pa sada posedujem tako ogromnu snagu i moć?' Zatim ovako pomislih: 'Ovo je plod [tri vrste] mojih postupaka, rezultat tri vrste postupaka: velikodušnosti, samousavršavanja i umerenosti'. Zato sada posedujem tako ogromnu snagu i moć."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Vežbati sebe treba u hvale vrednim delima,
što dugotrajno blaženstvo donose –
negovati darežljivost, život u miru
i um ispunjen ljubavlju.
Razvijajući te tri stvari koje sreću donose,
mudrac se preporađa u svetu nepomućenog blaženstva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

23. Dve dobrobiti

Ubhayattha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ako se jedna stvar neguje i često čini, čini nam obe vrste dobra dostižnim: dobrobit u ovom životu i dobrobit u onima koji dolaze. Koja je to jedna stvar? Prilježnost u dobrim delima. Ta jedna stvar, ako se neguje i često čini, čini nam obe vrste dobra dostižnim: dobrobit u ovom životu i dobrobit u životima koji dolaze.” Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Mudri savetuju marljivost u činjenju dobrih dela.
Mudrac koji je takav, osigurava sebi dve vrste dobra:*

¹ Pravedni kralj je svetovni pandan Budin. Tih sedam blaga su simboli kraljevske moći i dostojanstva: božanski točak, savršeni dragulj, slon-predvodnik, čistokrvi konj, prvržena žena, savesni čuvar trezora i mudri savetnik.

*dobro vidljivo već u ovome životu i dobro u životu što tek sledi.
Ko tako dobrim tako sebe obezbedi, njega mudracem nazivaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

24. Hrpa kostiju

Aṭṭhipuñña sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Jedna osoba koja luta i preporađa se čitav eon, ostavila bi za sobom čitavu gomilu kostura, masu kostiju, hrpu kostiju visoku poput ove Vepula planine, ako bi ih samo neko sakupio na gomilu i ta gomila ostala nerazorena.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Skup kostiju samo jedne osobe
tokom jednog eona
činio bi hrpu ravnu planini,
tako reče veliki mudrac.*

*Objavio je da bi bila poput
velike Vepula planine
severno od Lešinareve hridi,
kraj Giribbađe, u zemlji Māgadhi.*

*Ali kada takva osoba uvidi
s pravim razumevanjem
četiri plemenite istine —
patnju, stvaranje patnje,
nadilaženje patnje i plemeniti osmostruki put,
tu stazu što vodi smirenju od patnje —
takav, preporodivši se još najviše sedam puta,
na kraj čitave te patnje stiže,
tako što raskine sve okove.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

25. Laž

Musāvāda sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

”Za onoga ko zgreši u jednoj stvari, kažem vam, ne postoji loše delo koje neće učiniti. A koja je to jedna stvar? To je, monasi, smišljena laž.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ko zgreši u jednog stvari,
onaj što laži izgovara
ne mareći za svet koji dolazi posle:
ne postoji loše delo koje ne može učiniti.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

26. Darivanje

Dāna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, kada bi druga bića znala, kao što ja znam, rezultat davanja i deljenja sa drugim, ona ne bi jela, a da ne daju, niti bi sebičnost obuzela njihove umove i tu ostala. Čak i da im je to poslednji zalogaj, poslednji komad, ne bi jela, a da ne dele, ako bi bilo nekog da primi njihov dar. Ali pošto bića ne znaju, kao što ja znam, rezultat davanja i deljenja sa drugim, ona jedu, a da ne dele. Sebičnost im obuzme umove i tu ostane.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Kada bi samo bića znala – reče veliki mudrac –
koliko veliki plod donosi deljenje sa drugima,
tada bi iz uma prljavštinu pohlepe uklonili
i u pravi čas s radošću darivali plemenite,
što svaki dar u blagoslov pretvaraju.*

*Dajući obilje hrane kao ponudu
onima koji su te ponude najvredniji,*

*mnogi darovatelji kada sa ovoga sveta odu,
pravo na nebo odlaze.*

*Obrevši se tamo na nebu,
uživaju preplavljeni čulnim užicima.
I tako sebičnosti lišeni baštine
plodove svoje velikodušnosti.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

27. Prijateljska ljubav

Mettābhāvana sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, koji god da su načini sticanja dobrobiti, ne vrede ni šesnaestinu koliko oslobađanje uma zahvaljujući prijateljskoj ljubavi. Oslobađanje uma prijateljskom ljubavlju ih sve nadmašuje, te sija, zrači i blista. Baš kao što svetlost svih zvezda nije ravna ni jednoj šesnaestini svetlosti meseca, već ih mesec sve nadmašuje, te sija, zrači i blista, isto tako koji god da su načini sticanja dobrobiti, ne vrede ni šesnaestinu koliko oslobađanje uma zahvaljujući prijateljskoj ljubavi. Oslobađanje uma prijateljskom ljubavlju ih sve nadmašuje, te sija, zrači i blista.

Baš kao što u poslednjem mesecu monsuna, u jesen, kad je nebo čisto i bez oblaka, sunce, penjući se po nebu, osvaja svemir uronjen u tamu, sija, zrači i blista, isto tako, koji god da su načini sticanja dobrobiti, ne vrede ni šesnaestinu koliko oslobađanje uma zahvaljujući prijateljskoj ljubavi. Oslobađanje uma prijateljskom ljubavlju ih sve nadmašuje, te sija, zrači i blista.

Baš kao što u mraku, pred svitanje, jutarnja zvezda sija, zrači i blista, isto tako koji god da su načini sticanja dobrobiti, ne vrede ni šesnaestinu koliko oslobađanje uma zahvaljujući prijateljskoj ljubavi. Oslobađanje uma prijateljskom ljubavlju ih sve nadmašuje, te sija, zrači i blista.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Onome ko sabran razvija ljubav bezgraničnu,
ko ugleda kraj vezivanja, okovi bivaju sve tanji.
Ako čistoga uma prijateljsku ljubav oseća
makar i za samo jedno biće, time sve bolji postaje.
A plemeniti uma punog saosećanja za sva bića,
utoliko više zasluga stiću.
Kraljevi-mudraci osvojiše mnogoljudnu zemlju,
te sad tu sad tamo žrtvene obrede izvode:
žrtvovanje konja, žrtvovanje ljudi,
rituale sa vodom, rituale sa soma pićem,
i druge „neograničene” ceremonije.¹
Ali sve to nije vredno ni jednu šesnaestinu
dobro razvijenog uma ispunjenog ljubavlju,
baš kao što ni sjaj svih sazvežđa ne vredi
ni jednu šesnaestinu Mesečeve svetlosti.*

*Onaj ko niti ubija, niti navodi druge da ubijaju,
koji niti osvaja, niti nagovara druge da osvajaju,
negujući prijateljsku ljubav za sva bića,
nema ni trunke neprijateljstva zaista ni prema kome.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ Ovo se odnosi na mitske vladare iz prošlosti, koji su pravedno vladali, a posle izvojevanih pobeda prinosili žrtve bogovima i obilno darivali one u nevolji. Kasnije bi se povlačili i postajali pustinjaci, sveti ljudi, pa se preporučali na nebu. U *Sutta nipāti* 303 se govori kako su prinošenje životinjskih žrtvi smislili gramzivi brahmani, željni da prigrabe što više bogatstva. Soma je žrtveno piće koje je prolivano u slavu bogova.

POGLAVLJE DVOJKI

Dukanipāta

28. Život u patnji

Dukkavivhāra sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, združen sa dve stvari, monah živi u patnji u ovome životu, konfuzan, ojađen i na mukama. A posle sloma tela, posle smrti, može očekivati da će se preporodi na lošem odredištu. Koje su te dve stvari? Odsustvo motrenja na vratima čula i neumerenost u jelu. Združen sa te dve stvari, monah živi u patnji u ovome životu, konfuzan, ojađen i na mukama. A posle sloma tela, posle smrti, može očekivati da se preporodi na lošem odredištu.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oko i uho, nos, jezik i telo, kao i um:
kada monah ta vrata ostavi bez straže,
neumeren u jelu i neobuzdanih čula,
tada doživljava patnju i u telu i u umu.
Bilo da je dan, bilo da je noć,
telo mu je u plamenu, um mu u plamenu.
Živi on tako ophrvan patnjom.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

29. Život u sreći

Sukhavivhāra sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, združen sa dve stvari, monah živi u sreći u ovome životu, bez konfuzije, jada i muka. A posle sloma tela, posle smrti, može oče-

kivati da će se preporodi na dobrom odredištu. Koje su te dve stvari? Motrenja na vratima čula i umerenost u jelu. Združen sa te dve stvari, monah živi u sreći u ovome životu, bez konfuzije, jada i muka. A posle sloma tela, posle smrti, može očekivati da se preporodi na dobrom odredištu.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oko i uho, nos, jezik i telo, kao i um:
kada monah na tim vratima dobro stražari,
umeren u jelu i obuzdanih čula,
tada doživljava sreću i u telu i u umu.
Bilo da je dan, bilo da je noć,
telo mu nije u plamenu, a ni um.
Živi on tako obasut srećom.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

30. Griža savesti

Tapaniya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje dve stvari koje su uzrok griže savesti. Koje dve? Ima slučajeva kada neko ne učini ono što je dobro, što je korisno, ono što štiti, već umesto toga učini ono što je loše, što je okrutno i gnusno. Pomislivši kasnije: 'Ne učinih ono što je dobro', grize ga savest. Pomišlivši kasnije: 'Učinih ono što je loše', grize ga savest. Te dve stvari su uzrok griže savesti.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Učiniivši loše telom, izrekavši loše reči,
loše učinivši mišlju i mnogo zla drugoga,
ne urađivši ono što je hvale vredno,
ali mnogo onoga što takvo nije,
posle propasti tela, takav se preporađa,
ali sada u svetu paklenome.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

31. Bez griže savesti

Atapaniya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje dve stvari koje ne izazivaju grižu savesti. Koje dve? Ima slučajeva kada neko učini ono što je dobro, što je korisno, ono što štiti, a ne ono što je loše, što je okrutno i gnusno. Pomislivši kasnije: 'Učinih ono što je dobro', ne grize ga savest. Pomislivši kasnije: 'Ni-sam učinio ono što je loše', ne grize ga savest. Te dve stvari ne izazvaju grižu savesti.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Odustavši da čini loše telom, da izrekne loše reči,
odustavši da loše čini mislju i od sveg zla drugoga,
čineći samo ono što je hvale vredno,
a nimalo onoga što takvo nije,
posle propasti tela, takav se preporađa,
ali sada u svetu nebeskom.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

32. Vrlina I

Paṭhamasīla sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, združen sa dve stvari, čovek se tako lako nađe u paklu, baš kao da ga je tamo neko odneo. A koje dve? To su loše navike i pogrešna gledišta. Združen sa te dve stvari, čovek se tako lako nađe u paklu, baš kao da ga je tamo neko odneo.”¹

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Loše navike i pogrešna gledišta:
opterećen sa te dve stvari,
neuk čovek se posle propasti tela
preporađa u paklu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ Videti razmatranje o pogrešnim stavovima, pogrešnom govoru i pogrešnom življenju u *Mahačattarisaka sutta* (MN 117)

33. Vrlina II

Dutiyasīla sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, združen sa dve stvari, čovek tako lako nađe svoje mesto na nebu, baš kao da ga je tamo neko odneo. A koje dve? To su dobre navike i ispravna gledišta. Združen sa te dve stvari, čovek tako lako nađe svoje mesto na nebu, baš kao da ga je tamo neko odneo.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Dobre navike i ispravna gledišta:
blagosloven sa te dve stvari,
mudar čovek se posle propasti tela
preporuča na nebu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

34. Marljiv

Ātāpi sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, monah bez marljivosti, kojeg posledice loših dela ne brinu, nije sposoban za probuđenje, za oslobađanje, nije sposoban da dostigne neprevaziđenu slobodu od okova. Marljiv monah, onaj kojeg brinu posledice loših dela, sposoban je za probuđenje, za oslobađanje, sposoban je da dostigne neprevaziđenu slobodu od okova.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Bez marljivosti, bez straha od nedela, lenj,
uvek trom i dremljiv, bez stida i poštovanja za druge;
takav monah ni ne nazire uzvišeno probuđenje.*

*Ali ko god je svestan, oštrouman i meditira,
marljiv, brižan da loše ne učini, smotren,
presekavši okov rađanja i starosti,
takav do nenadmašnog probuđenje stiže.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

35. Neobmanjivanje I *Paṭhamanakuhana sutta*

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ovaj svetački život se ne živi da bi se drugi obmanjivali, niti da bi im se laskalo, ne zbog nekog dobitka, poštovanja i slave, a niti sa mišlju: 'Neka me ljudi pamte po ovome'. Umesto toga, ovaj svetački život ima za cilj obuzdavanje i napuštanje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Radi obuzdavanja, radi napuštanja je
Blaženi, podučavao svetačkom životu,
koji svako za sebe iskusiti mora,
a vodi ka uranjanju u stanje oslobođenosti.*

*Tim putem su išli oni čiji cilj beše najviši, veliki mudraci.
Oni koji ga slede kako je Budni podučavao,
pomno motreći na Učiteljevu poruku,
stići će na kraj patnje i nespokojstva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

36. Neobmanjivanje II *Dutyanakuhana sutta*

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ovaj svetački život se ne živi da bi se drugi obmanjivali, niti da bi im se laskalo, ne zbog nekog dobitka, poštovanja i slave, a niti sa mišlju: 'Neka me ljudi pamte po ovome'. Umesto toga, ovaj svetački život ima za cilj neposredno znanje i potpuno razumevanje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Radi neposrednog znanja i potpunog razumevanja je
Blaženi, podučavao svetačkom životu,
koji svako za sebe iskusiti mora,
a vodi ka uranjanju u stanje oslobođenosti.*

*Tim putem su išli oni čiji cilj beše najviši, veliki mudraci.
Oni koji ga slede kako je Budni podučavao,
pomno motreći na Učiteljevu poruku,
stići će na kraj patnje i nespokojstva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

37. Radost

Somanassa sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, združen sa dve stvari, monah živi srećan i radostan u ovome životu, odlučan da okonča sve nečistoće. Koje su te dve stvari? Osećaj neodložnosti u stvarima koje jesu neodložne i tim osećajem vođen istinski napor. Združen sa te dve stvari, monah živi srećan i radostan u ovome životu, odlučan da okonča sve nečistoće.”¹

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Osećajući neodložnost, znalac podstaknut biva.
Mudar, marljiv monah istražuje uz pomoć uvida.
Živi on tako revnosno, nepomućen, u miru;
držeći se čvrsto spokojstva, na kraj patnje stiže.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

38. Misao

Vitakka sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, u umu Tathāgate,² plemenitog i potpuno probuđenoga, često se jave dve vrste misli : misao o sigurnosti i misao o osami. Tat-

¹ Podstaknut saznanjem da život protiče i da nema mnogo vremena za oklevanje (*samvega*), nastalom iz uviđanja patnje svojstvene neprekidnim preporadanjima u krugu *samsāre*, ulaže dobro usmeren, istinski napor (*yoniso padhāna*) da stigne do oslobođenja.

² Komentar: misao o sigurnosti (*khemavitakka*) jeste posebno povezana sa saosećanjem (*karunā*), ali i prijateljskom ljubavlju (*mettā*) i radošću zbog sreće drugih (*muditā*). Misao o osami (*pavivekavitakka*) jeste nagoveštaj i pratilac njihovog dostizanja ploda probuđenja, iako se javlja i u vezi sa meditativnim zadubljenjima itd.

hagata se zaista raduje odsustvu mržnje, uživa on u odsustvu mržnje.¹ I zato se u njemu ova misao često javi: 'Postupajući ovako, ne povređujem baš nikoga, bilo da je slab ili snažan.'² „Tathagata se zaista raduje osami, uživa on u osami. I zato se u njemu ova misao često javi: 'Sve što je štetno, napušteno je.'³

Tako bi i vi, monasi, trebalo da se zaista radujete odsustvu mržnje, uživajte u odsustvu mržnje. I zato će se u vama ova misao često javiti: 'Postupajući ovako, ne povređujemo baš nikoga, bilo da je slab ili snažan.' I vi bi trebalo da se zaista radujete osami, uživajte u osami. I zato će se u vama ova misao često javiti: 'Šta je štetno? Šta još nije napušteno? Šta to treba da napustimo?'"

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U Tathagati, probuđenome, koji istraja
u onome u čemu je teško istrajati,
dve misli se javljaju:
sigurnost, kao prva, i osama, kao druga.*

*Razgonitelj tame, onaj koji je
na drugu obalu stigao, veliki mudrac,
dostigao cilj, savladao veštinu,
izdigao se iznad opasnosti;*

*koji je oslobođen iskorenjivanjem žudnje:
taj mudrac svoje poslednje telo nosi,
oslobodio se iz carstva Māre⁴
i, kažem vam, više se rađati neće.*

¹ Odsustvo mržnje (*avyāpāḍḍha*) jeste sinonim za prijateljsku ljubav (*mettā*).

² Ili „ona koja drhte i ona koja ne drhte” (*tasam vā thāvaram vā*). Prema Komentaru, to označava bića koja su prepuna žudnje i ona koja je nemaju (tj. arahanti). To je prva misao, misao o sigurnosti, koja je znak Budinog ogromnog saosećanja.

³ Komentar ovde samoću poistovećuje sa smanjivanjem i iskorenjivanjem mentalnih nečistoća, koje se događa sa Budinim probuđenjem, kao i sa krajnjom samoćom ni-bbāne, udaljavanja od svih uslovljenih stvari.

⁴ Māra ili Zli je personifikacija svega onoga što nas sprečava da stignemo do probuđenja. Komentari objašnjavaju Māru kao mentalne nečistoće, zatim kao pet sastojaka bića i kao smrt. Isto tako i kao zlo božanstvo koje nas stavlja pred različita iskušenja i izazove.

*Kao što neko na vrhu planine,
vidi ljudski rod svuda unaokolo,
tako i mudrac božanskog vida,
popевši se na kulu od Dhamme sačinjenu,
prešavši bujicu patnje,
gleda na one ophrvane patnjom,
starošću i smrću pobeđene.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

39. Pouka

Desana sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, Tathagata, plemeniti i potpuno probuđeni, dao je dve pouke o Dhammi, jednu za drugom. Koje dve? 'Vidi loše kao loše.' Ovo je prva pouka o Dhammi. 'Prepoznavši loše kao loše, zgađen nad tim, udalji se od toga, oslobodi sebe toga.' Ovo je druga pouka o Dhammi. To su dve pouke o Dhami koje je Tathagata, plemeniti i potpuno probuđeni, dao jednu za drugom.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Saslušaj dve pouke, koje jednu za drugom
dade Tathagata, pun saosećanja za sva bića.
'Vidi loše i postani time obestrašćen. Jer potom,
um lišen strasti, na kraj patnje i nespokojstva stiže'.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

40. Znanje

Viđā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Neznanje je, monasi, prethodnica stvaranju loših osobina, a za njim slede pomanjkanje stida i straha od činjenja loših dela. Znanje je prethodnica stvaranju dobrih osobina, a za njim slede postojanje stida i straha od činjenja loših dela.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Svaka muka u ovom životu, a i u sledećem,
ima koren u neznanju, u gomilanju žudnje i pohlepe.
Kad čoveku s pogrešnim željama manjka savesti i poštovanja,
zlo od toga dolazi, tome zahvaljujući zadese ga muka i jad.
Zato, čisteći iz sebe žudnju, pohlepu i neznanje,
u monahu se jasan uvid rađa i tako svakoj mucu izmiče.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

41. Uskraćenost u mudrosti

Paññāparihīna

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bića su zaista uskraćena kada su lišena plemenite mudrosti. Ona žive u patnji u sadašnjem životu, konfuzna, puna iskušenja, kao u groznici, a posle sloma tela, posle smrti, mogu očekivati da se preporode na lošem odredištu.

Nisu uskraćena ona bića koja nisu lišena plemenite mudrosti. Ona žive spokojno u sadašnjem životu, bez konfuzije, iskušenja i groznice, a posle sloma tela, posle smrti, mogu očekivati da se preporode na dobrom odredištu.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Pogledaj svet, sa njegovim nebeskim bićima, mudrosti lišen.
Našavši utočište u imenu i formi, on zaključuje: 'To je istina!'
Zaista najbolja je mudrost, jer njome jasno uviđamo
gde je potpuni kraj preporađanju i bivanju.*

*Ljudska i nebeska bića smatraju sebi dragima
takve koji su samoprobudeni, sabrani,
što svoje poslednje otelovljenje žive
s lakoćom nastalom iz uvida.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

42. Dobra

Sukkadhamma sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje dva dobra koja čuvaju ovaj svet. Koja dva? Stid i strah od činjenja loših dela. Kada ova dva dobra ne bi štitila ovaj svet, tada na njemu ne bi bilo obuzdavanja u pogledu svoje majke, tetke, ujne, supruge učiteljeve ili žena drugih ljudi koji zaslužuju poštovanje. U svetu bi zavladao promiskuitet, kao kad se pare koze i ovce, kokoši i svinje, psi i šakali. Ali upravo zato što ova dva divna dobra čuvaju svet, zato ovde ima obuzdavanja u pogledu majke, tetke, ujne, supruge učiteljeve ili žena drugih ljudi koji zaslužuju poštovanje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U kojima briga i svesnost ne borave stalno
oni koji su se udaljili od bistrog izvora,
takvi idu dalje ka rađanju i umiranju.
Ali gde su briga i svesnost uvek čvrsto utemeljeni,
oni koji su dozreli u svetačkom životu:
takvi su spokojni, njihovo preporađanje okončano.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

43. Nerođeno

Adāta sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoji nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno. Kada ne bi postojalo nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno, ne biste mogli da uočite izlaz iz rođenog, nastalog, sačinjenog, uslovljenog. Ali zato što postoji nerođeno, nenastalo, nesačinjeno, neuslovljeno, vi možete da uočite izlaz iz rođenog, nastalog, sačinjenog, uslovljenog.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Rođeno, nastalo, postalo, načinjeno, iz uzroka nastalo,
sa starošću i smrću združeno, gnezdo bolesti, pogibelj,*

*iz sve novog zahvatanja nastaje, iz nezasitosti za užitkom.
Tim smerom idući, nikad do istinskog smirenja ne stižemo.*

*Bekstvo od svega toga jeste mir, trajan, stanje nepomućenosti,
nerođeno, nestvoreno, bez žalosti i prljanja,
nestanak onoga što patnji vodi, smirenje uma, blaženstvo.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

44. Neuslovljeni element

Nibbānadhātu sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje dve vrste neuslovljenog elementa. Koje dve? Neuslovljeni element u kojem plamen još dogoreva i neuslovljeni element u kojem plamena nema. A kakav je to neuslovljeni element u kojem plamen još dogoreva? Ima slučajeva kada monah jeste plemenit, pročišćenog uma, dostigao cilj, okončao posao, odložio teret, ispunio pravu svrhu života, raskinuo okov preporađanja i oslobodio se istinskim znanjem. On još uvek poseduje svojih pet čula i, zahvaljujući njihovom funkcionisanju, zna za prijatno i neprijatno, oseća zadovoljstvo i bol. Takvo njegovo okončanje strasti, odbojnosti i obmanutosti naziva se neuslovljenim elementom u kojem plamen još dogoreva.

A šta je to neuslovljeni element u kojoj plamena nema? Ima slučajeva kada monah jeste plemenit, pročišćenog uma, dostigao cilj, okončao posao, odložio teret, ispunio pravu svrhu života, uništio okov preporađanja i oslobodio se istinskim znanjem. Sve što on oseti, budući da mu je neprivlačno, ostavlja ga sasvim mirnim. To se naziva neuslovljenim elementom u kojem plamena nema.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Dva su neuslovljena elementa što ih objavi
Vidilac, onaj koji je nezavisan, postojan;
jedan je u svetu ovome sa plamenom koji još tinja,
ali mu snaga preporađanja iscrpena.*

*U drugome nikakvog plamena nema i isto tako,
posle ovoga života, žeđi za preporađanjem nema.*

*Oni koji upознаše to stanje neuslovljenosti
oslobodiše se razaranjem žudnje što ka rođenjima vodi.
Oni su, dostigavši srž Učiteljeve poruke, ushićeni
pred dokončanjem, svako nastajanje napustili.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

45. Osama

Paṭisallāna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, živite u blagodeti osame, radujte se osami, u sebi posvećeni stišavanju uma, ne zapostavljajući zadubljenje, oplemenjeni jasnim uvidom, odani osami. Ukoliko živite u blagodeti osame, radujete se osami, u sebi posvećeni stišavanju uma, ne zapostavljajući zadubljenje, oplemenjeni jasnim uvidom, odani osami, tada se mogu očekivati dva ploda: ili oslobađajuće znanje već u ovom životu ili, ako je preostalo još vezivanja, dostizanje stanja ne-povratnika.”¹

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oni stišanih umova, znalci, sabrani, u zadubljenje utonuli,
jasno vide stvari kakve jesu, neprivućeni zadovoljstvima čula.
Radujući se pažljivosti i uočavajući opasnost od nepažnje,
sigurni da nazadovati ne mogu, na pragu slobode stoje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

46. Korist od vežbanja

Sikkhānisamsa sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

¹ Stupanj probuđenja koji je odmah ispod najvišeg nivoa, a to je arahant. Onome ko ga dostigne zagarantovano je probuđenje već u narednom životu.

„Monasi, treba da živite kao oni čija je korist u vežbanju, za koje je uvid najviša vrednost, oslobođenje suština, a svesnost najviši autoritet. Ako živite kao oni čija je korist u vežbanju, za koje je uvid najviša vrednost, oslobođenje suština, a svesnost najviši autoritet, tada se mogu očekivati dva ploda: ili oslobađajuće znanje već u ovom životu ili, ako je preostalo još vezivanja, dostizanje stanja ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Savršen u vežbanju, ne nazadujući,
zahvaljujući uvidu kraj uočava,
okončanje preporađanja.*

*Takav mudrac nosi svoje poslednje telo,
odagnao je Māru, kažem vam,
otišao izvan starosti i smrti.*

*Zato, monasi, radujući se zadubljenju,
usredsređeni, marljivi,
uočavajući kraj, kraj preporađanja,
pobedivši Maru i vojsku njegovu,
budite oni koji su zauvek
nadišli starost i smrt.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

47. Bdenje

Āgariya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, monah bi trebalo da bude budan, sabran i s jasnim razumevanjem, usredsređen, zadovoljan i bistroga uma. Trebalo bi jasno da zna kada je pravi trenutak da neguje povoljna mentalna stanja. Monah koji je budan, sabran i s jasnim razumevanjem, usredsređen, zadovoljan i bistroga uma, trebalo bi jasno da zna kada je pravi trenutak da neguje povoljna mentalna stanja, može očekivati jedan od dva ploda: ili oslobađajuće znanje već u ovom životu ili, ako je preostalo još vezivanja,

dostizanje stanja ne-povratnika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Vi koji ste budni slušajte! Vi koji spavate probudite se!
Budnost je bolja od spavanja, za budne straha nema.*

*Ko god je budan, sabran i jasno razume, usredsređen,
zadovoljan i bistroga uma, ko u pravo vreme istražuje Dhammu,
taj će, pre ili kasnije, svu ovu tamu odagnati.*

*Zato budite zaista predani budnosti.
Marljiv monah, znalac i postojan u zadubljenju,
presekavši okove rađanja i umiranja,
upravo ovde stiče probuđenje, kojem premca nema.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

48. Osuđen na pakao

Āpāyika sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, dvojica su osuđena na loše odredište, na pakao, jer ne odustaju od svojih postupaka. Koja dvojica? Onaj ko se pretvara da živi u celibatu, iako takav nije, i onaj ko bez razloga optužuje nekoga ko živi savršenim i čistim životom celibata da ne živi tako. Ta dvojica su osuđena na loše odredište, na pakao, jer ne odustaju od svojih postupaka.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U pakao odlazi ko tvrdi ono što se dogodilo nije,
kao i onaj ko učinivši nešto kaže: 'Nisam.'
Oba ta čoveka, nedela čineći, postaju isti:
posle smrti, u narednom životu.
Sa žutim ogrtačem preko ramena,
mnogi sa lošim osobinama, neobuzdani, rđavi,
preporučaju se, zbog rđavih dela, u paklu.*

*Bolje progutati gvozdenu kuglu, usijanu,
nego neukroćen, prekršivši pravila,
jesti iz zdele hranu isprošenu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

49. Pogrešno gledište

Ditthigata sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, uverena u dva pogrešna gledišta, neka ljudska i božanska bića uzmiču, druga pre nagljaju; ali oni kojima su otvorene oči jasno vide.

A kako to, monasi, neka uzmiču? Kada ljudska i božanska bića uživaju u rađanju, ushićena su rođenjem, zadovoljna rođenjem, podučavaju Dhammi radi prestanka preporađanja, njihovi umovi je ne primaju, nisu njome umireni, ne zadržavaju se na njoj, niti bivaju privučeni. Tako neka bića uzmiču.

A kako neka pre nagljaju? Neka, osetivši se zgrožena, ponižena i zgađena upravo preporađanjem, priklanjaju se ne-rađanju: 'Kada ovo sopstvo, posle sloma tela, posle smrti, nestane, biva uništeno i ne postoji posle smrti, to je mir, to je izvanredno!' Tako neka pre nagljaju.

A kako oni kojima su otvorene oči jasno vide? Ima slučajeva kada monah ono što je nastalo vidi kao nešto što je nastalo. Uviđajući to što je nastalo kao nešto što je nastalo, praktikuje on nevezivanje uz to što je nastalo, vežba hlađenje strasti prema tome što je nastalo, utruće onoga što je nastalo. Tako oni kojima su otvorene oči jasno vide.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Koji za to što je nastalo uvide da je nešto što je nastalo
i za ono što je izvan tog kruga da nastati više neće
oslobođeni su pre svega zahvaljujući tome što je nastalo,
iskorenjujući želju za daljim nastajanjem.*

*Ako su razumeli to što je nastalo i oslobođeni su
želje sa ponovnim nastajanjem ili nestajanjem
upravo toga što je nastalo, na taj način
monasi do prestanka novog nastajanja stižu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

POGLAVLJE TROJKI

Tikanipāta

50. Koreni

Mūla sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri korena onoga što je štetno. Koja tri? Pohlepa je koren onoga što je štetno, odbojnost je koren onoga što je štetno, obmanutost je koren onoga što je štetno. To su tri korena onoga što je štetno.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Pohlepa, odbojnost i obmanutost
naškode čoveku rđavog uma,
upravo njemu koji ih je stvorio,
baš kao i preobilan rod voćki slabašnoj.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

51. Prirodno stanje

Dhātu sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Postoje, monasi, tri prirodna stanja. Koja tri? Oblik kao prirodno stanje, bezobličnost kao prirodno stanje i nestanak kao prirodno stanje.¹ To su tri prirodna stanja.”

¹ Oblik kao prirodno stanje (*rūpadhātu*) odnosi se na područje suptilne materije, svetove u kojima se preporučaju oni koji su dostigli neko od četiri niža zadubljenja (*dhāna*). Bezobličnost kao prirodno stanje (*arūpadhātu*) odnosi se na područje čije svetove nastanjuju bića bez materije, oblika, sačinjena samo od energije. Ona koja su u prethodnom životu dosegla neko od četiri viša, „bezoblična” zadubljenja. Nestanak kao prirodno stanje (*nirodhadhātu*) odnosi se na *nibbānu*.

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Razumevši oblik kao stanje, nezarobljeni bezobličnim,
oslobođeni prestankom, takvi su smrt za sobom ostavili.
stanje besmrtnosti, onaj u kojem otrova nema
doživljava nevezanost i takav se više ne preporuča.
Upravo to objavljuje Potpuno Budni,
slobodu od tuge, stanje čistote.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

52. Osećaji I

Paṭhamavedanā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste osećaja. Koje tri? Prijatan osećaj, bolan osećaj i ni bolan ni prijatan osećaj. To su tri osećaja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Usredsređen, promišljen i svestan, učenik Budnoga
jasno uočava osećaje, kako nastaju i prestaju,
kao i put koji vodi do njihovog nestanka.
Nadišavši osećaje, zadovoljen, monah oslobođen biva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

53. Osećaji II

Dutiyavedanā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste osećaja. Koje tri? Prijatan osećaj, bolan osećaj i ni bolan ni prijatan osećaj. To su tri osećaja. Na prijatan osećaj, monasi, treba gledati kao na izvor patnje. Na bolan osećaj treba gledati kao na strelu. Na ni bolan ni prijatan osećaj treba gledati kao na nestalan. Kada neki monah prijatan osećaj vidi kao izvor patnje, bolan osećaj vidi kao strelu, a ni bolan ni prijatan osećaj vidi kao nestalan, za takvog monaha se kaže da je plemenit, ispravnog razumevanja, presekao žud-

nju, raskinuo okove, da je zahvaljujući tome što je prozreo obmanu, okončao patnju.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ko god je prijatno video kao patnju, a bol kao strelu,
ko god je ni bolno ni prijatno video kao nestalno,
takav monah dobro vidi
i time ovde oslobođen biva;
savršen u znanju, spokojan,
okove odbacivši, mudrac postaje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

54. Traganja I

Paṭhamaesanā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri traganja. Koja tri? Traganje za čulnim zadovoljstvima, traganje za ponovnim rođenjem, traganje za svetačkim životom. To su tri traganja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Usredsređen, promišljen i svestan, učenik Budnoga
jasno uočava traganja, kako nastaju i prestaju,
kao i put koji vodi do njihovog nestanka.
Nadišavši traganja, zadovoljen, monah oslobođen biva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

55. Traganja II

Dutiyaesanā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri traganja. Koja tri? Traganje za čulnim zadovoljstvima, traganje za ponovnim rođenjem, traganje za svetačkim životom. To su tri traganja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Traganje za čulnim zadovoljstvom,
traganje za novim rođenjem, zajedno sa
traganjem za svetačkim životom, to znači
vezati se: 'Ovo je istina!' i gomilati takva gledišta.*

*U onome ko je sasvim od strasti odvojen,
razaranjem žudnje oslobođen,
svako takvo traganje napušteno je
i čitava šuma gledišta posečena.
Nadišavši traganja, zadovoljen,
monah oslobođen biva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

56. Otrovi I

Paṭhamaāsava sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri otrova. Koja tri? Otrov čulnih zadovoljstava,
otrov ponovnog rođenja i otrov neznanja. To su tri otrova.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Usredsređen, promišljen i svestan, učenik Budnoga
jasno uočava otrove, kako nastaju i prestaju,
kao i put koji vodi do njihovog nestanka.
Nadišavši otrove, zadovoljen, monah oslobođen biva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

57. Otrovi II

Dutiyaāsava sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri otrova. Koja tri? Otrov čulnih zadovoljstava,
otrov ponovnog rođenja i otrov neznanja. To su tri otrova.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U kome je otrov zadovoljstava čula uklonjen,
neznanje razvejano, otrov preporađanja uništen,
takav, potpuno oslobođen, ni za čim ne poseže,
u svom poslednjem telu je, pobedivši Maru i vojsku njegovu.”*

To su reči Blaženog koje sam čula.

58. Žudnja

Taṇhā sutta

Okavko reče Blaženi, okavko reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri žudnje. Koje tri? Žudnja za čulnim zadovoljstvima, žudnja za ponovnim rođenjem, žudnja za prestankom preporađanja. To su tri žudnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Okovani žudnjom, zaneseni rađanjem i nerađanjem,
takvi su u klopci Mare – ljudi bez zaštite od okova,
tumaraju krugom preporađanja, od rođenja do smrti.
Ali oni što žudnju za rađanjem i nerađanjem napustiše,
takvi su, bez otrova, iako još u ovom svetu, već od njega daleko.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

59. Mārino carstvo

Māradheyya sutta

Okavko reče Blaženi, okavko reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, kada poseduje tri kvaliteta, monah je otišao izvan carstva Māre i blista suncu nalik. Koja tri? Tako monah poseduje vrlinu onoga ko je završio vežbanje, koncentraciju onoga ko je završio vežbanje, mudrost onoga ko je završio vežbanje. Kada posedujući ta tri kvaliteta, monah je otišao izvan carstva Māre i blista suncu nalik”.

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Vrlina, koncentracija i mudrost:
onaj u kome je sve ovo dobro razvijeno,
daleko je od carstva Māre
i blista, zaista suncu nalik.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

60. Načini sticanja dobrobiti

Puññakiriyavatthu sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri načina sticanja dobrobiti. Koja tri? Dobrobiti koje su stečene velikodušnošću, dobrobiti koje su stečene vrlinom i dobrobiti koje su stečene negovanjem uma. To su tri načina sticanja dobrobiti.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U dobrobiti bi sebe trebalo vežbati,
jer ona donosi sreću koja traje.
Davanje, umerenost i ljubav negovati treba,
jer ko se u tome ustali, ujedno tri sreće stiče.
Takav mudrac tada uživa
nepomućenu sreću u svetu ovome.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

61. Oko

Āakkhu sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri oka. Koja tri? Fizičko oko, duhovno oko i oko mudrosti. To su tri oka.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Telesno oko, božansko oko i nenadmašno oko mudrosti,
o ta tri oka je govorio najveći među ljudima.*

*Nastanak telesnog oka put je do onog božanskog.
Kad sa njime znanje nastane, to je mudrost nenadmašna.
A ko god oko mudrosti stekne, taj je sve patnje oslobođen.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

62. Sposobnosti

Indriya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Postoje ove tri sposobnosti. Koje tri? Sposobnost 'saznaću ono što još znao nisam', sposobnost konačnog znanja, sposobnost onoga ko poseduje konačno znanje. To su tri sposobnosti.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U učeniku koji vežba
u skladu sa ispravnim putem,
znanje o uklanjanju rađa se prvo,
odmah zatim sledi konačno znanje.*

*Potom, kada su okovi postojanja raskinuti,
u onome oslobođenom konačnim znanjem,
javi se saznanje: 'Moja sloboda je neopoziva'.*

*Onaj ko ove sposobnosti ima,
miru se svome raduje,
u svom poslednjem telu je,
pobedivši Maru i vojsku njegovu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

63. Vreme

Addhā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri vremena. Koja tri? Prošlo vreme, buduće vre-

me i sadašnje vreme. To su tri vremena.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Opažajući ono što se izraziti može,
bića postaju ustaljena u tome.*

*Ne razumevajući ga do kraja,
bivaju sapeta jarmom koji im Smrt stavi.¹*

*Ali ko razume do kraja to što se izraziti može,
taj ne stvara „onoga ko izražava”.
Dodirnuvši slobodu srcem,
stanje mira nenadmašnog,*

*usavršen u onome što se izraziti može,
spokojan, uživa u miru svome.
Razborit, osvajač mudrosti,
razvrstava, ali svrstan biti ne može.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

64. Loši postupci

Duċarita sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste loših postupaka. Koje tri? Loši postupci učinjeni telom, govorom i mišlju. To su tri vrste loših postupaka.”

¹ Ono što se može izraziti (*akkheyya*) jesu pet sastojaka bića, objektivna sfera jezičkih referenci (ne i sami izrazi). Bića koja opažaju to što se izraziti može (*akkheyyasaññi-no sattā*): Kada obična bića opaze pet sastojaka bića, na njihovo opažanje utiču ideje trajnosti, zadovoljstva i sopstva, koje se na drugim mestima nazivaju „iskrivljavanja” (*vipallāsa*, AN 4:49). Ovakva iskrivljena percepcija onda pokreće mentalne nečistoće, na osnovu kojih bića postaju ustaljena (tj. vezana) u tome što se može izraziti (*akkheyyasmim patitthitā*). Postaju ustaljena u pet sastojaka na osam načina: uz pomoć požude, mržnje, obmanutosti, gledišta, prikrivenih sklonosti, oholosti, sumnje i nemira. Takođe, ta bića, kada vide pet sastojaka, ona ih izražavaju kao „ja”, „moje”, „božanstvo”, „ljudsko biće”, „žena”, „muškarac” itd., dakle kao biće ili osobu.

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Čini nedela telom, govori grube reči,
ne odustaje od loših misli i sveg zla drugoga,
ne čini ono što jeste hvale vredno,
a umnožava onoga što takvo nije,
posle propasti svoga tela, takav se
neizbežno preporodi na lošem odredištu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

65. Dobri postupci

Suċarita sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste dobrih postupaka. Koje tri? Dobri postupci učinjeni telom, govorom i mišlju. To su tri vrste dobrih postupaka.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ne čini loše telom, ne govori grube reči,
odustao je od loših misli i sveg zla drugoga,
čini samo ono što jeste hvale vredno,
a nimalo onoga što takvo nije,
posle propasti svoga tela, takav se
neizbežno preporodi u svetu nebeskom.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

66. Čistota

Soċeyya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste čistote. Koje tri? Čistota tela, čistota govora, čistota uma. To su tri vrste čistote.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Čisto telo, čist govor i um bez otrova.
Ko je pročišćen, prožet čistotom ko je,
za takvoga se kaže da sve napustio je.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

67. Svetost

Moneyya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri vrste svetosti. Koje tri? Svetost telom, svetost govorom, svetost umom. To su tri vrste svetosti.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Svetac telom, svetac govorom i um bez otrova.
Ko je svetac, ko prožet je svetošću,
za takvoga se kaže da savršeno pročišćen je.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

68. Strast I

Paṭhamarāga sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, za svakoga ko nije napustio strast, nije napustio odbojnost, nije napustio konfuziju kaže se da je zarobljenik Māre, da je u vlasti Māre. Sa takvim Zli može da čini što mu je volja. Ali za svakog onoga ko jeste napustio strast, napustio odbojnost, napustio obmanu kaže se da nije zarobljenik Māre, da je umakao vlasti Māre. Sa takvom osobom Zli ne može da čini što mu je volja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Za onoga čiji su strast, odbojnost i obmanutost uklonjeni,
kaže se da je sabranog uma, budući Brahma, Tathāgata,
Budni, što strah i neprijateljstvo nadišao je, sve napustio.¹*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ „Napustiti sve” znači odustati od poistovećivanja sa bilo čime, odbaciti svako vezivanje i tako se osloboditi patnje.

69. Strast II

Dutiyarāga sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, za svakoga u kome strast još bukti, odbojnost još bukti, konfuzija još bukti, bilo da je monah ili monahinja, kaže se da još nije prešao okean, sa svim njegovim talasima, kovitlacima i strujama, sa svim njegovim alama i čudovištima. Za svakoga u kome strasti više nema, odbojnosti više nema, obmanutosti više nema, bilo da je monah ili monahinja, kaže se da jeste prešao okean, sa svim njegovim talasima, kovitlacima i strujama, sa njegovim alama i čudovištima. Prešavši ga, stigavši na drugu obalu, visoko se ispeo on, uzvišeni.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ko je sebe od strasti, odbojnosti i konfuzije pročistio,
taj je prešao okean sa njegovim alama, demonima
i opasnim talasima, koji je tako teško preći.
Okove je raskinuo, smrt nadišao, bez ikakvih veza
patnju za sobom ostavio, da se nikada više ne rodi.
Stigavši na cilj, on je neopisiv, jer je
nadmudrio, kažem vam, čak i kralja smrti.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

70. Oni koji pogrešno razumeju

Miçchādiṭṭhika sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, video sam bića koja su činila loša dela telom, govorom ili mišlju, bez razloga kritikovala plemenite, zastupala pogrešna gledišta i onda postupala pod njihovim uticajem, pa su se posle sloma tela, posle smrti, preporučala u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, čak u paklu. Ja vama ovo ne govorim kao nešto što sam čuo od drugih brahmana i asketa. Sâm sam saznao, sâm uvideo, sâm razumeo to što vam kažem: 'Monasi, video sam bića koja su činila loša dela telom, govorom ili mišlju, bez razloga kritikovala plemenite, za-

stupala pogrešna gledišta i onda postupala pod njihovim uticajem, pa su se posle sloma tela, posle smrti, preporučala u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, čak u paklu’.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Sa pogrešno usmerenim umom, pogrešno izgovorenim rečima,
pogrešnim delima svojim telom učinjenim,
takva osoba, slabo upućena, mnogo nedela za sobom ima.
I upravo u ovom životu, tako kratkom, ne stekavši uvid,
posle sloma tela, posle smrti, u paklu se preporuča.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

71. Oni koji ispravno razumeju

Sammādiṭṭhika sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, video sam bića koja su činila dobra dela telom, govorom ili mišlju, nisu bez razloga kritikovala plemenite, zastupala ispravna gledišta i onda postupala pod njihovim uticajem, pa su se posle sloma tela, posle smrti, preporučala na dobrom odredištu, čak u nebeskom svetu. Ja vama ovo ne govorim kao nešto što sam čuo od drugih brahmana i asketa. Sâm sam saznao, sâm uvideo, sâm razumeo to što vam kažem: ’Monasi, video sam bića koja su činila dobra dela telom, govorom ili mišlju, nisu bez razloga kritikovala plemenite, zastupala ispravna gledišta i onda postupala pod njihovim uticajem, pa su se posle sloma tela, posle smrti, preporučala na dobrom odredištu, čak u nebeskom svetu’.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Sa ispravno usmerenim umom, ispravno izgovorenim rečima,
ispravnim delima svojim telom učinjenim,
takva osoba, dobro upućena, jeste dobročinitelj.
I upravo u ovom životu, tako kratkom, stekavši uvid,
posle sloma tela, posle smrti, na nebu se preporuča.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

72. Izlazak

Nissaraṇiya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri elementa koje treba iskoristiti kao izlazak. Koja tri? Iz klopke čulne želje odvrćenost je izlazak. Iz klopke oblika bezoblično je izlazak. Iz klopke svega što je postalo, uobličeno, uslovljeno, prestanak toga jeste izlazak. To su, monasi, tri elementa koje treba iskoristiti kao izlazak.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Znajući za beg od čulnosti i prevazilaženje oblika,
marljiv uvek doseže smirenje.¹
Takav monah dobro vidi
i time ovde oslobođen biva;
savršen u znanju, spokojan,
okove odbacivši, mudrac postaje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

73. Mirnije

Santatara sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, bezoblično je mirnije od oblika. Prestanak je mirniji od bezobličnog.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Bića u svetu oblika i ona što u bezobličnom borave
bez znanja o prestanku, uvek se iznova rađaju.
Ali, razumevši oblik kao stanje, nezarobljeni bezobličnim,
oslobođeni prestankom, takvi su smrt za sobom ostavili.*

*Dosegavši stanje besmrtnosti, onaj u kojem otrova nema
doživljava nevezanost i takav se više ne preporuča.*

¹ *Sabbasaṅkhārasamatha*, prestanak nastajanja svih uslovljenih stvari, čitave uslovljene egzistencije. To je *nibbāna*, stanje neuslovljenosti.

*Upravo to objavljuje Potpuno Budni,
slobodu od tuge, stanje krajnje čistote.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

74. Dete

Putta sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste deteta na ovome svetu. Koje tri? Ono višeg rođenja, ono sličnog rođenja i ono nižeg rođenja.

Kakvo je to dete višeg rođenja? Ima slučajeva kada roditelji deteta nisu uzeli kao utočište *Budu*, nisu uzeli kao utočište *Dhammu*, nisu uzeli kao utočište *Sanghu*. Oni su odustali od ubijanja, krađe, preljube, pogrešnog govora, od pića koja izazivaju omamljenost. Oni su bez principa i loši po svojoj prirodi. Međutim, njihovo dete jeste uzelo kao utočište *Budu*, jeste uzelo kao utočište *Dhammu*, jeste uzelo kao utočište *Sanghu*. Ono je odustalo od ubijanja, krađe, preljube, pogrešnog govora, od pića koja izazivaju omamljenost. Ono se drži principa i izvrsno je po svojoj prirodi. To se naziva detetom višeg rođenja.”

A kakvo je to dete sličnog rođenja? Ima slučajeva kada su roditelji deteta uzeli kao utočište *Budu*, uzeli kao utočište *Dhammu*, uzeli kao utočište *Sanghu*. Oni nisu odustali od ubijanja, krađe, preljube, pogrešnog govora, od pića koja izazivaju omamljenost. Oni se drže principa i izvrsni su po svojoj prirodi. Njihovo dete je takođe uzelo kao utočište *Budu*, uzelo kao utočište *Dhammu*, uzelo kao utočište *Sanghu*. Ono je odustalo od ubijanja, krađe, preljube, pogrešnog govora, od pića koja izazivaju omamljenost. Ono se drži principa i izvrsno je po svojoj prirodi. To se naziva detetom sličnog rođenja.

A kakvo je to dete nižeg rođenja? Ima slučajeva kada su roditelji deteta uzeli kao utočište *Budu*, uzeli kao utočište *Dhammu*, uzeli kao utočište *Sanghu*. Oni su odustali od ubijanja, krađe, preljube, pogrešnog govora, od pića koja izazivaju omamljenost. Oni se drže principa i izvrsni su po svojoj prirodi. Njihovo dete, međutim, nije uzelo kao utočište *Budu*, nije uzelo kao utočište *Dhammu*, nije uzelo kao utočište *Sanghu*. Ono nije odustalo od ubijanja, krađe, preljube, pogrešnog

govora, od pića koja izazivaju omamljenost. Ono je bez principa i loše po svojoj prirodi. To se naziva detetom nižeg rođenja. I to su, dakle, tri vrste deteta na ovome svetu”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Mudri se nadaju potomstvu
višeg ili sličnog rođenja,
ali ne i nižeg rođenja,
jer unosi razdor u porodicu.*

*Takvo potomstvo u ovome svetu,
nezaređeni sledbenici,
usavršeni u vrlini, uverenju,
velikodušni, bez imalo tvrdičluka,
blistaju gde god se nađe,
poput Meseca kad oblaku umakne.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

75. Suša

Avuṭṭhika sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri vrste ljudi na ovome svetu. Koje tri? Prva je nalik suši, druga kiši što pada samo na jednom mestu i treća je poput pljuska što natopi celu zemlju.

Kakav je to čovek nalik suši? Ima slučajeva kada neko ne daje hranu, piće, odeću, prevoz, ogrlice, mirišljave štapiće, ulja, prenočište, boravište ili svetlo bilo kojem svešteniku ili asketi, bilo kojem siromahu, beskućniku ili prosjaku. Takav je čovek nalik suši.

A kakav je to čovek nalik kiši što pada samo na jednom mestu? Ima slučajeva kada neko daje hranu, piće, odeću, prevoz, ogrlice, mirišljave štapiće, ulja, prenočište, boravište ili svetlo samo jednom svešteniku ili asketi, samo jednom siromahu, beskućniku ili prosjaku. Takav je čovek nalik kiši što pada samo na jednom mestu.

A kakav je to čovek nalik pljusku što natopi celu zemlju? Ima slučajeva kada neko daje hranu, piće, odeću, prevoz, ogrlice, mirišljave štapiće, ulja, prenoćište, boravište ili svetlo svakom svešteniku ili asketi, svakom siromahu, beskućniku ili prosjaku. Takav je čovek nalik pljusku što natopi celu zemlju. To su tri vrste ljudi na ovome svetu.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ni sa asketom, ni sa sveštenikom,
ni sa siromahom, ni sa beskućnikom
ne deli on ono što je stekao:
hranu, piće i druge potreštine.*

*Takav, najniži među ljudima,
isti je kao i suša.
Nekima daje, a drugima ne:
zato ga mudar naziva
oblakom što kišu daje
samo na jednom mestu.*

*Čovek koji odgovara na zahteve,
saosećajan za sva bića,
zadovoljan kad udeljuje:
„Dajte i njima! Dajte!” govori.*

*Poput oblaka je, iz kojeg
uz grmljavinu, pljušti,
što donosi vodu,
natapa i polja i udoline.*

*Na pravi način sakupivši bogatstvo
zarađeno trudom,
daruje hranom i pićem one
što su svojom voljom beskućnici.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

76. Težnja ka sreći
Sukhapatthanā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ako teži ka tri vrste sreće, mudar čovek bi trebalo da stražari nad svojom vrlinom. Koje tri? [Kad pomisli] 'Neka mi dođe pohvala', mudar čovek bi trebalo da stražari nad svojom vrlinom. [Kad pomisli] 'Neka steknem imetak', mudar čovek bi trebalo da stražari nad svojom vrlinom. [Kad pomisli] 'Posle sloma tela, posle smrti, neka se ponovo rodim na dobrom odredištu, na nebu', mudar čovek bi trebalo da stražari nad svojom vrlinom. Ako teži ka ove tri vrste sreće, mudar čovek bi trebalo da stražari nad svojom vrlinom. „

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Mudar vrlinu čuva, težeći ka tri vrste sreće:
pohvali, sticanju blaga i preporađanju na nebu.
Čak i ako ne čini loše, ali ide sa onima koji to čine
podozrevaju ga drugi; njegova loša reputacija raste.*

*Sa kakvim se neko prijatelji, sa kakvim je često,
takav će i sam postati. Živeći zajedno, takav postaje.
Ko sledi i onaj kojeg slede, ko kontaktira i biva kontaktiran,
nalik su streli u otrov zamočenoj, što otruje i tobolac.
Plašeći se trovanja, probuđeni nek ne druguje s rđavima.*

*Ko usmrđenu ribu zavije u kusa travu, usmrdi i travu:
isto to se dešava sa onim ko sledi budalu.
Ali onaj ko mirisni prah uvije u list nekog drveta,
čini i taj list mirisnim: isto tako je ako slediš prosvetljene.*

*Zato, znajući za rezultat, kao što zna onaj što u list zavija,
neka niko ne sledi one koji dobri nisu.
Mudri nek se združe sa sebi ravnima, jer rđavi u pakao vode.
Dobri, pak, pomažu da na dobro odredište stigneš.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

77. Krhko

Bhidura sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, ovo telo je krhko, priroda svesti je da nestaje, svaka osnova bića nestalna, izvor nemira i podložni promeni.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Znajući telo kao propadljivo,
a svest kao nestalnu,
videći strah u korenu bića,
otide s onu stranu rođenja i smrti.
Dostigavši konačni mir,
obuzdani tako svoje vreme teče.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

78. Poput elemenata

Dhātusosamsandana sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, u skladu sa svojim svojstvima bića se okupljaju i družu jedna sa drugima. Bića slabog karaktera se okupljaju i družu sa bićima slabog karaktera. Bića hvale vrednog karaktera se okupljaju i družu sa bićima hvale vrednog karaktera. U prošlosti, bića su se u skladu sa svojim svojstvima okupljala i družila jedna sa drugima... U budućnosti, bića će se u skladu sa svojim svojstvima okupljati i družiti jedna sa drugima. Isto tako se sada bića u skladu sa svojim svojstvima okupljaju i družu jedna sa drugim. Bića slabog karaktera se okupljaju i družu sa bićima slabog karaktera. Bića hvale vrednog karaktera se okupljaju i družu sa bićima hvale vrednog karaktera.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Šibljika što obično raste u grupi
biva posečena ako je sama.
Kao što neko ko plovi na običnoj dasci
potone u velikom moru,*

*tako i onaj ko ispravno živi potone,
ako je združen s lenjivcem.*

*Izbegavaj zato lenjog čoveka,
ljude slabe posvećenosti.
Živi s plemenitima — osamljenima,
odlučnima, zadubljenima,
sa onima čija posvećenost stalno raste.
Živi sa mudrima.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

79. Propadanje

Parihāna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, tri stvari vode ka propasti onoga ko vežba. Koje tri? Ima slučajeva kada on uživa u aktivnosti, ushićen je aktivnošću, postane rob tog zadovoljstva aktivnosti. Uživa u ćaskanju, ushićen je ćaskanjem, postane rob tog zadovoljstva ćaskanja. On uživa u spavanju, ushićen je spavanjem, postane rob tog zadovoljstva spavanja. Te tri stvari vode u propast onoga ko vežba.

„Monasi, tri stvari vode na sigurno onoga ko vežba. Koje tri? Ima slučajeva kada on ne uživa u aktivnosti, nije ushićen aktivnošću, niti rob tog zadovoljstva aktivnosti. Ne uživa u ćaskanju, nije ushićen ćaskanjem, niti rob tog zadovoljstva ćaskanja. On ne uživa u spavanju, nije ushićen spavanjem, niti rob tog zadovoljstva spavanja. Te tri stvari vode na sigurno onoga ko vežba.

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Uživa u aktivnosti i naklapanju, spavalica i nespokojan,
takav nije u stanju do probuđenja da stigne.
Zato bi čovek trebalo da bude bez mnogo obaveza,
neopterećen lenjošću, bez nespokoja.
Tek takav je u stanju do probuđenja da stigne.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

80. Misao

Vitakka sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri vrste štetnih misli. Koje tri? Misao o tome da se ne bude prezren,¹ misao o darovima, poštovanju i slavi, misao sažaljenja prema drugima.² To su tri vrste štetnih misli.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ko je okovan željom da ne bude prezren,
opsednut darovima, poštovanjem i slavom,
ko je druželjubiv, daleko je od skidanja okova.
Ali ko god je u stanju da napusti najmilije,
imetak, supružnika, sebi bliske,
takav je u stanju do probuđenja da stigne.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

81. Poštovanje

Sakkāra sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, video sam bića koja su zaokupljena, opsednuta time da im drugi iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu. Video sam bića koja su zaokupljena, opsednuta time da im drugi ne iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu. Video sam bića koja su u isto vreme zaokupljena, opsednuta time da im jedni iskazuju i drugi ne iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu.

¹ *Anavaññatti*: priželjkivanje da nam se drugi dive, jedan oblik arogancije i sujete.

² *Parānuddayatā*. Prema komentaru, ovo se odnosi na monahovu sklonost da bude suviše intiman sa drugima, suviše prijemčiv za uspone i padove njihove sreće, „srećan kada su oni srećni, tužan kada su oni tužni, zauzet njihovim poslovima.”

Ne zato, monasi, što sam to čuo od drugih asketa i brahmana, ja kažem: 'Video sam bića koja su zaokupljena, opsednuta time da im drugi iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu. Video sam bića koja su zaokupljena, opsednuta time da im drugi ne iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu. Video sam bića koja su u isto vreme zaokupljena, opsednuta time da im jedni iskazuju i drugi ne iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu.'

Umesto toga, na osnovu sopstvenog znanja, sopstvenog uvida, onoga što sam sâm uočio, kažem: Video sam bića koja su zaokupljena, opsednuta time da im drugi iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu. Video sam bića koja su zaokupljena, opsednuta time da im drugi ne iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu. Video sam bića koja su u isto vreme zaokupljena, opsednuta time da im jedni iskazuju i drugi ne iskazuju poštovanje, kako se posle sloma tela, posle smrti, preporučaju u svetu lišavanja, na lošem odredištu, u nižim svetovima, u paklu'."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Živi sa pažnjom, koncentracije nepomućene,
i kad je obasut pažnjom i kada nije:
takav, neprekidno uronjen u zadubljenje,
suptilan u posmatranju i jasnom uvidu,
raduje se okončanju vezivanja
– takav se naziva vrlim čovekom.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

82. Božanske objave

Devasadda sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, tri božanske objave odjeknu među bogovima kada je prava prilika. Koje tri? Kada plemeniti učenik čvrsto odluči da napusti dom i postane beskućnik, te obrije kosu i bradu, ogrne narandžasti ogrtač. Tada ovakva božanska objava odjekne među bogovima: 'Onaj plemeniti učenik je odlučio da bije bitku sa Mārom!' Ovo je prva božanska objava koja odjekne među bogovima kada je prava prilika.

Kada plemeniti učenik živi predan razvijanju sedam [grupa] svojstava koja čine krila probuđenja.¹ Tada ovakva božanska objava odjekne među bogovima: 'Onaj plemeniti učenik je odlučio da bije bitku sa Mārom!' Ovo je druga božanska objava koja odjekne među bogovima kada je prava prilika.

Kada plemeniti učenik, ovde i sada uđe i boravi u oslobođenosti uma i oslobođenosti mudročću, koje su bez nečistoća, svaki od otrova uklonjen. Tada ovakva božanska objava odjekne među bogovima: 'Onaj plemeniti učenik je odlučio da bije bitku sa Mārom!' Ovo je treća božanska objava koja odjekne među bogovima kada je prava prilika.

To su tri božanske objave koje odjeknu među bogovima kada je prava prilika.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Videvši da je učenik Probuđenoga dobio bitku
bogovi odaju poštovanje tom velikanu, mudrome.
„Slava tebi, o vrli čoveče, jer postiže teško ostvarivu pobedu.
Oslobođenjem svojim porazio si nepobedivu armiju smrti!”
Tako bogovi kliču onome što cilj svoj dostiže,
jer u njemu ne vide išta da ga u naručje Smrti vrati.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ „Krila probuđenja” (*bodhipakkhiya dhammā*) jesu kvaliteti koji su preduslov za probuđenje, a čine ih četiri temelja sabranosti, četiri ispravna napora, četiri osnove moći, četiri sposobnosti, pet snaga, sedam elemenata probuđenja i plemeniti osmostruki put.

83. Pet znamenja

Pañcapubbanimitta sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, kada dođe vreme da neko niže božanstvo napusti svet bogova, pet znamenja se pojavi: njegov cvetni venac uvene, odeća mu se uprlja, znoji se ispod pazuha, telo više ne sija starim sjajem i on sam više ne nalazi zadovoljstvo u sopstvenom božanskom boravištu. Bogovi, na osnovu svih ovih znamenja zaključuju da neće još dugo među njima ostati i teše ga na tri načina: 'Prijatelju, neka odavde odeš na dobro odredište. Kada si na njega stigao, zadobi ono što je dobro zadobiti. Kada si to zadobio, čvrsto ustali se u tome.'”

Kada ovo bi rečeno, jedan monah se obrati Blaženome: „Ali na šta to, gospodine, misle božanstva kada govore o odlasku na dobro odredište? Na šta misle kada pominju ono što je dobro zadobiti? A na šta kada savetuju čvrsto ustaljivanje u tome?”

„Monasi, na ljudsko obličje misle božanstva kada govore o odlasku na dobro odredište. Postati ljudsko biće, steći poverenje u učenje i praksu kojima podučava Tathāgata, na to misle božanstva kada govore o odlasku na dobro odredište. Kada se to poverenje u nekome ustali — ukoreni, učvrsti i ojača u tolikoj meri da ga ne može uništiti bilo koji asketa ili brahman, božanstvo, Māra ili Brahma, a ni bilo ko drugi na ovome svetu, na to božanstva misle kada govore o čvrstom ustaljivanju.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Kada božanstvo umre u svetu bogova,
jer životu dođe kraj,
tri uzvika odjekuju,
ohrabrenje bogova.*

*„Idi odavde, prijatelju,
na dobro odredište, među ljudska bića.
Postavši ljudsko biće, najveće stekni
poverenje u istinsko učenje.*

*Neka se učvrsti, ukoreni i ojača,
neuništivo do kraja života,*

*to poverenje u učenje dobro izloženo.
Napusti loša dela telom učinjena,
govorom učinjena, mislima učinjena,
i sve ostalo pokude vredno.*

*Čini telom što jeste ispravno
i mnogo toga ispravnog govorom,
čini ono što jeste ispravno umom,
bezgraničnim, nesputanim.*

*Sa tom osnovom dobrih zasluga
i vođen velikodušnošću,
i druge smrtnike učvrsti u učenju
pravom i svetačkom životu.”*

*Sa takvim saosećanjem,
kad vide da kraj se bliži,
božanstva božanstvo ohrabruju:
„Vrati nam se, gosparu, opet i opet.”*

To su reči Blaženog koje sam čula.

84. Na korist mnogima

Bahuđanahita sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, tri osobe, kada se rode u ovome svetu, rađaju se na dobrobit mnogih, na sreću mnogih, iz saosećanja prema ovome svetu — na blagostanje, dobrobit, sreću ljudskih i božanskih bića. Koje tri?

Ima slučajeva kada se Tathāgata pojavi u ovome svetu, plemenit i potpuno probuđen, usavršen u znanju i ponašanju, srećan, znalac svetova, nenadmašni vodič onima kojima je potreban putokaz, učitelj božanskim i ljudskim bićima, budan, blažen. U skladu sa njegovom formom i suštinom, on propoveda ovo učenje divno na početku, divno u sredini, divno na kraju. On je oličenje svetačkog života, tako celo-

vitog i pročišćenog. To je, monasi, prva osoba koja, kada se rodi u ovome svetu, rađa se na dobrobit mnogih, na sreću mnogih, iz saosećanja prema ovome svetu — na blagostanje, dobrobit, sreću ljudskih i božanskih bića.

Dalje, tu je sledbenik takvoga učitelja, koji je plemenit, sve otrove uklonio, proživio svetački život, učinio ono što je trebalo učiniti, odložio tovar, dosegao istinski cilj, raskinuo okove bića, potpuno oslobođen krajnjim znanjem. U skladu sa njegovom formom i suštinom, i on propoveda ovo učenje divno na početku, divno u sredini, divno na kraju. On je oličenje svetačkog života, tako celovitog i pročišćenog. To je, monasi, druga osoba koja, kada se rodi u ovome svetu, rađa se na dobrobit mnogih, na sreću mnogih, iz saosećanja prema ovome svetu — na blagostanje, dobrobit, sreću ljudskih i božanskih bića.

Dalje, tu je sledbenik takvoga učitelja, učenik u višem vežbanju, onaj ko je stupio na put, sa mnogo znanja, ustaljen u dobroj praksi i načelima. U skladu sa njegovom formom i suštinom, i on propoveda ovo učenje divno na početku, divno u sredini, divno na kraju. On je oličenje svetačkog života, tako celovitog i pročišćenog. To je, monasi, treća osoba koja, kada se rodi u ovome svetu, rađa se na dobrobit mnogih, na sreću mnogih, iz saosećanja prema ovome svetu — na blagostanje, dobrobit, sreću ljudskih i božanskih bića.

To su tri osobe koje, kada se rode u ovome svetu, rađaju se na dobrobit mnogih, na sreću mnogih, iz saosećanja prema ovome svetu — na blagostanje, dobrobit, sreću ljudskih i božanskih bića.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Učitelj, veliki mudrac,
jeste prvi na ovome svetu,
za njim sledbenik plemeniti,
pa znalac, koji se drži puta.*

*Njih trojica, prvi među bićima,
lučonoše, objavljuju Dhammu,
otvaraju vrata besmrtnosti,
iz okova mnoge izbavljaju.*

*Oni što slede stopama
nenadmašnog Vođe karavana,
marljivi na putu Srećnoga,
još u ovom životu na kraj patnje stižu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

85. Kontemplacija odvratnosti

Asubhānupassī sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, živite ustaljeni u kontemplaciji odvratnosti prema telu. Neka pažnja usmerene na udah i izdah bude u vama čvrsto ustaljena. Ostanite usredsređeni na prolaznost svega što se u svesti javi. Jer onaj ko je sabran na odvratnost prema telu, svaka sklonost ka opčinjenosti lepotom iščezava. U onom čija je pažnja usmerena na udah i izdah opsesivne misli i sklonosti ka tome što ga okružuje ne postoje. U onom ko je usredsređen na prolaznost svega što se u umu javi neznanje se smanjuje, a jasno znanje narasta.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Sabran na prljavštinu tela,
svestan udaha i izdaha,
uviđajući gde se smiruju sve misli,
marljiv bez prestanka:
takav monah dobro vidi
i time ovde oslobođen biva;
savršen u znanju, spokojan,
okove odbacivši, mudrac postaje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

86. Praktikovanje Dhame u skladu sa njom samom

Dhammānudhammapaṭipanna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, što se tiče onog monaha koji praktikuje Dhammu u skladu sa njom samom, ovako bi ga trebalo opisati. Kada govori, on govori

Dhammu, a ne ne-Dhammu. Kada razmišlja, on razmišlja o Dhammi, a ne o ne-Dhammi. Izbegavajući obe ove stranputice, on živi spokojan, sa svesnošću i jasnim razumevanjem.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Dhamma je njegovo boravište,
Dhamma je njegova radost,
monah koji razmišlja o Dhammi,
priziva Dhammu u svoj um.*

*Ne odstupa od istinske Dhamme,
bilo da hoda, stoji, sedi ili leži.
Uma obuzdanoga, on na kraju
na pravo mesto stiže.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

87. Slepilo

Andhakaraṇa sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, tri vrste loših misli donose konfuziju, slepilo, nestanak znanja; one umanjuju mudrost, porađaju nevolju i vode sve dalje od *nibbāne*. Koje tri? Misao vođena požudom donosi konfuziju, slepilo, nestanak znanja; ona umanjuje mudrost, porađa nevolju i vodi sve dalje od *nibbāne*. Misao vođena besom... Misao vođena zlom namerom donosi konfuziju, slepilo, nestanak znanja; ona umanjuje mudrost, porađa nevolju i vodi sve dalje od *nibbāne*. To su tri vrste pogrešnih misli koje donose konfuziju, slepilo, nestanak znanja; one umanjuju mudrost, porađaju nevolju i vode sve dalje od *nibbāne*.

Monasi, tri vrste dobrih misli donose otrežnjenje, viđenje, nastanak znanja; one uvećavaju mudrost, otklanjaju nevolju i vode sve bliže *nibbāni*. Koje tri? Misao vođena obuzdanošću donosi otrežnjenje, viđenje, nastanak znanja; ona uvećava mudrost, otklanja nevolju i vodi sve bliže *nibbāni*. Misao vođena prijateljskom ljubavlju... Misao vođena dobrom namerom donosi otrežnjenje, viđenje, nastanak znanja; ona uvećava mudrost, otklanja nevolju i vodi sve bliže *nibbāni*. To su

tri vrste dobrih misli koje donose otrežnjenje, viđenje, nastanak znanja; one uvećavaju mudrost, otklanjaju nevolju i vode sve bliže *nibbāni*.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Tri vrste dobrih misli treba misliti,
tri vrste loših misli treba odbaciti.
Ko god suspregne loše misli,
kao kiša što pobedi oblak prašine,
zahvaljujući sabranosti i umu stižanom,
taj još ovde postiže stanje spokojstva.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

88. Unutrašnja prljavština

Antarāmala sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri unutrašnje prljavštine, unutrašnja neprijatelj, unutrašnja suparnika, unutrašnja dželata, unutrašnja rivala. Koja tri? Pohlepa je unutrašnja prljavština, unutrašnji neprijatelj, unutrašnji suparnik, unutrašnji dželat, unutrašnji rival. Mržnja je unutrašnja prljavština... Neznanje je unutrašnja prljavština, unutrašnji neprijatelj, unutrašnji suparnik, unutrašnji dželat, unutrašnji rival. To su tri unutrašnje prljavštine, unutrašnja neprijatelja, unutrašnja suparnika, unutrašnja dželata, unutrašnja rivala.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Pohlepa porađa nesreću,
pohlepa uznemiri um;
ljudi je ne shvataju
kao opasnost iznutra rođenu.*

*Pohlepan ne vidi svoje dobro,
pohlepan Dhammu ne vidi;
onaj ko je obuzet pohlepom,
u mraku je, sasvim slep.*

*Ali kada je napusti, ne oseća je
u onome što pohlepu izaziva,
tad pohlepa sa njega spadne,
kao kap vode sa lista lotosova.*

*Mržnja porađa nesreću,
mržnja uznemiri um;
ljudi je ne shvataju
kao opasnost iznutra rođenu.*

*Mrzitelj ne vidi svoje dobro,
mrzitelj Dhammu ne vidi;
onaj ko je obuzet mržnjom,
u mraku je, sasvim slep.*

*Ali kada je napusti, ne oseća je
u onome što mržnju izaziva,
tad mržnja sa njega spadne,
kao plod palme sa svoje peteljke.*

*Neznanje porađa nesreću,
neznanje uznemiri um;
ljudi ga ne shvataju
kao opasnost iznutra rođenu.*

*Neznalica ne vidi svoje dobro,
neznalica Dhammu ne vidi;
onaj ko je uronjen u neznanje,
u mraku je, sasvim slep.*

*Ali kada ga napusti,
ne oseća ga u onome što neznanje izaziva,
razveje on svoje neznanje,
kao i sunce što u zoru mrak razgoni.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

89. Devadatta

Devadatta sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, zato što je njegov um zaokupljen, opsednut sa tri vrste nedela, Devadatta će se neizbežno preporoditi na mestu patnje, u paklu, i tamo ostati čitav jedan eon.¹ Koje tri? Pošto je njegov um zaokupljen, opsednut željom da čini loše stvari, Devadatta će se neizbežno preporoditi na mestu patnje, u paklu, i tamo ostati čitav jedan eon. Pošto se druži sa lošim ljudima, Devadatta će se neizbežno preporoditi na mestu patnje, u paklu, i tamo ostati čitav jedan eon. Iako još ima toga što bi trebalo uraditi, on se u svojoj praksi zaustavio na pola puta, samo zato što je ostvario beznačajno postignuće.² Monasi, zato što je njegov um zaokupljen, opsednut sa te tri vrste nedela, Devadatta će se neizbežno preporoditi na mestu patnje, u paklu, i tamo ostati čitav jedan eon.

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Sigurno da se svako ko je zlu sklon
ne preporuča u ovome svetu.
Takvome je odredište isto, znajte,
kao i drugima željnim nedela.*

*Kao „znalac” prepoznat,
„Dobro uvežbanim” je smatran,
nadaleko se slava Devadattina širila,
poput šumskog požara.*

¹ Devadatta je bio Budin brat od strica, koji je iz zavisti kovao plan kako da na silu zauzme Budino mesto vođe monaške zajednice. Prema komentaru, opijen gordošću zbog svojih meditativnih postignuća, Devadatta je ovako razmišljao: „Buda je iz Sakya plemena, a i ja sam iz istog plemena. Buda je asketa, a i ja sam asketa. Buda poseduje natprirodne moći (*iddhi*), a i ja posedujem natprirodne moći. Ja ću biti Buda i starati se o monaškoj zajednici.” Kada mu se plan izjalovio, pokušao je da izazove raskol u zajednici i isto tako bio tvorac zavere da se ubije Buda.

² „Beznačajno postignuće” se odnosi na Devadattino sticanje natprirodnih moći. Pošto je te moći shvatio kao cilj prakse, a ne kao propratni fenomen, to je zapravo i dovelo do njegove propasti.

*Smatrajući sebe ravnim,
okrenu se on protiv Tathāgate
i završi u Avići paklu,
sa četvoro vrata, zastrašujućem.*

*Kad neko nauditi želi neiskvarenome,
onome ko zlo ne čini,
onda se isto to zlo
protiv zlonamernika okreće,
toga ko je iskvarenoga uma i bez poštovanja.
Kad neko sa malo otrova
okean misli zatrovati,
neće u tome uspeti;
silna je to masa vode.*

*Slično tome je napasti poganim rečima
Tathāgatu, koji usavršenost dostiže.
Sve jednako uma ispunjenog mirom on ostaje,
– takve reči njega nimalo ne dotiču.*

*Mudar neka ga svojim prijateljem načini,
neka njega istrajno sledi,
jer prateći ga u stopu
na sam kraj patnje stići će.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

90. Najviše poverenje

Aggappasāda sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje tri najviša poverenja. Koja tri? Među bićima bez nogu, sa dve i četiri noge, sa mnogo nogu, materijalnim i nematerijalnim, onima koja opažaju, koja ne opažaju, koja niti opažaju niti ne opažaju, najizvrsniji je Tathāgata, plemenit i potpuno probuđen. Oni koji

imaju poverenje u Budu, imaju poverenje u ono što je najviše. A za one koji imaju poverenje u najviše i plod toga će biti najviši.

Monasi, među stvarima uslovljenim i neuslovljenim, najizvrsnije je hlađenje strasti, a to znači pobeda nad gordošću, iskorenjivanje žudnje, uklanjanje vezanosti, prekidanje lanca preporađanja, razaranje žeđi, hlađenje, prestanak, *nibbāna*. Oni koji imaju poverenje u hlađenje strasti, imaju poverenje u ono što je najviše. A za one koji imaju poverenje u najviše i plod toga će biti najviši.

Monasi, među zajednicama i klanovima, najizvrsnija je zajednica Tathāgatinih učenika, a to su četiri para osoba, osam vrsta ljudi. Ta zajednica plemenitih učenika Blaženog vredna je darova, vredna gostoprimitstva, vredna pohvala i vredna poštovanja, ona je nenadmašno polje sticanja zasluga u ovome svetu. Oni koji imaju poverenje u tu zajednicu, imaju poverenje u ono što je najviše. A za one koji imaju poverenje u najviše i plod toga će biti najviši. To su, monasi, tri najviša poverenja.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Za one koji poverenje imaju u najviše,
poznaju najvišu Dhammu,
imaju poverenje u Budu – ono najviše –
u nenadmašnog, vrednog darova;*

*za one koji imaju poverenje u najvišu Dhammu,
u blaženi mir posle hlađenja strasti;
za one koji imaju poverenje u najvišu Sanghu,
nenadmašno polje sticanja zasluga;*

*za one koji podržavaju najviše,
najviša vrsta zasluga se uvećava:
najduži životni vek, lepota i slava,
dobar glas, sreća i životna snaga.*

*Mudrac koji daje najvišima,
skoncentrisan na najvišu Dhammu,*

*kad postane božanstvo ili ljudsko biće,
raduje se, jer postigao je najviše.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

91. Zараđивanje za život

Đīvika sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, najniži način zarađivanja za život jeste prošenje. Ta reč se koristi kao uvredljiva: „Ti, prosjače, lutaš unaokolo držeći u rukama prosjačku zdelu!” Pa ipak, monasi, sinovi dobrih porodica koji su okrenuti dobrome, odlučuju se na takav način života zbog valjanog razloga. Na tako nešto ih nije naterao kralj, niti lopovi, niti nekakav dug, ni strah, a ni to što nemaju od čega da žive. Oni se na takav život odlučuju sa mišlju: 'Ophrvan sam rođenjem, starošću i smrću, tugom, naricanjem, bolom, jadom i očajanjem. Ophrvan sam patnjom, pritisnut patnjom. Možda je moguće pronaći kraj čitavom tom okeanu patnje!’

Sa takvom mišlju, monasi, taj mladić ode u beskućnike. Pa ipak je gramziv, obuzet žudnjom za zadovoljstvima čula, uma punog zlovolje, namera iskrivljenih mržnjom, nepažljiv, bez jasnog razumevanja, bez sabranosti, rastresen, neobuzdanih čula. Baš kao što suhu granu sa pogrebne lomače, koja gori na oba kraja, a u sredini obavijena goveđom balegom, nije moguće iskoristiti kao građu ni u selu, ni u šumi, na isti takav način ja govorim o takvoj osobi: niti je iskoristio zadovoljstva domaćinskog života, niti se približava cilju asketskog života.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*I laička zadovoljstva
i cilj askete promašio je,
protračivši što mu je dato,
u pogrebnom plamenu nestaje.*

*Mnogi u žutom ogrtaču do grla,
rđave prirode, neobuzdani,
takvi rđavi, rđavim delima zahvaljujući,
u paklu se preporode.*

*Takvima je bolje da
usijanu gvozdenu kuglu progutaju,
nego da tako nemoralni, neobuzdani,
isprošenu hranu jedu.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

92. Rub ogrtača

Saṅghāṭikāṇṇa sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, čak i onaj ko bi se držao za rub moga ogrtača i pratio me u stopu, ali pri tome bio gramziv, obuzet žudnjom za zadovoljstvima čula, uma punog zlovolje, namera iskrivljenih mržnjom, nepažljiv, bez jasnog razumevanja, bez sabranosti, rastresen, neobuzdanih čula, čak i takav bi bio daleko od mene, a i ja od njega. Zašto? Zato što takav ne vidi Dhammu. I pošto ne vidi Dhammu, ne vidi ni mene.

Ali zato, čak i onaj ko živi stotinu kilometara daleko od mene, ali pri tome nije gramziv, obuzet žudnjom za zadovoljstvima čula, uma punog zlovolje, namera iskrivljenih mržnjom, nepažljiv, bez jasnog razumevanja, bez sabranosti, rastresen, neobuzdanih čula, takav je zaista blizu mene, a i ja sam blizu njega. Zašto? Zato što takav vidi Dhammu. I pošto vidi Dhammu, vidi i mene.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Iako ga prati u stopu, al' prepun žudnji, besa,
o, kako je daleko uznemireni od mirnoga,
okovani od oslobođenoga,
pohlepni od onoga u kome pohlepe nema.*

*Ali mudrac koji, kroz neposredno uviđanje Dhamme,
kroz znanje Dhamme, uzrasta u miru i spokojstvu,
sličnom glatkoj površini jezera, vetrom neuznemirenoj,
o, kako je on blizu! — mirni do mirnoga,
slobodni do slobodnoga,
onaj u kojem pohlepe nema do isto takvoga.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

93. Vatra

Aggi sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:
„Monasi, postoje tri vatre. Koje tri? Vatra pohlepe, vatra mržnje,
vatra obmanutosti. To su, monasi, tri vatre.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*„Vatra pohlepe sažiže smrtnike,
zadovoljstvima čula opčinjene,
kao i vatra mržnje ljude zlih namera,
što druga bića ubijaju,
a tako i vatra obmane one konfuzne,
neuke u učenju plemenitom.*

*Ne videvši te tri vatre,
ljudi su opčinjeni postojanjem,
neoslobođeni Mārine zamke, pune paklove,
životinjske svetove i one demona i duhova.*

*Oni koji danju i noću
Budino učenje praktikuju,
vatru strasti gase,
svesni onog u telu odbojnog,
ljubavljju vatru mržnje sažižu,
najveći među ljudima,*

*A vatru obmane znanjem,
što prodire do suštine.
Kada ih jednom utrnu,
ti znalci neumorni,
utrnuće bez ostatka dostižu,
svu patnju nadilaze.*

*Takvi proroci plemeniti,
mudraci u znanju savršeni,
razumevši koren rođenja,
više se ne preporučaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

94. Istraživanje

Upararikkha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, monah treba da ispituje stvari tako da, dok ih istražuje, njegova svest nije pometena i raštrkana nečim spolja, niti fiksirana ka unutra. A pošto se ne vezuje, monah ne postaje uznemiren. Ako njegova svest nije pometena i raštrkana nečim spolja, niti fiksirana ka unutra, pošto se ne vezuje i ne postaje uznemiren, tada za njega u budućnosti nema nastanka, nema rođenja, starenja smrti i patnje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Za monaha koji preseče sedam veza, preseče omču,
krug sve novih rođenja je prekinut, preporučanja nema.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

95. Bića u svetu čulne želje

Kāmuppatti sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, tri se vrste bića preporučaju u svetu čulne želje. Koje tri? Ona kojima su zadovoljstva čula uvek dostupna, ona koja se ushićuju svojim tvorevinama i ona koja imaju moć nad tvorevinama drugih.¹ To

¹ Ljudska bića i većina deva okruženi su objektima koji postaju predmet žudnje – to je prva kategorija bića. Druga i treća kategorija se odnose na dve vrste deva u svetu čulne želje (*kāmadhātu*): *nimmānarati* deve (“oni koji se ushićuju svojim tvorevinama”) i *paranimmitavasavatti* deve (“oni koji imaju moć nad tvorevinama drugih”). U stihovima se takođe pominju „Drugi koji uživaju u objektima čula”. Prema Komentaru, to se odnosi na bića iz svetova koji su niži od ljudskog, kao što su životinje.

su, monasi, tri vrste bića koja se preporučaju u svetu čulne želje.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oni kojima su zadovoljstva čula uvek dostupna,
oni ushićeni svojim tvorevinama,
oni koji moć imaju nad onim što drugi stvore,
kao i drugi koji uživaju u objektima čula –
za svakog ko je u jednom od tih stanja
izlaska iz kruga preporođanja nema.*

*Uvidevši takvu opasnost,
nek onaj ko je mudar u pogledu čula,
potpuno napusti svaki čulni užitak,
bilo da je on nebeski ili ljudski.*

*Presekavši okov što za prijatnost veže,
načinivši korak koji je tako teško učiniti,
takvi oslobođeni bez ostatka bivaju,
oni izvan dohvata patnje odlaze.*

*Takvi plemeniti znalci, što znanjem su ovladali,
mudraci što se savršenim razumevanjem odlikuju,
shvativši kako točak preporođanja zaustaviti,
više nikada prepороđeni ne bivaju.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

96. Jaram želje

Kāmayoga sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, onaj ko je okovan jarmom želje i jarmom bivanja opet dolazi, vraća se u ovo stanje. Onaj ko je raskinuo jaram želje, ali ne i jaram bivanja jeste nepovratnik, ne vraća se u ovo stanje. Ali onaj ko je raskinuo i jaram želje i jaram bivanja, takav postaje arahant, sve nečistoće u njemu su uklonjene.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*kovana sa oba jarma
– želje i bivanja,
bića idu kroz samsaru,
od života ka smrti.*

*Oni što žudnje napustiše,
ali još otrova u njima ima,
okovani jarmom bivanja,
nepovratnicima se zovu.*

*Ali oni što razveju sumnje,
bez gordosti su i preporadjanja,
dostigli stanje bez otrova,
nadiđoše ovaj svet u kojem su.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

97. Divna vrlina

Kalyāṇasīla sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, monah kojeg krasi divna vrlina, divna priroda i divna mudrost se u ovom učenju i praksi naziva potpuno usavršenim, potpuno ispunjenim, najvišim među ljudima.

A kakav je to monah kojeg krasi divna vrlina? Takav je monah čestit, ne krši monaška pravila, savršen je u ponašanju i ophođenju, zazire i od najmanjeg prekršaja, vežba sebe pridržavajući se pravila vežbanja. Takav je monah kojeg krasi divna vrlina. Njega krasi divna vrlina.

A kakav je to monah kojeg krasi divna priroda? Takav monah živi predan razvijanju sedam [grupa] svojstava koja čine krila probuđenja.¹ Takav je monah kojeg krasi divna priroda. Njega krasi divna priroda.

A kakav je to monah kojeg krasi divna mudrost? Takav monah ovde i sada ulazi i boravi u oslobođenosti uma i oslobođenosti mudročću, koje su bez nečistoća, svaki od otrova uklonjen. Takav je monah kojeg krasi divna mudrost. Njega krasi divna mudrost.

¹ Vidi fusnotu uz suttu broj 82.

Monasi, monah kojeg krase divna vrlina, divna priroda i divna mudrost se u ovom učenju i praksi naziva potpuno usavršenim, potpuno ispunjenim, najvišim među ljudima.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Za onoga ko ni telom, ni rečju ni mišlju
nikakav prekršaj ne čini,
za takvog savesnog monaha kažu:
'Njega divna vrlina krasi'.*

*Za onoga dobrog po svojoj prirodi,
biće što neguje sve što probuđenju vodi,
za takvog monaha bez oholosti kažu:
'Njega divna priroda krasi'.*

*Za onoga koji je ovde i sada
razumeo gde je patnji zaista kraj,
za takvog pročišćenog monaha kažu:
'Njega divna mudrost krasi'.*

*Za usavršenoga u tim stvarima,
nepometenoga, što sumnju iskorenio je,
za tako nevezanoga, gde god da je, kažu:
'On sve zaista napustio je'.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

98. Dar

Dāna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje dve vrste darova: materijalni dar i dar učenja. Među to dvoje, vredniji je dar učenja. Monasi, postoje dve vrste deljenja: deljenje materijalnih stvari i deljenje učenja. Među to dvoje, vrednije je deljenje učenja. Monasi, postoje dve vrste pomoći: pomoć u materijalnim stvarima i učenje kao pomoć. Među to dvoje, vrednije je učenje kao pomoć.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Kada za dar kažu da je najviši, nenadmašan,
kad deljenje Blaženi toliko hvali,
ko uman i razborit, ne bi u pravo vreme dao,
srca predanog najvećem polju za sticanje zasluga?
U onima koji učenje objavljuju, kao i onima koji,
ispunjeni poverenjem u pouku Srećnoga to slušaju,
ono što je najbolje u takvima biva pročišćeno,
jer marljivo slede pouku Srećnoga.¹*

To su reči Blaženog koje sam čula.

99. Trostruko znanje

Tevīdḍā sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ja objavljujem da neko samo putem ovoga učenja postaje brahman trostrukog znanja, a ne putem bilo kakvog drugog naklapanja.² A kako ja to objavljujem? Tako se, monasi, neki monah seća mnoštva prošlih života, jednog rođenja, dva, tri, četiri, pet rođenja, deset rođenja, dvadeset, trideset, četrdeset, pedeset rođenja, sto rođenja, hiljadu, sto hiljada, mnogih eona skupljanja kosmosa, mnogih eona širenja kosmosa, mnogih eona skupljanja i širenja kosmosa. 'Tada sam se tako zvao, pripadao sam toj familiji, tako sam izgledao. Time sam se hranio i doživljavao takva zadovoljstva i bol, takav je bio kraj moga života. Nestavši iz tog stanja ovde, ponovo sam se pojavio onde. I tamo sam se ovako zvao, pripadao sam toj familiji, tako sam izgledao. Time sam se hranio i doživljavao takva zadovoljstva i bol, takav je bio kraj moga života. Nestavši iz tog stanja onde, ponovo sam se pojavio ovde.' Tako se seća mnoštva svojih prošlih života u celini i do detalja. To je

¹ Komentar objašnjava da se prva strofa odnosi na davanje materijalnih stvari, a druga – pošto se u njoj pominju „objava” i oni koji je slušaju – govori o daru učenja.

² *Lapitalāpana*. Buda ovde sa podsmehom govori o praksi brahmana da mehanički recituju vedske himne. Trostruko znanje (*tevidḍā*) tradicionalno je označavalo poznavanje tri Vede, ali Buda je to preformulisao sa stanovišta Dhamme kao tri znanja koja vode do probuđenja i oslobođanja iz kruga preporađanja.

prvo znanje koje on stiće. Neznanje je razvejano i javilo se istinsko znanje; tama je razvejana i pojavilo se svetlo, baš kao što se to događa onome ko je marljiv, predan i odlučan.

Onda, monasi, monah duhovnim okom, pročišćenim i superiornim u odnosu na fizičko, vidi bića kako umiru i ponovo se rađaju, kako su inferiorna i superiorna, lepa i ružna, srećna i nesrećna. Razume kako se bića preporučaju u skladu sa svojim postupcima: 'Ova bića koja su loše postupala telom, govorom i mišlju, koja su klevetala plemenite, imala pogrešna gledišta i postupala u skladu sa pogrešnim gledištima, posle sloma tela, posle smrti, ponovo su se rodila u svetu oskudice, na lošem odredištu, u nižim svetovima, čak u čistilištu. Ali neka druga bića, koja su dobro postupala telom, govorom i mišlju, koja nisu klevetala plemenite, koja su imala ispravna gledišta i postupala u skladu sa ispravnim gledištima, posle sloma tela, posle smrti, ponovo su se rodila na dobrom odredištu, čak u nebeskom svetu.' Tako duhovnim okom, pročišćenim i superiornim u odnosu na fizičko, vidi bića kako umiru i ponovo se rađaju, kako su inferiorna i superiorna, lepa i ružna, srećna i nesrećna; razume kako se bića preporučaju u skladu sa svojim postupcima. To je drugo istinsko znanje koje on stiće. Neznanje je razvejano i javilo se istinsko znanje; tama je razvejana i pojavilo se svetlo, baš kao što se to događa onome ko je marljiv, predan i odlučan.

Onda, monasi, monah ovde i sada ulazi i boravi u oslobođenosti uma i oslobođenosti mudročću, koje su bez nečistoća, svaki od otrova uklonjen. To je treće istinsko znanje koje on stiće. Neznanje je razvejano i javilo se istinsko znanje; tama je razvejana i pojavilo se svetlo, baš kao što se to događa onome ko je marljiv, predan i odlučan.

Tako ja, monasi, objavljujem da neko samo putem ovog učenja postaje brahman trostrukog znanja, a ne putem bilo kakvog drugog naklapanja."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ko zna svoje prethodne živote,
ko vidi nebeske i svetove muka,
ko je na kraj preporučanja stigao,
savršenog je znanja mudrac.*

*Sa takve tri vrste znanja,
postaje on brahman triju Veda,
to ja zovem trostrukim znanjem,
a nikakvo drugo naklapanje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

POGLAVLJE ČETVORKI

Ātukkanipāta

100. Brahman, Dhamma i darivanje

Brāhmaṇadhammayāgasutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ja sam brahman, predan davanju, uvek otvorene ruke,¹ u svom poslednjem telu, nenadmašni lekar koji uklanja strelu.² Takvoga mene vi ste deca, iz mojih usta ste rođeni,³ Dhammom rođeni, njome stvoreni, naslednici Dhamme, a ne naslednici materijalnih stvari.

Monasi, postoje dve vrste davanja: darivanje materijalnih stvari i darivanje Dhamme. Od to dvoje, dar Dhamme je veći. Postoje dve vrste deljenja... Postoje dve vrste pomoći... Postoje dve vrste ponuda:⁴ materijalne stvari i Dhamma. Od to dvoje, ponuda Dhamme je veća.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Tathāgata, iz saosećanja za sva živa bića,
bez imalo sebičnosti svima ponudi dar Dhamme.
Bića ga poštuju kao najboljeg među ljudima i bogovima,
onoga ko je otišao dalje od sve novog nastajanja.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ Predan davanju (*yācāyoga*), otvorene ruke (*payatapāni*), to jest uvek spreman da podučava Dhammu kada ga pitaju, da daruje Dhammu na pravi način.

² Buda sebe naziva „nenadmašnim lekarom” zato što nudi lek za bolest patnje, neodvojivu od kruga rađanja i umiranja. On je vešt da iz uma i srca još neprobuđenih bića izvadi otrovnu strelu žudnje, mržnje i obmanutosti.

³ Ovo je Budina aluzija na tvrdnju brahmana da su oni kao najviša klasa rođeni iz usta boga Brahme.

⁴ *Yāga*: u brahmanskom smislu, ono što se prinosi kao žrtva nekom božanstvu. U budističkom značenju, materijalni dar koji nezaređeni daju nekom asketi, ali i duhovna pomoć koju on pruža nezaređenima.

101. Lak dobitak

Sulabha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, postoje četiri stvari koje su sitnice i lako ih je obezbediti, a ništa im se ne može zameriti. Koje četiri? Ogртаč načinjen od odbaćenih krpa je sitnica među ogrtačima i lako ga je obezbediti, a ništa mu se ne može zameriti. Isprošeni ostaci hrane su sitnica među obrocima i lako ih je obezbediti, a ništa im se ne može zameriti. Podnožje drveta je sitnica među boravištima i lako ga je obezbediti, a ništa mu se ne može zameriti. Odstojala mokraća je sitnica među lekovima i lako ju je obezbediti, a ništa joj se ne može zameriti.¹ Te četiri stvari su sitnice i lako ih je obezbediti, a ništa im se ne može zameriti. Kada je monah zadovoljan sa onim što je sitnica i lako ga je obezbediti, tada kažem da on ima ono što mu je potrebno za asketski život.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Ko je zadovoljan onim
čemu se ništa ne može zameriti,
malo vrednom stvari
koju je lako obezbediti,
kada njegov um uznemiren nije
smeštajem, ogrtačem,
pićem i hranom,
tada za takvoga
nigde više prepreka nema.*

*Takve kvalitete, s pravom nazvane
prikladnima za asketsko življenje,
stiće samo onaj monah
koji je zadovoljan i pažljiv.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ Tradicionalna ajurvedska medicina veruje da kravlja mokraća, u koju su namočene gorke bobice, ima lekovito svojstvo.

102. Uklanjanje nečistoća

Āsavakhaya sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, kažem vam, za onoga ko zna, za onoga ko vidi, moguće je uklanjanje nečistoća, ne za onoga ko ne zna, ko ne vidi. A šta to zna, šta vidi, onaj za kojeg je moguće uklanjanje nečistoća? Za onoga ko zna i vidi: 'Ovo je patnja', moguće je uklanjanje nečistoća. Za onoga ko zna i vidi: 'Ovo je nastanak patnje', moguće je uklanjanje nečistoća. Za onoga ko zna i vidi: 'Ovo je prestanak patnje', moguće je uklanjanje nečistoća. Za onoga ko zna i vidi: 'Ovo je put koji vodi do prestanka patnje', moguće je uklanjanje nečistoća. Na taj način je, monasi, za onoga ko zna, za onoga ko vidi, moguće uklanjanje nečistoća.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*U učeniku koji vežba
u skladu sa ispravnim putem,
znanje o uklanjanju rađa se prvo,
odmah zatim sledi krajnje znanje.*

*U onome ko je oslobođen takvim krajnjim znanjem,
najvišim znanjem oslobođenja,
javlja se znanje o uklanjanju:
„Okovi preporađanja su raskinuti”.*

*Nibbānu, koja je razvezivanje
svih veza za ovim svetom
svakako ne može postići lenjivac,
a ni neznalica nepromišljena.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

103. Askete i brahmani

Samaṇabrāhmaṇa sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, koji god askete i brahmani ne znaju onako kako zaista jeste: 'Ovo je patnja', 'Ovo je nastanak patnje', 'Ovo je prestanak patnje’

i 'Ovo je put koji vodi do prestanka patnje' – sve takve askete i brahmane ja ne smatram istinskim asketama među asketama, ne smatram istinskim brahmanima među brahmanima. Ti poštovani žive a da nisu ovde i sada, neposrednim iskustvom razumeli i dosegli cilj asketskog života, cilj brahmanskog života.

Ali, monasi, koji god askete i brahmani znaju onako kako zaista jeste: 'Ovo je patnja', 'Ovo je nastanak patnje', 'Ovo je prestanak patnje' i 'Ovo je put koji vodi do prestanka patnje' – sve takve askete i brahmane ja smatram istinskim asketama među asketama, smatram istinskim brahmanima među brahmanima. Ti poštovani žive tako što su ovde i sada, neposrednim iskustvom razumeli i dosegli cilj asketskog života, cilj brahmanskog života."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oni koji ne razumeju patnju,
oni koji koren patnje ne razumeju,
a ni gde patnja potpuno prestaje,
gde ona bez ostatka iščezava;
oni koji ne poznaju taj put
koji vodi do smirenja patnje:
za takve oslobođenja uma nema,
baš kao ni oslobođenja mudročću.
Pošto nisu u stanju da je okončaju,
nastavljaju da idu iz života u smrt.*

*Ali oni koji razumeju patnju,
oni koji koren patnje razumeju,
i gde patnja potpuno prestaje,
gde ona bez ostatka iščezava,
oni koji dobro poznaju taj put
što vodi do smirenja patnje,
za takve oslobođenja uma ima,
baš kao i oslobođenja mudročću.
Pošto jesu u stanju da patnju okončaju,
za njih putovanja iz života u smrt više nema.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

104. Usavršeni u vrlini

Sīlasampanna sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ima monaha koji su usavršeni u vrlini, usavršeni u koncentraciji, usavršeni u mudrosti, usavršeni u oslobođenju, usavršeni u znanju i viđenju tog oslobođenja, onih koji savetuju, podučavaju, pokazuju, podstiču, inspirišu, raduju, nadahnjuju, na pravi način izlažu istinsko učenje; videti takve monahe, kažem vam, velika je korist, slušati takve monahe velika je korist, sresti takve monahe velika je korist, iskazati poštovanje takvim monasima velika je korist, sećati se takvih monaha velika je korist, slediti njihov primer i zamonašiti velika je korist. A zašto? Sledeći takve monahe, družeći se sa njima, pažljivo ih slušajući, kvalitet vrline koji je još nepotpun do kraja biva razvijen, kvalitet koncentracije koji je još nepotpun do kraja biva razvijen, kvalitet mudrosti koji je još nepotpun do kraja biva razvijen, kvalitet oslobođenja koji je još nepotpun do kraja biva razvijen, kvalitet znanja i viđenja tog oslobođenja koji je još nepotpun do kraja biva razvijen. Takvi monasi se nazivaju onima koji su učitelji, predvodnici karavana, bezgrešni, onima koji razveju tamu, donose svetlost, svetlotvorcima, blistavima, lučonošama, donosiocima sjaja, plemenitima, jasnovidiocima.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Za one koji su znalci,
ovo je prilika za radost,
živeći život Dhamme,
pod plemenitima savršenog uma.*

*Oni razjašnjavanju pravo učenje,
blistaju i osvetljavaju ga,
ti lučonoše, herojski mudraci,
jasnog viđenja, manjkavosti uklanjaju.*

*Kada čuje njihovu pouku,
mudrac, s potpunim razumevanjem,*

*neposredno videvši kraj rođenjima,
nikada više u novi život ne stupa.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

105. Nastanak žudnje

Taṅhuppāda sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, kada god nastane, žudnja u nekom monahu nastaje zbog četiri stvari. Koje četiri? Kada god nastane, žudnja u monahu nastaje zbog ogrtača. Kada god nastane, žudnja u monahu nastaje zbog isprošene hrane. Kada god nastane, žudnja u monahu nastaje zbog smeštaja. Kada god nastane, žudnja u monahu nastaje zbog lekova. To su, monasi, četiri stvari zbog kojih žudnja nastaje u nekom monahu.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Kada mu je žudnja saputnik,
čovjek dugo putuje krugom preporađanja.
U jednom obliku postojanja ili drugom,
on iz kruga preporađanja ne izlazi.*

*Videvši tu opasnost,
da žudnja patnju porađa,
žudnje oslobođen, bez vezivanja,
monah sabran, putem beskućnika hodi.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

106. Sa Brahmom

Sabrahmaka sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Sa Brahmom¹ žive one porodice gde, u domu, deca poštuju svoje

¹ Brahmā je najviši među bogovima vedskog panteona, ali u budizmu predstavlja najviše stanje uma, ono koje se neguje meditacijom o uzvišenim boravištima (*brahmā vihāra*): prijateljska ljubav, saosećanje, radost zbog sreće drugih i spokojstvo. Vođeni takvim kvalitetima, deca se odnose prema roditeljima, kao i roditelji prema svojoj deci.

majke i očeve. Sa ranim božanstvima žive one porodice gde, u domu, deca poštuju svoje majke i očeve. Sa ranim učiteljima žive one porodice gde, u domu, deca poštuju svoje majke i očeve. Sa onima koji su vredni poštovanja žive one porodice gde, u domu, deca poštuju svoje majke i očeve.¹

Monasi, 'Brahma' je naziv za majku i oca. 'Rana božanstva' je naziv za majku i oca. 'Rani učitelji' je naziv za majku i oca. 'Oni koji su vredni poštovanja' je naziv za majku i oca. A zašto? Zato što su majka i otac od velike koristi svojoj deci, jer se brinu o njima, odgajaju ih i podučavaju o ovome svetu."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Majka i otac se nazivaju 'Brahma', 'rani učitelji',
'oni koji su poštovanja vredni' za svoju decu,
jer su puni saosećanja za svoje potomke.*

*Tako bi mudar trebalo da ih štuje, ukazuje počast,
obežbeđuje im i hranu i piće, odeću i prenoćište,
kupa ih i neguje, stope njihove pere.*

*Kada sve to za svoje roditelje čini,
takvog mudraca hvale u ovom životu,
a kasnije se takav na nebu raduje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

107. Velika korist

Bahukāra sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, velika su vam korist oni brahmani i kućedomaćini koji vas daruju ogrtačem, isprošenom hranom, prenoćištem i lekovima

¹ Naši roditelji su naša najranija božanstva, u smislu najvišeg autoriteta, ali i moćnih zaštitnika. Oni su takođe naši prvi učitelji, koji su nas naučili najvažnijim, osnovnim stvarima, kako da hodamo, govorimo, jedemo itd. Otuda su oni, bez sumnje, osobe zaista vredne našeg poštovanja.

kad ste bolesni. Isto tako, monasi, vi ste velika korist onim brahmanima i kućedomaćinima koje pravim značenjem i formom podučavate Dhammi, divnoj na početku, divnoj u sredini, divnoj na kraju, otelovljujete za njih svetački život, u svoj njegovoj celovitosti i čistoti. Na taj način, monasi, oslanjajući se jedni na druge, živite svetačkim životom, kako biste prešli bujicu, sasvim okončali patnju.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oni sa domom i oni koji ga nemaju,
zaviseći jedni od drugih,
zajednički osvajaju istinsku Dhammu,
nenadmašno utočište od jarma.*

*Od domaćina beskućnici dobijaju
najnužnije što im u životu treba,
ogrtač da se obuku i mesto da prenoće,
kako bi sebe zaštitili od čudi vremena.*

*Sa pouzdanjem u mudrost Srećnoga,
oni koji svoj domaćinski život vole,
poverenje probuđenima daju,
što plemenitosti puni meditiraju.*

*U ovom životu praktikujući Dhammu,
put što vodi ka odredištu srećnom,
oni koji u zadovoljstvima čula uživaju,
na kraju zadobijaju blaženstvo sveta bogova.¹*

To su reči Blaženog koje sam čula.

¹ Ne možemo svi biti monasi. Zato ljudi koji vole domaćinski život, praktikuju Dhammu na svetovan (*lokiya*) način, tako što su darežljivi, istinoljubivi, dobronamerni, odani porodici itd. Na taj način obezbeđuju sebi da se preporode među bogovima i tako uživaju blagodeti nebeskog sveta.

108. Obmanjivači

Kuha sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, koji god monasi da su skloni obmanama, tvrdoglavi, brbljivi, varalice, arogantni i rastreseni, to nisu moji monasi. Oni su se udaljili od učenja i pravila, takvi ne postižu rast, napredak i zrelost u ovom učenju i pravilima. Ali oni monasi koji su pošteni, iskreni, postojani, prilagodljivi i koncentrisani jesu moji monasi. Oni se nisu udaljili od učenja i pravila, takvi postižu rast, napredak i zrelost u ovom učenju i pravilima.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Oni koji su obmanjivači, tvrdoglavi, brbljivi,
varalice, arogantni i rastreseni,
ti ne napreduju u učenju
koje je objavio potpuno probuđeni.*

*Ali oni koji su pošteni i iskreni,
postojani, prilagodljivi i koncentrisani,
takvi napreduju u učenju
koje je objavio potpuno probuđeni.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

109. Rečna struja

Nadīsota sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Zamislite, monasi, da nekog čoveka ponese struja reke koja se čini mirnom i prijatnom. Ali kada ga vidi čovek dobroga vida, koji stoji na obali, pa mu dovikne: 'Hej, dobri čoveče! Iako te je ponela struja reke koja ti se čini mirnom i prijatnom, ona se malo niže uliva u jezero sa snažnim talasima i mnogo vrtloga, sa opasnim ribama i čudovištima.¹

¹ *Rakkhaso* je, u indijskoj mitologiji, vrsta demona koji žive u jezerima i u okeanu, a hrane se ljudskim mesom.

Kad stigneš do tog jezera, zadesiće te smrt ili teška patnja.' Čuvši te reči, onaj čovek krete nasuprot struje odgurujući se i rukama i nogama.

Monasi, napravio sam ovo poređenje da bih vas podučio. A pouka je sledeća: 'Struja reke' označava žudnju za zadovoljstvima čula; 'mirno i prijatno' označava šest područja čula; 'jezero' označava pet nižih okova;¹ 'snažni talasi' označavaju bes i mržnju; 'mnogo vrtloga' označava pet struna želje za čulnim zadovoljstvima; 'opasne ribe i čudovišta' označava žene; 'nasuprot struje' označava obuzdavanje; 'odgurujući se i rukama i nogama' označava buđenje energije; 'čovek dobroga vida, koji stoji na obali' označava Tathāgatu, plemenitog i potpunog probuđenoga."

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Čak i ako je to bolno, zadovoljstva čula nek napusti
onaj ko u budućnosti želi slobodu od jarma.
Ispravnog znanja, pročišćenog uma,
do slobode neka stigne, korak po korak.
Ko je ovladao znanjem, svetački život proživeo,
za tog se kaže da je na kraj sveta stigao,
na drugu obalu stupio.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

110. Dok hoda

Čara sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, ukoliko se u monahu dok hoda pojavi misao pokrenuta čulnom željom, zlovoljom ili namerom povređivanja, a on je toleriše, ne napusti je, ne ukloni, ne oslobodi je se i ne okonča, onda se za takvog monaha kaže da u njemu nema elana i straha od činjenja loših dela, da

¹ Verovanje u postojanje trajnog sopstva, sumnja, vezanost za pravila i rituale, žudnja za zadovoljstvima čula i zlovolja. Nazivaju se nižim okovima jer bića vezuju za preporađanje u nižim svetovima i u svetu čulne želje. Ovi okovi bivaju konačno raskinuti na stupnju probuđenja koji se zove „ulazak u tok”.

je neprekidno i trajno lenj i bez energije.

Ukoliko se u monahu dok stoji pojavi misao pokrenuta čulnom željom... Ukoliko se u monahu dok sedi pojavi misao pokrenuta čulnom željom... Ukoliko se u monahu dok budan leži pojavi misao pokrenuta čulnom željom, zovoljom ili namerom povređivanja, a on je toleriše, ne napusti je, ne ukloni, ne oslobodi je se i ne okonča, onda se za takvog monaha kaže da u njemu nema elana i straha od činjenja loših dela, da je neprekidno i trajno lenj i bez energije.

Ali, monasi, ukoliko se u monahu dok hoda pojavi misao pokrenuta čulnom željom, zovoljom ili namerom povređivanja, a on je ne toleriše, napusti je, ukloni, oslobodi je se i okonča, onda se za takvog monaha kaže da u njemu ima elana i straha od činjenja loših dela, da je neprekidno i trajno marljiv i odlučan.

Ukoliko se u monahu dok stoji pojavi misao pokrenuta čulnom željom... Ukoliko se u monahu dok sedi pojavi misao pokrenuta čulnom željom... Ukoliko se u monahu dok budan leži pojavi misao pokrenuta čulnom željom, zovoljom ili namerom povređivanja, a on je ne toleriše, napusti je, ukloni, oslobodi je se i okonča, onda se za takvog monaha kaže da u njemu ima elana i straha od činjenja loših dela, da je neprekidno i trajno marljiv i odlučan.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Bilo da hoda ili stoji,
sedi ili pak leži,
onaj ko misli loše misli,
vezanim za život kućedomačina,
krenuo je opasnim putem,
opsednut priviđenjima;
takav monah ne može
doseći najviše probuđenje.*

*Ali onaj ko je, bilo da hoda,
stoji, sedi ili pak leži,
svoje misli stišao i
u toj stišanosti uživa,*

*takav monah zaista može
doseći najviše probuđenje.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

111. Savršen u vrlini

Sampannasīla sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, živite napredujući u vrlini, napredujući u monaškim pravilima, obuzdani granicama monaških pravila, savršenog ponašanja i delovanja, videći opasnost i u najmanjoj pogrešci, vežbajte sebe držeći se pravila vežbanja. Kada živite napredujući u vrlini... držeći se pravila vežbanja, šta je to što bi još trebalo da činite?

Monasi, ako se monah oslobodio žudnje i zlovolje dok hoda, ako je napustio tupost i tromost, nemir i kajanje, kao i sumnju; ako se u njemu probudila energičnost, bez popuštanja; ako je u njemu svesnost uspostavljena i nepomućena; ako mu je telo mirno, bez uznemirenja; ako mu je um koncentrisan i fokusiran, tada se za tog monaha kaže da je marljiv i da zazire od zlodela; takav je neprekidno i istrajno energičan i odlučan dok hoda.

Ako se monah oslobodio žudnje i zlovolje dok stoji... Ako se monah oslobodio žudnje i zlovolje dok sedi... Ako se monah oslobodio žudnje i zlovolje dok budan leži, ako je napustio tupost i tromost, nemir i kajanje, kao i sumnju; ako se u njemu probudila energičnost, bez popuštanja; ako je u njemu svesnost uspostavljena i nepomućena; ako mu je telo mirno, bez uznemirenja; ako mu je um koncentrisan i fokusiran, tada se za tog monaha kaže da je marljiv i da zazire od zlodela; takav je neprekidno i istrajno energičan i odlučan dok budan leži.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Odmeren kad hoda, odmeren kad stoji,
odmeren kad sedi, odmeren kad leži,
odmeren, monah svoje udove savija
i odmeren ih ispruža.
Iznad, popreko i ispod,*

*dokle se god svet proteže,
on je taj koji pomno proučava nastanak
i prestanak pojava kao što su sastojci bića.*

*Živi on tako revnosno, nepomućen, u miru,
sabran, vežba ono što vodi ka spokojstvu uma,
Takvoga monaha drugi zovu
onim koji je neprekidno odlučan.*

To su reči Blaženog koje sam čula.

112. Svet

Loka sutta

Ovako reče Blaženi, ovako reče Plemeniti, a ja sam to čula:

„Monasi, Tathāgata je potpuno probuđen za ovaj svet;¹ Tathāgata je odvojen od ovoga sveta. Tathāgata je potpuno probuđen za nastanak ovoga sveta; Tathāgata je napustio nastanak ovoga sveta. Tathāgata je potpuno probuđen za prestanak ovoga sveta; Tathāgata je ostvario prestanak ovoga sveta. Tathāgata je potpuno probuđen za put koji vodi do prestanka ovoga sveta; Tathāgata je razvio put koji vodi do prestanka ovoga sveta.

Monasi, u ovome svetu, sa njegovim božanstvima, Mārama i Brahmāma, u ovom pokolenju sa njegovim asketama i brahmanima, plemenitim i običnim ljudima, šta god da je viđeno, čuto, osećano, saznato, dosegno, traženo, istraživano umom – za sve to je Tathāgata potpuno probuđen; zato se on naziva Tathāgata.

Monasi, šta god da Tathāgata govori, kaže ili izlaže između noći kada stiže mudrost nenadmašnog, potpunog probuđenja i noći u kojoj doseže konačno oslobođenje od patnje, upravo je tako i nikako drugači-

¹ Komentar za AN svet (*loka*) poistovećuje sa plemenitom istinom o patnji. Četiri zadatka koja je Tathāgata ovde izvršio podudaraju se sa četiri zadatka u pogledu četiri plemenite istine – potpuno razumeti plemenitu istinu o patnji, napustiti plemenitu istinu o njezinom nastanku, ostvariti njen prestanak i razvijati put – ali je „potpuno razumeti” (*pariññāta*) prvu istinu (kako je u prvom Budinom govoru, SN 56:11) zamjenjeno sa „potpuno probuđen” (*abhisambuddha*).

je; zato se on naziva Tathāgata.

Monasi, kako Tathāgata govori, tako i radi; kako radi, tako i govori. Pošto radi onako kako govori i govori onako kako radi, zato se on naziva Tathāgata.

Monasi, u ovome svetu, sa njegovim božanstvima, Mārama i Brahmāma, u ovom pokolenju sa njegovim asketama i brahmanima, plemenitim i običnim ljudima, Tathāgata je pobednik, neporažen, svevideći, najmoćniji; zato se on naziva Tathāgata.”

Tako reče Blaženi. U vezi sa tim bi i ovo rečeno:

*Neposredno saznavši čitav svet –
sve u tom svetu onako kako jeste –
nevezan je bilo čime u tom svetu,
neokupiran tim svetom.*

*On je pobednik nad svime,
mudrac koji je sve čvorove razvezao.
Najviši mir dosegao je,
nibbānu, nedostupnu strašljivima.*

*On je Buda, njegove nečistoće uklonjene su,
ničim uznemiren, svaku sumnju je odagnao;
pošto je razorio svu nagomilanu kammu,
oslobođen biva svakog vezivanja.*

*On je Blaženi, Buda,
lav je on nenadmašni;
u ovom svetu sa njegovim božanstvima,
pokreće on točak Brahmin.*

*Tako ona božanska i ljudska bića
koja su u Budi utočište našla,
okupljaju se i klanjaju mu se,
velikom biću bez imalo nesigurnosti.
Ukroćen, najbolji je među krotiteljima,*

*umiren, svevideći je među umiriteljima,
oslobođen, prvi je među oslobodiocima,
prešavši bujicu, najbolji je među vodičima.*

*Tako mu istinsko poštovanje odaju,
velikom biću bez imalo nesigurnosti:
„U ovom svetu sa njegovim božanstvima,
nikoga nema ko te nadmašiti može.”*

To su reči Blaženog koje sam čula.

Literatura

- Analayo Bhikkhu: *The Development of the Pāli Udāna Collection*, Bukkyō Kenkū, 37(2009), p. 39-72.
- Analayo Bhikkhu: *Udāna*, članak u *Encyclopedia of Buddhism*, Ed. Malalasekera, Colombo.
- Hinüber, Oskar von: *A Handbook of Pāli Literature*. Berlin: Walter de Gruyter, 1996.
- Law B. C.: *A History of Pāli Literature I-II*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner, 1933.
- Monier Williams: *A Sanskrit English Dictionary*. Oxford: Clarendon Press 1872.
- Norman K. R.: *Pāli Literature: Including the Canonical Literature in Prakrit and Sanskrit of All the Hinayana Schools of Buddhism*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1983.
- The Long Discourses of the Buddha*, Maurice Walshe (prev.). Boston: Wisdom Publication, 1995,
- The Minor Anthologies of the Pali Canon Part II: Udāna: Verses of Uplift and Itivuttaka: As It was Said*, F. L. Woodward (prev.). Oxford, PTS, 1935.
- The Udāna and The Itivuttaka*, John Ireland (prev.). Colombo: Buddhist Publication Society, 1990.
- The Udāna and The Itivuttaka*, Peter Masefeld (prev.). Oxford: PTS, 1994.
- The Udāna Commentary*, Vol I, Peter Masefield (prev.). Oxford, Pali Text Society 1994.
- The Udāna or the Solemn Utterances of the Buddha*, Strong D. M. (prev.). London: Luzac & Co., 1902.
- Udāna: Exalted Utterances*, Bhikkhu Ānandajoti (prev.), 2008.

*“Wherever the Buddha’s teachings have flourished,
either in cities or countrysides,
people would gain inconceivable benefits.
The land and people would be enveloped in peace.
The sun and moon will shine clear and bright.
Wind and rain would appear accordingly,
and there will be no disasters.
Nations would be prosperous
and there would be no use for soldiers or weapons.
People would abide by morality and accord with laws.
They would be courteous and humble,
and everyone would be content without injustices.
There would be no thefts or violence.
The strong would not dominate the weak
and everyone would get their fair share.”*

*** THE BUDDHA SPEAKS OF
THE INFINITE LIFE SUTRA OF
ADORNMENT, PURITY, EQUALITY
AND ENLIGHTENMENT OF
THE MAHAYANA SCHOOL ***

With bad advisors forever left behind,
From paths of evil he departs for eternity,
Soon to see the Buddha of Limitless Light
And perfect Samantabhadra's Supreme Vows.

The supreme and endless blessings
of Samantabhadra's deeds,
I now universally transfer.
May every living being, drowning and adrift,
Soon return to the Pure Land of Limitless Light!

*** The Vows of Samantabhadra ***

I vow that when my life approaches its end,
All obstructions will be swept away;
I will see Amitabha Buddha,
And be born in His Western Pure Land of
Ultimate Bliss and Peace.

When reborn in the Western Pure Land,
I will perfect and completely fulfill
Without exception these Great Vows,
To delight and benefit all beings.

*** The Vows of Samantabhadra Avatamsaka Sutra ***

DEDICATION OF MERIT

May the merit and virtue
accrued from this work
adorn Amitabha Buddha's Pure Land,
repay the four great kindnesses above,
and relieve the suffering of
those on the three paths below.
May those who see or hear of these efforts
generate Bodhi-mind,
spend their lives devoted to the Buddha Dharma,
and finally be reborn together in
the Land of Ultimate Bliss.
Homage to Amita Buddha!

NAMO AMITABHA

南無阿彌陀佛

《塞爾維亞文：巴利經藏小部 — 《自說》、《如是語》》

財團法人佛陀教育基金會 印贈
台北市杭州南路一段五十五號十一樓

Printed for free distribution by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F, No. 55, Sec. 1, Hang Chow South Road, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: 886-2-23951198 , Fax: 886-2-23913415

Email: overseas@budaedu.org

Website: <http://www.budaedu.org>

This book is strictly for free distribution, it is not to be sold.
Ova knjiga je namenjena isključivo za BESPLATNU distribuciju,
kao dar Dhamme, a ne za prodaju.

Printed in Taiwan

4,000 copies; December 2022

SER05 - 18850